

TAMPEREEN YLIOPISTO

Juuso Määttänen

TIUKKAA ASIAA VAI RADIOHUVEJA?
Politiikan käsittely nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmissa

Journalistiikan pro gradu -tutkielma

Helmikuu 2017

MÄÄTTÄNEN, JUUSO: Tiukkaa asiaa vai radiohuveja? Poliitiikan käsittely nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmissa.

Pro gradu -tutkielma, 103 s.

Journalistiikka
Helmikuu 2017

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastelen politiikan käsittelyn määrää nuorten suosimien radiokanavien aamuohjelmissa. Tavoitteena oli selvittää, puhutaanko nuorten suosimilla radiokanavilla ylipäänsä politiikasta, tämän tutkimuksen määritelmän mukaisesti yhteiskunnallisista aiheista, ja jos puhutaan, kuinka paljon. Lisäksi tutkielmassani selvitin, minkälaiset aiheet ja politiikan osa-alueet nousevat keskustuissa esille, ketkä keskusteluissa pääsevät ääneen ja minkälaisia sävyjä keskusteluissa on havaittavissa.

Mielestäni aihe on oleellinen tutkimuskohde, sillä se kytkeytyy laajempaan huoleen nuorten laskevasta politiikan kiinnostuksesta. Väitetään, että nuoret eivät ole kiinnostuneet politiikasta, mutta politiikka voi silti olla esillä siinä mediasisällössä, josta nuoret ovat kiinnostuneita. Tutkimukseni nojaa vahvasti aikaisempaan politiikan ja median väliseen tutkimukseen sekä nuorten poliittisen aktiivisuuden tutkimukseen. Toistaiseksi Suomessa on tutkittu erittäin vähän politiikan ja radion, varsinkin nuorisoradiokanavien, välistä suhdetta, mikä on myös yksi tärkeä syy tälle tutkimukselle.

Tutkimukseni on ensisijaisesti määrällinen, mutta tulokset edellyttävät laadullista luokittelua. Aineistonani oli 10 nuorison suosiman radiokanavan (Radio Suomipop, YleX, NRJ, Loop, Radio Nova, Radio Rock, The Voice, Radio City, Radio Aalto ja Bassoradio) aamuohjelmat yhdeltä samalta aamulta. Laskin, kuinka monta kertaa politiikasta kussakin ohjelmassa keskustellaan ja kuinka kauan keskustelut kestävät. Lisäksi keräsin havaintorunkooni tiedot politiikan keskusteluiden aiheista, keskustelijoista ja sävyistä. Tuloksissa vertailin kanavien välisiä eroja ja tarkastelin politiikan osuutta verrattuna muuhun keskusteluun kuunnelluilla kanavilla. Tarkastelin myös sitä, miten politiikan käsittely analysoiduissa ohjelmissa suhteutuu muihin tutkimuksiin, jossa on tarkasteltu politiikan ja median suhdetta.

Tutkimukseni perusteella nuorten suosimien radiokanavien aamuohjelmissa puhutaan politiikasta. Yhtä kanavaa (Loop) lukuun ottamatta politiikka nousi jokaisessa ohjelmassa keskustelunaiheeksi useaan kertaan. Yhdellä kanavalla puhuttiin politiikasta keskimäärin 9 kertaa, ja politiikkaa käsittelevä keskustelu kesti keskimäärin yhdellä kanavalla noin 30 minuuttia. Keskimäärin noin kolmasosa keskustelusta käsitteli ohjelmissa politiikkaa.

Analysoituna aamuna suosituimmaksi politiikan puheenaiheeksi nousi ajankohtainen kohu jääkiekkoilija Teemu Selänteen sosiaalisen median kirjoituksista, joissa hän oli käsitellyt suomalaista maahanmuuttopoliitiikkaa. Muutenkin suurin osa ohjelmien aiheista oli juuri tuona aamuna pinnalle nousseita aiheita, esimerkiksi tuoreita poliittisia päätöksiä tai käynnissä olevia poliittisia prosesseja. Jatkotutkimuksessa olisi oleellista tarkastella yksityiskohtaisemmin sitä, kiinnostaako nuoria todella kuunnella keskustelua politiikasta, ja sitä, kuinka tasokasta keskustelu politiikasta kyseisillä kanavilla on. Näin saataisiin tarkempia vastauksia sekä huoleen nuorten poliittisen aktiivisuuden vähentymisestä että kritiikkiin politiikan käsittelyn viihteellistymisestä.

Avainsanat: radio, nuorisokanava, politiikka, journalismi, nuoriso

Sisällys

1 Johdanto	1
1.1 Mikä on nuorison suosima radiokanava?	5
1.2 Mitä on politiikka?	6
1.3 Tutkimuksen rakenne	7
2 Radio, nuorisokanavat ja aamuohjelmat	9
2.1 Suomalainen radiotutkimus	10
2.2 Nuorisokanavien tutkimus.....	12
2.3 Aamuohjelmien tutkimus	14
2.4 Oma tutkimukseni radiotutkimuskentällä	15
3 Nuorten poliittinen aktiivisuus	17
4 Poliitiikka ja media	22
4.1. Poliitiikka tässä tutkimuksessa	22
4.2. Poliitiikan ja median suhde	23
4.3. Poliitiikan saaman mediahuomion tutkimus	26
4.4 Poliitiikan ja radion tutkimus	28
5 Tutkimuskysymys ja -menetelmä	31
5.1 Tutkimuskysymys.....	31
5.2 Tutkimusmenetelmä	32
6 Tutkimusaineisto	39
6.1 Tutkittavat kanavat	39
6.1.1 Radio Suomipop.....	42
6.1.2 YleX	43
6.1.3 NRJ.....	45
6.1.4 Loop	47
6.1.5 Nova	48
6.1.6 Radio Rock.....	49
6.1.7 The Voice.....	51
6.1.8 Radio City	52
6.1.9 Radio Aalto.....	54
6.1.10 Bassoradio	55
6.2 Aineiston yhteenveto	57
7 Tulokset	59
7.1 Puhutaanko nuorisokanavien aamuohjelmissa politiikasta?	59
7.1.1 Ei politiikkaa	60
7.1.2 Keskiarvoa vähemmän politiikkaa	60
7.1.3 Keskiarvon verran politiikkaa	61
7.1.4 Keskiarvoa enemmän politiikkaa	61
7.1.5 Kokonaisuus	62
7.2 Kuinka paljon politiikasta puhutaan?	64
7.3 Mitä politiikasta puhutaan?	70
7.4 Ketkä politiikasta puhuvat?	79
7.5 Miten politiikasta puhutaan?	86
7.6 Yhteenveto.....	90
8 Pohdinta	92
Lähteet	98

1 Johdanto

”Hei tjanare Juha ja hyvää huomenta.”

”Hyvää huomenta. Meinasin sanoa, että rapsakkaa torstaiaamua, mutta eihän tuo nyt oo mikään rapsakka, kun tuolla tulee vettä kuin Esterin pepandeeruksesta. Sitä tottui tiiätsä parin viikon ajan, että aina kun tuli, oli ihan jäässä, että hyi saatana. Kolkytä astetta pakkasta.”

”On tää kivempi. Vähän liukasta siellä on. Pitää olla varovainen, mutta kyllä tää kivempi on.”

Tällä keskustelulla alkoi nuorten kuuntelijoiden suosikkiradiokanavan Suomipopin aamuohjelma Aamulypsy 28. tammikuuta vuonna 2016 hieman kello kuuden jälkeen. Kaikista mahdollisista puheenaiheista ensimmäiseksi valikoitui sää. Tässä tutkimuksessani selvitän, päästiinkö kyseisenä aamuna nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmissa säästä jossain vaiheessa hieman yhteiskunnallisempiin aiheisiin. Tahdoin selvittää vastauksen tähän kysymykseen, koska olen ollut kiinnostunut sekä politiikasta että radiosta lähes koko ikäni ajan.

En ikävä kyllä muista, milloin olen kuunnellut radiota ensimmäisen kerran elämässäni oma-aloitteisesti, mutta sen on täytynyt tapahtua ensimmäisten alakouluvuosieni aikana 1990-luvun loppupuolella. Muistan, kuinka Radiomafiasta ehti tulla suosikkikanavani, ennen kuin sen toiminta loppui vuonna 2003, ja kuinka kanavan juontajista tuli minulle tuttuja nimiä – kuin aikuisia kavereita. Sen jälkeen en ole lopettanut radion kuuntelua koskaan, vaikka kanavat ja juontajat ovat vaihtuneet lukemattomia kertoja.

Tätä tutkimusta varten kuuntelin kymmenen suomalaisen nuorten suosiman radiokanavan aamuohjelmat yhdeltä aamulta. Tuo aamu koitti 28. tammikuuta 2016, lähes 20 vuotta sen jälkeen, kun olin kuunnellut radiota ensimmäisen kerran vapaaehtoisesti. Kyseisessä aamussa itsessään ei ollut mitään erityisen poikkeuksellista. Kun kävelin pilkkopimeydessä aamulla yliopistolle tallentamaan aineistoa, huomioni herätti lähinnä kammottava säätila. Lyhyeksi jääneet tammikuun paukkupakkaset olivat vaihtuneet räntäsateeseen ja loskaan. Tammikuu – ja mahdollisesti koko talvi – olivat päätty-mäisillään. Ilmeisesti myös aamuohjelmien juontajat olivat kiinnittäneet ensimmäisenä huomiota samaan asiaan, koska suurin osa kuuntelemistani lähetyksistä alkoi samalla tavalla kuin yllä esitelty Suomipopin Aamulypsy: juontajat päivittelivät kamalaa säätä.

Yhteiskunnallisten tapahtumien osalta tammikuun 28. päivän aamu ja sitä edeltänyt päivä eivät olleet mitenkään poikkeuksellisia. Suomen poliittinen tila tuntui jämähtäneen paikalleen vaikeiden asioiden äärellä, eikä järjestyttäviä kriisejä ollut tapahtunut tuoreeltaan. Esimerkiksi maata vuoden

2016 alkupuolella raivostuttanut sähköyhtiö Carunan hinnankorotukset ja paljon puhuttanut tasavallan presidentin Sauli Niinistön puhe valtiopäivän avauksessa olivat vasta edessä. Myöskään kansainvälisesti mitään suuria tapahtumia ei ollut sattunut aivan tuoreeltaan. Kun siis radiojuontajat kävelivät tuona samana aamuna studioilleen, mitään päivänselvää ykkösaihetta ei ollut ohjaamassa heidän keskusteluaan. Lähimmäksi sitä pääsi jääkiekkolegenda Teemu Selänteen kirjoitus turvapainehakijoista. Kohu Selänteen kirjoituksesta oli kuitenkin alkanut jo vuorokautta aiemmin.

Kun aloitin tämän tutkimuksen tekemisen, olin täyttänyt juuri 25 vuotta. Radion ja television tavoitavuutta tutkivan Finnpanelin radiotutkimuksissa kaksi nuorinta ikäryhmää ovat 9–14- ja 15–24-vuotiaat. Olin siis juuri kasvanut ulos nuoriksi kuuntelijoiksi määritellystä ikäryhmästä, mutta mielen silti itseni edelleen radiokuuntelijana nuoreksi – tai ainakin nuoreksi aikuiseksi. Suurin osa kuuntelemistani radiokanavistani voidaan selvästi määritellä nuorisokanaviksi tai nuorten suosimiksi radiokanaviksi. Juuri tämän takia olen kiinnostunut tutkimaan nuorten suosiossa olevia radiokanavia.

Radiokiinnostukseeni liittyy myös ammatillinen puoli. Olen aikanaan päättänyt hakea toimittajan töihin sen takia, että unelmani oli päästä työskentelemään radiojuontajana. Vaikka ammatilliset haaveeni ovat muuttuneet moneen kertaan ja vaikka olen työurallani tähän mennessä keskittynyt enimmäkseen muualle kuin radioon, tavoitteeni on edelleen päästä jossain vaiheessa työuraani työskentelemään äänen parissa.

Nuorisolla ja radiolla on siinä mielessä poikkeuksellinen rooli, että erityisesti nuorille profiloituilla kanavilla on poikkeuksellisen vahva rooli verrattuna televisioon tai lehdistöön. Luultavasti juuri siksi radio on edelleen säilyttänyt suosionsa myös nuorten keskuudessa. Vuonna 2015 9–24-vuotiaista 89 prosenttia kuunteli radiota viikoittain ja yli puolet (58 prosenttia) päivittäin. Nuoret käyttivät viikossa 1 tunnin ja 15 minuuttia radion kuunteluun, kun esimerkiksi Spotifyn kuunteluun aikaa käytettiin vain 30 minuuttia viikossa. (Sandell 2016, 4–14.)

Esimerkiksi televisiossa ei ole vastaavalla tavalla selvästi nuorelle kohderyhmälle suunnattua suurta kanavaa, kun taas radiossa niitä on useita. Lehdissäkin nuorten ikäryhmä on jäämässä koko ajan vähemmälle huomiolle, mikä johtunee perinteisen median murroksesta. 2010-luvulla on lopetettu muun muassa sellaiset nuorisolehdet kuin Suosikki ja Miss Mix. Toisaalta puhtaasti nettiin tehty ja

nuorille suunnattu journalistinen sisältö on kasvussa. Helsingin Sanomien Nyt.fi (Nyt-liite) on profiloitunut erittäin suosituksi nuorten ja nuorten aikuisten sivustoksi, ja Yleisradion vuonna 2015 aloittama Kioski tarjoaa vastaavaa sisältöä samalle kohderyhmälle.

Yksinkertaista syytä radion suosioon nuorten keskuudessa on vaikea määrittää. Perinteisen ohjelma-ajattelun murennuttua ja väistyttyä lähetysvirtaperiaatteen tieltä (Hujanen & Ala-Fossi 2012, 142) radion sisällöllisenä vahvuutena pidettiin pitkään musiikkia, joka määritti kanavan niin sanotun profiilin (emt., 145). Tämä näkyi muun muassa musiikin määrässä radiotarjonnassa 2000-luvun puolivälissä. Vielä vuonna 2005 sisällöstä 70 prosenttia oli musiikkia (Ala-Fossi 2006, 10).

Internetissä saatavan ilmaisen musiikkitarjonnan lisääntyessä musiikin määrä radiossa kääntyi kuitenkin laskuun 2000-luvun lopussa. Vuonna 2009 musiikin määrä oli tutkittuna ajankohtana ja tutkituilla kanavilla enää 63 prosenttia (Ala-Fossi & Haara 2010, 5). Viimeisin tutkimus aiheesta tehtiin vuonna 2011. Silloin musiikin määrä oli suurimmalla osalla tutkituista kanavista noin 60 prosenttia tai hieman sen päälle (Ala-Fossi & Holma 2011, 15–53).

Kun musiikin määrä laski kanavilla, puheen osuus lähti nousuun. Viime vuosina erityisesti kaupalliset radiokanavat ovat hankkineet radiojuontajikseen toimittajien lisäksi julkisuuden henkilöitä, kuten muusikoita tai tv-persoonia. Tämä näkyy vahvasti nuorten suosimilla radiokanavilla. Puheella siis selvästi myydään radiosisältöä, eli hyvin oletettavaa on, että radion kiinnostus piilee merkittävässä osin myös puheessa. Eri asia on se, kiinnostaako kuuntelijoita enemmän puheen sisältö vai se, kuka sanoja on päästämässä suusta.

On kuitenkin huomattava, että 2010-luvulla on ollut havaittavissa myös uutta radioiden musiikkiroolin merkityksen korostamista. Yksi uusimmista kaupallisista kanavista Loop mainostaa itseään nimenomaan musiikilla. Alun perin nettiradiona aloittanut Bassoradio on profiloitunut vahvasti hiphop-kanavaksi. Helsingissä toimiva Radio Helsinki on brändännyt itseään soittolistojen vastaisena kanavana, jolla kuullaan niin sanotuista hittilistoista poikkeavaa musiikkia. Jo aikaisemmin Radio Rock onnistui luomaan itselle aseman raskaan musiikin kanavana. Voisi siis päätellä, että musiikki on kanavalla vahva houkutin silloin, jos siinä piilee joku erityispiirre.

Tässä tutkimuksessani en perehdy nuorison suosimiin radiokanaviin kokonaisuudessaan, vaan syvennyn niiden aamuohjelmiin. Tälle valinnalle on kolme perustelua: Ensinnäkin radiokanavien aa-

muohjelmat ovat tyypillinen esimerkki nykyisestä formaattiradioiden sisällöstä. Niitä markkinoidaan vahvasti juontajien persoonilla. Niillä ei ole tarkkaa ohjelmarunkoa, vaan sen sijaan ne mukailvat väljää aikataulua, joka nostaa juontajapersoonien vapaamuotoisen keskustelun ohjelmien pääh huomioon. Neljän tunnin aamuohjelmassa ei välttämättä ole mitään vakiosisältöä, vaan se saattaa koostua pelkästä juontajien juttelusta. Kuuntelijat eivät siis luultavasti kuuntele ohjelmaa sisällön vuoksi vaan sen takia, että pitävät ohjelman juontajista. Näin ollen juontajilla on iso vastuu ohjelman vapaamuotoisen keskustelun sisällöstä.

Toinen syy on se, että aamuohjelman konsepti on hyvin samanlainen lähes kaikilla kanavilla. Muuten ohjelmakartat vaihtelevat kanavittain, mutta käytännössä jokaisella nuorison suosimalla kanavalla toimitettu ohjelma alkaa arkiamuusin omalla aamuohjelmalla.

Kolmanneksi: aamuohjelmat ovat yleisesti hyvin suosittuja. Niitä pidetään eräänlaisena radio-ohjelmien kuninkuuspaikkana. Vuosien ajan radioalan parhaat palkinnoissa tapahtumassa RadioGaalassa parhaaksi radio-ohjelmaksi on 2010-luvulla valittu joka vuosi aamuohjelma. Aamuohjelmien juontajat ovat myös monesti kanavien niin sanottuja ykköstähtiä. Tällaisena aamujuontajan malliesimerkkinä voi pitää Radio Suomipopin Jaajo Linnonmaata, joka työskentelee radion lisäksi tv-ohjelmien juontajana ja näyttelijänä. Linnonmaa on ollut vuosikausia Suomipopin vakiokasvo, ja kun hän välillä lähti pois kanavalta, kuuntelijat reagoivat asiaan vahvasti.

Tarkoitukseni ei ole tässä tutkimuksessa luoda vain yleiskatsausta nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmiin, vaan aion selvittää, kuinka paljon kyseisissä ohjelmissä käsitellään politiikkaa. Pitkä sivuaineeni on valtio-oppi, minkä vuoksi minua kiinnostaa erityisesti politiikan käsittely mediassa. Aiheesta on tehty viime vuosina tutkimuksia erityisesti lehdistöstä, mutta radion tarjonnasta vastaavia tutkimuksia ei ole samassa laajuudessa.

Politiikkaan syventymiseen liittyy henkilökohtaisen ja ammatillisen kiinnostuksen lisäksi myös yhteiskunnallinen ulottuvuus. Nuorten vähäinen kiinnostus politiikkaan tuntuu olevan jo lähestulkoon jatkuva huolenaihe politiikkaa käsittelevässä keskustelussa.

Vaaleissa nuorten ikäluokkien äänestysaktiivisuus on noin 10–15 prosenttiyksikköä keskiarvoa heikompi (Borg 2009, 150). Radion kuolema ei ole povauksista huolimatta toteutunut, mutta onko

politiikka kuolemassa nuorison silmissä? Vaikken pysty tarjoamaan tässä tutkimuksessa mitään varmaa ratkaisua nuorten poliittisen osallistumisen pelastamiseksi, on yhteiskunnallisesti mielenkiintoista tarkastella, onko politiikkaa aiheena edes mukana nuorten suosimilla radiokanavilla.

Samoin on merkittävää, mistä politiikan aiheista ja millä mahdollisella sävyllä aiheista ohjelmissa puhutaan. Nuorison suosimilla radiokanavilla on tapahtunut yhteiskunnallisten aiheiden käsittelyssä viime vuosina muutamia ylilyöntejä, jotka ovat päätyneet Julkisen Sanan Neuvoston käsiteltäväksi. Vuosina 2014–2016 Radio Suomipopin aamuohjelma on saanut ihmisarvon kunnioittamisesta yhden vapauttavan mutta myös kaksi langettavaa päätöstä (JSN 2016; JSN 2015a; JSN 2014). Jälkimmäisellä kerroista kanava sai JSN:ltä myös vakavan huomautuksen siitä, miten kanavan vastauksissa ”rosoiseksi” luokitellun ohjelman keskusteluissa ei ole kunnioitettu ihmisarvoa (JSN 2016). Radio Rock on puolestaan saanut vuosina 2013–2015 kaksi langettavaa päätöstä yhteiskunnallisten asioiden uutisoimisesta: molemmissa on kyse siitä, että kanavalla on keskusteltu tuoreesta uutisaiheesta vajavaisten ja jopa väärin tietojen pohjalta, joita ei ole myöhemmin korjattu (JSN 2015b; JSN 2013). Jälkimmäisessä tapauksessa kanava sai JSN:ltä vakavan huomautuksen, koska Radio Rockin rikkomus luokiteltiin törkeäksi.

Radiokanavilla on siis suuri vastuu yhteiskunnallisten aiheiden käsittelijänä. Julkisen Sanan Neuvoston päätösten perusteella vaikuttaa siltä, että aina tuota vastuuta ei ole pystytty kantamaan odotetulla tavalla. Silti esimerkiksi kaksi langettavaa päätöstä ja vakavan huomautuksen saanut Suomipopin Aamulypsy on Suomen suosituin ja moneen kertaan alan gaalassa palkittu aamuohjelma. Myös tämä on oleellinen syy siihen, miksi politiikan käsittelyä nuorison suosimilla radiokanavilla on oleellista tutkia.

1.1 Mikä on nuorison suosima radiokanava?

Tutkimuksessani on kaksi seikkaa, jotka on määriteltävä heti alkuun. Poliitiikan käsittelyä nuorison suosimilla radiokanavilla ei voi tutkia ilman, että tiedetään, mitä ovat nuorison suosimat radiokanavat ja mitä on politiikka.

Tässä tutkimuksessa nuorison suosimalla radiokanavalla tarkoitetaan radion kanavia, joiden kuuntelijaosuus on Finnpanelin mittauksessa 15–24-vuotiaiden joukossa suurempi kuin kanavan kuuntelijaosuus koko väestön keskuudessa. Toisin sanoen nuorisokanava on määritelmäni mukaan kanava, jota 15–24-vuotiaat kuuntelevat kanavaa ahkerammin kuin kaikki suomalaiset radiokuuntelijat keskimäärin.

15–24-vuotiaat olen valinnut nuorison edustajiksi sen vuoksi, että he edustavat Finnpanelin tutkimuksessa ensisijaisesti nuorisoa. Finnpanelin tutkimuksessa on myös 9–14-vuotiaiden ikäryhmä, mutta politiikkaa ja erityisesti nuorten poliittista aktiivisuutta ajatellen he eivät ole mielestäni niin merkittävä ryhmä. Lisäksi 9–14-vuotiaiden kuunteluun vaikuttanee vielä varsin paljon vanhempien valitsemat radiokanavat, minkä vuoksi heidän kuuntelemansa kanavat eivät välttämättä ole heidän varsinaisesti suosimiaan kanavia. On myös huomattava, että 15–24 vuotiaiden ikäryhmää on käytetty muissakin tutkimuksissa tilastoidessa nuorten suosimia kanavia (mm. Kemppainen 2015, 195).

Nuorison suosimat radiokanavat – tai lyhemmin ilmaistuna nuorisokanavat – on siis tässä tutkimuksessa valittu puhtaasti sen mukaan, mistä kanavista nuoret kuuntelijat oikeasti pitävät. Se tarkoittaa sitä, että tutkittavien kanavien joukossa on sekä itseään vahvasti nuorisokanaviksi mainostavia kanavia että kaikenikäisten kuuntelijoiden kanavaksi profiloituneita kanavia.

En kuitenkaan halunnut rajata tässä tutkimuksessa nuorisokanaviksi vain niitä, jotka mainostavat ensisijaisesti itseään nuorille. Siihen on kaksi syytä. Ensimmäkin käytännössä yksikään kaupallinen kanava ei ilmoita kohderyhmäkseen nuorisoa, varsinkaan alle 18-vuotiaita. Se johtunee esimerkiksi siitä, että he eivät ole kaupallisesti houkutteleva ikäryhmä mainostajien mielestä, koska heillä on käytössään huomattavasti vähemmän rahaa. Jos siis olisin hyväksynyt nuorisokanaviksi vain ne kanavat, jotka suostuvat itse kutsumaan itseään nuorisokanaviksi, aineisto olisi koostunut lähinnä Yleisradion YleX-kanavasta. Kaikki muut kanavat tuntuvat karttavan nykyisin tuota ilmaisua, koska se ei ole kaupallisesti hyödyllinen profiili.

Toinen syy on se, että on mielestäni rehtiä määritellä nuorisokanavat sen mukaan, mitä nuoriso oikeasti kuuntelee. Mikä tahansa kanava voisi väittää olevansa nuorisokanava, vaikka sillä ei olisi nuoria kuuntelijoita ollenkaan. Palaan vielä nuorisokanaviin esitellessäni tutkimusaineistoa.

1.2 Mitä on politiikka?

Ensimmäinen asia politiikan käsittelyn tutkimisessa on politiikan käsitteen määrittely. Se ei ole helppo tehtävä, koska valtio-opillisessa tutkimuksessa on kirjoitettu kokonaisia kirjoja politiikan käsitteestä. Tässä tutkimuksessa ei ole kuitenkaan tarkoitus paneutua politiikan käsitteen lukemattomiin erilaisiin määrittelyihin vaan löytää tyydyttävä selitys sille, minkä miellän politiikaksi tutkimmassani sisällössä.

Paloheimo ja Wiberg (1997) ovat määritelleet valtio-opin perusteeksiin kuuluvassa kirjassaan politiikan seuraavalla tavalla: ”Politiikka on toimijoiden tavoitteiden edistämiseen tähtäävää yhteisten asioiden hoitamista. Se on konflikteja ja yhteistyötä, niitä molempia.” (emt., 15.). Englanninkielisistä kirjoista vastaavan perusteoksen ovat kirjoittaneet Hague & Harrop (2001). He kirjoittavat politiikasta seuraavasti: ”Politiikka on toimintaa, jonka avulla ryhmät saavuttavat pitäviä kollektiivisia päätöksiä yrittäessään sovittaa erimielisyyksiä jäsentensä keskuudessa.” (emt., 3.)

Tässä tutkimuksessa noudatan politiikan määrittelyssä Paloheimon ja Wibergin sekä Haguen ja Harropin linjaa. Poliitikaksi määritellään siis tässä tutkimuksessa kaikki ”toimijoiden tavoitteiden edistämiseen tähtäävää yhteisten asioiden hoitaminen”, käytännössä siis perinteisen puoluepolitiikan lisäksi myös muut yhteiskunnan tilanteeseen vaikuttamiseen pyrkivä toiminta ja keskustelu, johon (useimmiten) liittyy konflikteja, yhteistyötä – tai molempia.

Arkikielessä politiikka kuitenkin usein käsitetään Paloheimon ja Wibergin sekä Haguen ja Harropin määritelmien vastaisesti paljon kapeammalla tavalla. Poliittikka mielletään lähinnä parlamentissa ja hallituksissa tehtäväksi työksi, johon tavallinen kansalainen osallistuu vain äänestämällä vaaleissa. On tärkeää todeta, että tässä tutkimuksessa politiikka käsitetään tuota näkemystä paljon laajempaan ilmiöön. Siis suurin piirtein sellaisena kuin edellä mainituissa teoksissa se on ajateltu. Poliitikaksi hyväksytään myös hyvin yleiset yhteiskunnalliset asiat, joihin liittyy vallankäyttö tai yhteistyö.

Koska politiikan määrittely on tällä tavalla varsin vaikeaa, on eri aiheiden luokittelu politiikaksi ja ei-politiikaksi tehtävä mahdollisimman läpinäkyvästi. Siksi tutkimukseni myöhemmissä luvuissa käyn vielä tarkasti läpi, mitkä aiheet ovat rajautuneet politiikaksi ja mitkä puolestaan eivät ole määrittelyni mukaan politiikkaa. Poliittikkaan ja nuorten poliittiseen aktiivisuuteen palaan vielä tutkimukseni kolmannessa luvussa.

1.3 Tutkimuksen rakenne

Tämä tutkimus jakautuu kahdeksaan lukuun. Ensimmäisessä luvussa (Johdanto) olen käsitellyt omaa kiinnostustani radioon, nuorisomediaihin, politiikkaan ja politiikan käsittelyyn mediassa. Olen taustoittanut, minkä takia olen päättänyt tutkia juuri radion käsittelyä nuorison suosimilla radiokanavilla. Lisäksi olen määritellyt kaksi tutkimuksen kannalta oleellisinta termiä: nuorison suosiman radiokanavan ja politiikan.

Luvuissa 2–4 taustoitin tutkimuksen kannalta oleellista aiempaa tutkimusta. Toisessa luvussa käsitelen radion tutkimusta suomalaisen radiotutkimuksen, kansainvälisen nuorisokanavien tutkimuksen ja kansainvälisen aamuohjelmien tutkimuksen osalta. Lopuksi tarkastelen, miten oma tutkimukseni hyötyy tästä aiemmasta radiotutkimuksesta. Kolmannessa luvussa tarkastelen politiikan tutkimuksessa tehtyjä selvityksiä nuorten poliittisesta aktiivisuudesta, sen muutoksista ja syistä sen muutokseen. Neljännessä luvussa tarkastelen, miten politiikkaa ja mediaa on tutkittu aiemmin yhteisenä ilmiönä. Lisäksi kartoitan vielä sitä, miten määritelmäni politiikasta poikkeaa osasta muita politiikan ja median suhdetta käsitelleistä tutkimuksista.

Luvussa 5 esittelen ensin tutkimuskysymyksen ja sitten menetelmäni tutkimuskysymykseen vastaamiseen. Tutkimukseni on ensisijaisesti määrällinen tutkimus, eli tarkastelen politiikan käsittelyä radion nuorisokanavilla siltä kannalta, *kuinka paljon* politiikasta puhutaan. Erittelen viidennessä luvussa tarkemmin tähän liittyviä vaikeuksia radioaineistoa analysoidessa.

Kuudes luku käsittelee tutkimusaineistoa. Esittelen yksityiskohtaisesti kaikki kymmenen radiokanavaa, joilta jokaiselta analysoin yhtenä (samana) aamuna lähetetyn aamuohjelman. Analysoitavat kanavat ovat Suomipop, YleX, NRJ, Loop, Nova, Radio Rock, The Voice, Radio City, Radio Aalto ja Bassoradio.

Luvussa 7 esittelen tutkimustulokset: kuinka paljon nuorison suosimilla radiokanavilla puhutaan politiikasta, minkälaisia aiheita politiikasta nousee esille ja minkälaista sävyä politiikasta puhuttaessa on havaittavissa. Vertailen eri kanavien tuloksia ja havainnollistan lukuja tilastografiikan avulla. Viimeisessä, kahdeksannessa, luvussa pohdin radion käsittelyä nuorisokanavilla tuloksien pohjalta ja esitän ideoita jatkotutkimukselle.

2 Radio, nuorisokanavat ja aamuohjelmat

Radio on ollut merkittävä osa mediakenttää – niin Suomessa kuin maailmallakin – 1900-luvun ensimmäisistä vuosikymmenistä lähtien. Valtioneuvosto myönsi Suomessa ensimmäisen kokeiluluvan radiolähetyksiin vuonna 1921. Yhdysvalloissa kaupallinen radiotoiminta oli alkanut vain vuotta aikaisemmin. (Kemppainen 2015, 10.)

Radiosta, sen historiasta ja sen murroksista on kirjoitettu paljon. Radio on ollut 1970-luvun lopulta lähtien monenlaisten uusien kilpailutilanteiden edessä (Hujanen & Ala-Fossi 2012, 134). Television jälkeen radion toimikenttää ovat myllertäneet muun muassa Yleisradion kanavamuutokset, kaupallisten radioiden saapuminen, toimilupavaatimusten muutokset ja viimeisimpänä tekniikan tuomat uudistukset, kuten digitalisaatio ja nettiradioiden roolin merkittävä kasvaminen (emt., 145–147)

Kemppaisen (2001, 23) mukaan radion historiassa oli 1900-luvun jälkimmäisellä puoliskolla kaksi suurta käännekohtaa: television saapumisen ja yleisradiomonopoliin kaatumisen. Kolmanneksi, käynnissä olevaksi, käännekohtaksi hän nimittää koko radion teknisen toiminnan muuttumisen. Muun muassa nettiradiot ovat muuttaneet suomalaisten radion kuuntelua – tosin hitaammin kuin monissa muissa maissa, koska tekijänoikeusmaksuista sopimisen vuoksi kului aikaa, ennen kuin radiokanavat saivat säännölliset nettilähetykset toimimaan (Hujanen & Ala-Fossi 2012, 147).

Tämän tutkimuksen kannalta yhtenä suomalaisen radiohistorian merkittävimpanä käännekohtana voidaan pitää vuotta 1985, jolloin alkoivat ensimmäiset nykymuotoiset kaupalliset paikallisradiolähetykset (Kemppainen 2015, 163). Myös yksi tämän tutkimuksen kanavista, Radio City, aloitti lähehtyksensä tuolloin helsinkiläisenä paikallisradiona (emt., 169).

Ilman nykymuotoisen kaupallisen radion syntyä olisi tuskin tätä tutkimusta tässä muodossa. Juuri Radio City yhdessä kaupallisen Radio Ykkösen kanssa niin sanotusti vei nuoret kuuntelijat Yleisradion kanavilta (emt., 195), mikä johti sittemmin Ylen nuorisoradion Radiomafian perustamiseen (Hujanen & Ala-Fossi 2012, 136). Kaupallisen radion historian tutkimus tarjoaa siis monia tärkeitä kiinnukohtia omaan työhöni.

Radion rakenteellisissa muutoksista puhuttaessa tutkimukseni kannalta oleellisinta on se, että radio on toistaiseksi selvinnyt kaikista murroksista. 76 prosenttia suomalaisista kuuntelee radiota edelleen päivittäin (Finnpanel 2015). Suosion säilyminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että radion sisältö olisi

pysynyt identtisenä. Aikaisempi tutkimus tarjoaa mielenkiintoisia näkemyksiä juuri tähän: radion sisältöön – myös nuorisokanavien ja aamuohjelmien osalta.

2.1 Suomalainen radiotutkimus

Radion sisältöä kartoittavista tutkimuksista Suomessa 2000-luvulla merkittävin on Viestintäviraston kanssa yhteistyössä tehty toimiluvanvaraisten radioiden sisältötutkimus vuosina 2006–2011 (Ala-Fossi 2006, Ala-Fossi 2007, Ala-Fossi & Holma 2008, Ala-Fossi & Haara 2009, Ala-Fossi & Holma 2010, Ala-Fossi & Holma 2011).

Tutkimusta tehtiin tarkasti sen vuoksi, että toimilupakaudella 2007–2011 ja sitä edeltäneellä toimilupakaudella oli varsin tarkkoja säädöksiä radioiden ohjelmasisällöstä ja niiden paikallisuudesta, ja niiden toteutumista oli aiheellista seurata (Ala-Fossi & Holma 2011, 5). Vuonna 2012 alkoi uusi toimilupakausi, joka jatkuu vuoteen 2019 saakka. Siinä toimilupaehtoja löysennettiin huomattavasti. Esimerkiksi paikallisradioilta ei enää edellytetä lähetyksen tunnistettavuutta omaksi itsenäiseksi sisällökseen (emt., 13). Tällä toimilupakaudella ei ole enää vastaavaa sisältötutkimusta tehty.

Ala-Fossin ym. tutkimus tarjoaa erittäin kattavan kuvan siitä, mitä suomalaisten toimiluvanvaraisten kanavien, eli kaikkien muiden paitsi Yleisradion kanavien, tarjoama sisältö oli määrällisesti 2005–2011. Ensimmäistä tutkimusta lukuun ottamatta kaikissa tutkimuksissa on tarkasteltu kymmenen valitun kanavan tarjontaa yhtenä päivänä 12 tunnin ajan aikavälillä 6–18 (Ala-Fossi 2007, 3). Ensimmäinen tutkimus on tehty tätä laajemmalla aineistolla (Ala-Fossi 2006).

Perusmenetelmä on kaikissa tutkimuksissa laadulliseen luokitteluun pohjautuva määrällinen analyysi: ”Radio-ohjelmistojen kuvaus perustuu kanavien varsinaisista lähetyksistä tehtyjen tallenteiden analyysiin, jonka yksikkönä on joko toimituksellisen puheen tai musiikin muodostama sisältöjakso. Radio-ohjelmistojen rakennetta ja sisältöjä kuvataan kvantitatiivisesti eli sisällön erittelyn keinoin kaikkiaan kahdentoista eri muuttujan avulla.” (Ala-Fossi 2007, 3.)

Tarkoituksena Ala-Fossin ym. tutkimuksissa on ollut selvittää, mikä on puheen ja vastaavasti musiikin, mainosten ja muun sisällön osuus ohjelmissa, eli onko kanavien sisältö vastannut sitä, mitä niiltä toimituvissa on edellytetty. Lisäksi tutkimuksissa on selvitetty, minkä tyyppistä puhesisältöä kanavilla on kuultu ja minkälaista musiikkia niissä on soitettu.

Tutkimusten puhesisällön luokittelussa (esim. Ala-Fossi 2005, 198) ei ole erikseen luokkaa politiikalle, vaan se voi yhtä hyvin olla osana uutisosiota, ajankohtaisosiota, asia- tai dokumenttiosiota tai periaatteessa mitä tahansa muutakin. Suoranaisia viittauksia politiikasta puhumiseen on tutkimuksissa varsin vähän. Puheenaiheet on kokonaisuudessaan luokiteltu uutisiin, ajankohtaisiin aiheisiin, asiasisältöön, kulttuuriin, urheiluun, fiktion, lastenohjelmiin, uskonnolliseen sisältöön, opetussisältöön, viihteeseen ja muuhun sisältöön (emt., 198).

Ala-Fossin ym. lisäksi radioiden sisältöä ovat Suomessa yksityiskohtaisesti tutkineet viime vuosina esimerkiksi Arto Vilkkonen (2010), Heikki Uimonen (2011) ja Antti Mäntymaa (2011). Erityisesti Mäntymaan tutkimuksessa on aineistoltaan paljon yhtymäkohtia omaani kanssa, sillä myös siinä tarkastellaan radion nuorisokanavien aamuohjelmien sisältöä.

Mäntymaan tutkimuksessa perehdytään siihen, miten sukupuolta ja seksiä käsitellään kolmen nuorisokanavan (YleX, Voice ja SuomiPOP) aamuohjelmissa yhden viikon aikana (emt., 28–29). Mäntymaan aineisto muistuttaa siis hyvin paljon omaani, mutta tutkimuskysymys on toisenlainen: politiikan sijaan siinä on kiinnostuttu nimenomaan sukupuolten ja seksuaalisuuden representaatioista, joista Mäntymaa poimii tarkalla diskurssianalyysillä mielenkiintoisia esimerkkejä.

Vilkon ja Uimosen tutkimukset puolestaan syventyvät puhesisällön sijaan radioiden musiikkitarjontaan. Radion musiikkitarjonnasta löytyy muitakin teoksia: populaarimusiikin historiasta radion näkökulmasta on kirjoittanut muun muassa Kemppainen (2011).

Vilkon tutkimus syventyy soittolistoihin, niiden symboliseen valtaan ja vallankäytön mekanismiin. Vilkon tutkimus hyödyntää siis sekä musiikintutkimusta että median ja vallan suhteiden tutkimusta. Käytännössä tutkimuksessa on analysoitu määrällisesti viiden radiokanavan (YleX, NRJ, Nova, KissFM, YleQ) soittolistat ja niiden muodostamat formaatit viikon ajalta vuonna 2004 (Vilkkonen 2010, 5).

Vilkon tutkimus käsittelee myös paljon formaattiradion syntyä. Formaattiradio on nykyisin vallalla oleva radiotoiminnan muoto, ja kaikki minunkin tutkimani kanavat edustavat käytännössä sitä. Vilkkonen määrittää formaattiradion seuraavasti: ”Tyypillinen formaattiasema keskittyy populaarimusiikin valtavirtaan. Kapeimmillaan kaupallinen radio soittaa vain niitä äänitteitä, hittejä, joita sen

oma yleisö haluaa kuulla. Radio tekee hitin! - - Formaatti suunnitellaan tietoisesti halutun kohde-ryhmän iän, sukupuolen ja sosiaalisen aseman mukaan; se on keino menestyä kilpailutilanteessa, erottua kilpailijoista.” (emt., 128).

Uimosen teos puolestaan tarkastelee radiomusiikin rakennemuutosta huomattavan pitkällä aikavälillä: vuosina 1985–2005. Hänen tutkimuksensa tavoitteenaan oli selvittää kaupallisten radioiden musiikkikulttuureita ja musiikkitarjonnan muuttumiseen vaikuttavia seikkoja, osittain siis nimenomaan samaa formaattiradion syntyä kuin Vilkon teoksessa. Uimosen tutkimuksessa tarkastellaan sekä paikallisradiotoiminnan alkuvuosien vapaampaa musiikkivalikointia että myöhemmin vallanottavaa kaupallista ajattelua ja formaattiradioiden soittolistakulttuuria. Kanavista käsitellään muun muassa Radio Cityä, Radio 957:ää ja Kiss FM:ää. (Uimonen 2011, 16–17.)

Radion sisältötutkimus elää siis edelleen Suomessa, ja aiheetkin ovat varsin monipuolisia. Poliitiikka ja radio ovat kuitenkin yhdistelmä, joka on suomalaisessa radiotutkimuksessa kohdannut toisensa viime aikoina erittäin harvoin, vaikka median ja politiikan yhteyksistä on muuten maassamme tehty tutkimuksia. Kansainvälisistä julkaisuista löytyy myös politiikan ja radion yhteyksiä tarkastelevia tutkimuksia, mutta palaan niihin luvussa 4 (Politikka ja media), jossa tarkastelen kokonaisuutena politiikan ja median yhteyksien aikaisempaa tutkimusta. Seuraavassa tarkastelen sen sijaan, minkälaisia tutkimuksia kansainvälisesti on tehty samoista tutkimuskohteistani kuin omassa työssäni (nuorisokanavat ja aamuohjelmat) ja mitä yhteyksiä ne tarjoavat omaan työhöni.

2.2 Nuorisokanavien tutkimus

Edellä mainitsemani Mäntymaan tutkimus on paras esimerkki suomenkielisestä tutkimuksesta, jossa on paneuduttu radiosisällöstä erityisesti nuorison kuunteleemiin kanaviin. Nuorisokanavat eivät ole uusi ilmiö (Kemppainen 2015, 195), mutta varsinaista laadullista tai määrällistä tutkimusta erityisesti niiden puhesisällöstä on varsin vaikea löytää Suomesta.

Toki esimerkiksi Ala-Fossin ym. toimiluvanvaraisten radioiden sisältötutkimuksissa sivutaan myös nuorison suosimien kanavien sisältöjä, samoin Vilkon soittolistatutkimuksessa. Uimosen tutkimus radiomusiikin rakennemuutoksesta paneutuu varsin tarkastikin nuorisokanavien tarjontaan (ja tarjonnan muutokseen), mutta nimenomaan musiikin lähtökohdista.

Ruotsissa on puolestaan tehty viime vuosien aikana tutkimus maan radiotoimintaa hallitsevasta MTG Radio -yhtiöstä, ja siitä, kuinka se on pystynyt vastaamaan rakenteellisiin muutoksiin (Stiern-

stedt 2013). MTG Radion kanaviin kuuluvat muun muassa 15–24-vuotiaille suunnatut NRJ ja Power Hit Radio (emt., 69). 2000-luvun alussa Ruotsissa tehtiin pitkältä aikaväliltä tutkimus, jossa analysoitiin nuorille suunnattujen tv- ja radio-ohjelmien muutosta vuosina 1925–1993 (Forsman 2000).

Kansainvälisessä tutkimuksessa löytyy muutamia tutkimuksia, joissa on syvennytty radion nuorisokanaviin, nuorille suunnattuihin ohjelmiin tai nuorten radiokäyttöön. Tanskassa Abilgaard (2015) on tutkinut, millaista keskustelua nuoret itse kävivät DR-kanavan nuorille suunnatussa P4-ohjelmassa automaattisen puhelintalenninmenetelmän avulla.

Abilgaardin tutkimuksessa käy ilmi, kuinka vuosien ja vuosikymmenten aikana erilaiset puheenaiheet korostuvat: 1980-luvulle saakka keskinäinen viestintä ja yleiset mielipiteet olivat enemmän vallalla, sen jälkeen osuuttaan kasvattivat henkilökohtaiset näkemykset (emt., 237). Abilgaardin mukaan erityisesti 1970- ja 1980-lukujen poliittisessa ilmapiirissä myös poliittinen keskustelu oli vallalla kyseisessä nuortenohjelmassa (emt., 239). Sittemmin poliittisuus kuitenkin jäi vähemmälle.

Werner (2009) puolestaan on tutkinut, kuinka nykypäivän mediakentän muodostuminen vaikuttaa teini-ikäisten tyttöjen populaarimusiikin käyttöön ja kuinka he käyttävät sitä esimerkiksi sukupuoli-identiteettinsä rakentamiseen. Radion nuorisohjelmat olivat mukana tutkimuksessa mahdollisena musiikkiin tutustumisvälineenä, mutta tutkimuksen mukaan jo vuosina 2005 – 2006 muut välineet olivat korvanneet radion uuteen musiikkiin tutustumisen välineenä (emt., 271–272). Tämä on hyvä huomata siksi, että edelleen moni aineistonani olevista kanavista pyrkii houkuttelemaan nuoria nimenomaan musiikillisilla valinnoillaan ja musiikkiin keskittyvillä ohjelmillaan – esimerkiksi yhteiskunnallisen keskustelun sijaan.

Ranskassa Glevarec (2005) on tarkastellut kolmea ranskalaista radion nuorisokanavaa (NRJ, Sky Rock ja Fun Radio) ja niiden niin sanottua 'free radio' -ohjelmaosuutta. Käytännössä 'free radio' tarkoitti noin iltayhdeksästä puoleenyöhön kestäväää ohjelmaa, jossa nuoret saivat soittaa studioon täysin vapaasti ja puhua muun muassa teini-ikään liittyvistä ongelmistaan. (emt., 333.)

Aineistona käytetyistä haastatteluista käy ilmi muun muassa ohjelmien keskeiset puheenaiheet: seksi, teini-ikään ongelmat ja päihteet (emt., 334). Poliittikka ei nouse kyseisissä ohjelmissa varsinaiseksi puheenaiheeksi – ainakaan jos nuoret saavat itse päättää (emt., 342). Tämä ajatus on hyvä

pitää mielessä: jos nuoret saisivat päättää, kuultaisiinko heidän kuuntelemillaan kanavillaan ollenkaan keskustelua politiikasta?

2.3 Aamuohjelmien tutkimus

Radion aamuohjelmat ovat Suomessa suosittua sisältöä, mutta tutkimuksellisessa mielessä ne eivät ole herättäneet maassamme tähän mennessä suurta mielenkiintoa. Antti Mäntymaan (2011) tutkimus on myös aamuohjelmien osalta paras esimerkki suomenkielisestä nimenomaisesti radion aamuohjelmiin liittyvästä tutkimuksesta.

On kuitenkin hyvä muistaa, että Ala-Fossin ym. tutkimukset toimiluvanvaraisten radiokanavien sisällöstä tarjoavat monipuolisen ja tarkan kuvan kaupallisten kanavien sisällöstä vuosina 2006–2011 myös aamulähetysten osalta. Ala-Fossin ym. tutkimuksissa aineisto on tallennettu aikavälillä 6–18, eli aineiston tallentaminen on alkanut nimenomaan aamuohjelmien alkaessa.

Kansainvälistä tutkimusta radioiden aamuohjelmista löytyy muutamista mielenkiintoisista – myös politiikkaa sivuavista – näkökulmista. Australiassa Lee (2007) on syventynyt yhteen aamuohjelmaan, Jon Fainen ABC Radio 774 -kanavalla lähetettävään aamushow'hun. Syy tähän on se, että Australian tuolloinen pääministeri John Howard oli valinnut radion selväksi suosikkimediakseen, ja hän esiintyi haastateltavana radiossa huomattavasti useammin kuin esimerkiksi televisiossa. Samaan aikaan yhtä suosituinta aamuohjelmaa juontava Jon Faine oli kommentoinut, että radion talk show -juontajat eivät ole yleensä ”politiikan ekspertejä”. (emt, 122.)

Leen mukaan Fainen ohjelma kieltämättä tarjoaa muun muassa ohjelmaan soittaville ihmisille mahdollisuuden osallistua poliittiseen keskusteluun ja nostaa keskustelunaiheita esille (emt., 129). Samalla poliitikot tuntuvat kuitenkin yrittävän käyttää aamuohjelmaa eräänlaisena suodattamattoman esiintymisen välineenä (emt., 130).

Australiassa on tehty myös toinen politiikkaan keskittynyt aamuohjelmatutkimus. Gundersin (2012) aineistona oli Mornings with Madonna King -ohjelma. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka aineistona ollut aamuohjelma voi parantaa poliittista aktiivisuutta (emt., 51). Tähän löytyi useita keinoja, kuten uutisten taustojen avaaminen ja tapausten linkittäminen kuuntelijoiden henkilökohtaisiin kokemuksiin (emt., 58).

Poliittisen puheen lisäksi aamuohjelmia on tutkittu myös muista näkökulmista. Strandin (2012) ensisijaisesti kielentutkimukseen liittyvässä artikkelissa tarkasteltiin norjalaisen radiokanavan suosittun

aamuohjelman järjestämää kuulijäänestystä, jossa ratkaistiin kuuntelijoiden suosikkimurre norjan kielen murteista. Tutkimuksessa selvitettiin tämän pohjalta sitä, minkälainen rooli massamedialla on kansallisen kieli-ideologian uudelleentuottamisessa (emt., 23).

Fitzgerald, Sapolsky ja McClung (2009) puolestaan tutkivat Yhdysvalloissa kiro sanojen ja muiden niin sanottujen törkeiden ilmaisuiden käyttöä suosittujen radiokanavien aamuohjelmissa. Tutkimuksen motivaationa tuntui olevan – hieman jopa moralisoivalta tuntuva – kasvanut huoli siitä, millaista kieltä radiossa kuullaan ja minkälainen vaikutus sillä saattaa olla erityisesti nuorten kuuntelijoiden kielenkäyttöön (emt., 181–182).

Tutkimuksella oli siis tavallaan samantapainen lähtökohta kuin omassa tutkimuksessani: huoli nuorista. Minun tutkimuksessani huoli tosin liittyy kielenkäytön sijaan nuorten poliittiseen aktiivisuuteen. Lopulta Fitzgeraldin ym. tutkimus ei kuitenkaan tarjoa – tai edes pyri tarjoamaan – mitään yksiselitteistä selvitystä radion vaikutuksesta nuorten kielenkäyttöön, vaan se kuvailee yksityiskohtaisesti kiro sanojen määrää lähetyksissä (emt., 189). Samalla tavoin tämäkään tutkimus ei tarjoa ratkaisua nuorten poliittiseen aktiivisuuteen vaan kuvailee sitä, miten politiikkaa kuuluu nuorten suosimilla kanavilla.

2.4 Oma tutkimukseni radiotutkimuskentällä

Kuten tämän luvun alussa totesin, radiota on tutkittu sekä Suomessa että kansainvälisesti vuosikymmenten aikana – ja tutkimuskohteet ovat vaihdelleet hyvin laajalla skaalalla. Myös nuorison suosimia radiokanavia ja radion aamuohjelmia, eli omia varsinaisia tutkimuskohteitani, on tarkasteltu viime vuosien tutkimuksessa. Suomessa Mäntymaan (2011) tutkimus sukupuolen ja seksin käsittelystä nuorisokanavilla osuu kaikkein lähimmäksi omaa tutkimustani aineistoltaan.

Oma tutkimuskohteeni (politiikan käsittely radion nuorisokanavien aamuohjelmissa) on sen verran yksityiskohtainen, että mitään erittäin läheisiä yhtymäkohtia muun aikaisemman radiotutkimuksen kanssa on vaikea löytää. Yksittäisiä huomioita omalle tutkimukselleni aiemmasta tutkimuksesta kuitenkin löytyy.

Gundersin (2012) ja Leen (2007) tutkimukset osoittavat, että politiikka on ainakin Australiassa kiinteä osa suosittuja radion aamuohjelmia: jopa siinä määrin, että maan pääministeri suosii radioesityksiä. Fitzgeraldin ym. (2009) tutkimus puolestaan kertoo siitä, että radion merkittävyys jopa

mielipide- ja käyttäytymisvaikuttajana ei ole mitenkään uusi ajatus. Oman tutkimukseni yksi lähtökohta on se, että nuorten poliittinen aktiivisuus on laskenut jatkuvasti, ja on vähintään mielenkiintoista tarkastella, puhutaanko nuorison suosimilla kanavilla politiikasta ollenkaan.

Glevarec'n (2005) tutkimus antaa osviittaa siitä, että ainakaan nuoret itse eivät valitse politiikkaa mainittavasti puheenaiheekseen. Myös Abilgaardin (2015) tutkimus viittaa siihen, että poliittinen keskustelu olisi jäänyt nuorten ohjelmissa ”poliittisen aktiivisuuden” aikakaudelle, 1970- ja 1980-luvuille.

Kokonaisuutena politiikka ja radio eivät ole kuitenkaan olleet kovin yleinen tutkimuskohde – varsinkaan suomalaisessa tutkimuksessa. Johtuuko se siitä, että poliittinen tutkiva journalismi tuntuu sijoittuvan enemmän lehdistöön ja televisioon? Poliittikkaa taustoittavat tai poliittisia skuppeja tekevät ohjelmat ovat suomalaisessa radiokentässä hyvin harvassa. Kansainvälisessä tutkimuksessa politiikan ja yleisesti radion yhteyksiä on tutkittu kuitenkin jonkun verran, ja palaan niihin luvussa neljä. Sitä ennen avaan vielä hieman tarkemmin nuorten poliittisen aktiivisuuden tutkimusta.

3 Nuorten poliittinen aktiivisuus

Politiikan käsittely ja nuorisokanavat kytkeytyvät tutkimuksen aiheena mielenkiintoiseksi yhtälöksi. Nuorten kiinnostus (ja ennen kaikkea kiinnostuksen puute) politiikkaan on huolestuttanut politiikan tutkijoita jo pitkään, vähintään yhtä kauan kuin radiokanavat ovat yrittäneet houkutella nuoria kuuntelijoita uudenslaisilla profiloinneilla.

Nuorten kiinnostusta politiikkaan ja poliittisen osallistumisen keinoja on tutkittu aktiivisesti jo 1970- ja 1980-luvulla (mm. Martikainen 1978, Martikainen & Yrjönen 1980, Martikainen & Yrjönen 1984). Jos politiikka ei kiinnosta nuoria, vaikuttaako se siihen, että nuorison suosimilla radiokanavilla ei puhuta politiikasta? Tai mahdollisesti toisinpäin: jos politiikkaa ei nosteta esille nuorten suosimissa mediatuotteissa, tässä tapauksessa radiokanavilla, miksi nuoret olisivat kiinnostuneita politiikasta?

Keskityn nuorten poliittisen aktiivisen tutkimuksen kartoittamisessa kotimaan politiikan tutkimukseen, koska myös tutkimuskohteenani ovat kotimaiset kanavat ja tausta-ajatuksena niiden yhteys nimenomaan suomalaisten nuorten kiinnostukseen politiikkaan. Lisäksi: nuorten kiinnostuksessa politiikkaan on kansainvälisesti eroja.

Jo Euroopan maiden nuorissa (15–25-vuotiaissa) on nähtävissä selvä jakauma vastattaessa yksinkertaiseen kysymykseen siitä, kuinka kiinnostuneita he ovat politiikasta (Paakkunainen 2007). Kahdeksasta tutkimuksessa mukana olleen Euroopan maan nuorista saksalaiset olivat selvästi eniten kiinnostuneita politiikasta: 51 prosenttia ilmoitti olevansa vähintään melko kiinnostunut. Slovakiassa vastaava luku oli vain 28 prosenttia, Virossa 29 ja Britanniassa 30. Suomi sijoittuu välimaastoon: 35 prosenttia nuorista ilmoitti olevansa kiinnostunut politiikasta. (emt., 10–11.)

Vielä nuoremmille, vasta äänestysikään tulossa oleville 8. luokkalaisille (13,5-vuotiaille) tehdyssä laajassa kansainvälisessä tutkimuksessa Suomi sijoittui vielä heikommin: vähemmän politiikasta kiinnostuneita nuoria oli vain Ruotsissa, Sloveniassa ja Belgiassa (Suoninen, Kupari & Törmäkangas 2010, 47). Näin siitäkin huolimatta, että kyselyn yhteydessä järjestetyssä tiedollisessa testissä suomalaisten nuorten yhteiskunnallinen tietämys oli parempaa kuin missään muussa tutkimuksessa mukana olleessa 37 maassa (emt., 144).

Vaikka äänestäminen on vain pieni osa politiikkaa, nuorten äänestysaktiivisuudesta saadut luvut ovat helpoin tapa poliittisen aktiivisuuden mittaamisen. Ne myös tukevat kiinnostuksen puutetta: vuoden 2012 Suomen kuntavaaleissa äänestysaktiivisuutta 18–30-vuotiaiden ikäryhmässä saatiin mitattua niillä äänestysalueilla, jotka olivat mukana sähköisen äänioikeusrekisterin kokeilussa. Tuloksena oli Blaisin ym. (2013) mukaan se, että ikäryhmästä äänesti vain 33 prosenttia (ks. Myllyniemi 2014, 37). Kyse ei todennäköisesti ole poikkeuksesta. Vaikka tarkkoja ikäryhmälukuja ei ole, arvioiden mukaan vaaleissa nuorten ikäluokkien (alle 30-vuotiaiden) äänestysaktiivisuus on noin 10–15 prosenttiyksikköä keskiarvoa heikompaa (Borg 2009, 150). Lisäksi niin sanottuja pitkäikäisäänestämättömiä (usein äänestämättä jättäviä) on nuorissa enemmän kuin muissa ikäryhmissä (emt., 157).

Näistä luvuista huolimatta tuorein politiikkaa tarkastellut Nuorisobarometri kertoo, että nuoret pitävät lähes yksimielisesti vaaleissa äänestämistä kansalaisvelvollisuutena. Selvä enemmistö uskoo, että äänestämällä voi vaikuttaa asioihin. Samalla enemmistö kuitenkin on sitä mieltä, että hänellä itsellään ei ole mitään sananvaltaa siihen, mitä hallitus ja eduskunta päättävät. (Myllyniemi 2014, 47.)

Näkemykset kuulostavat ristiriitaisilta (emt.). Samalla sanalla voi tietyllä tavalla kuvastaa koko nuorten poliittista osallistumista. On myös mahdollista, että nuoret ilmoittavat kyselyissä todellisuutta positiivisemmän näkemyksen politiikan tärkeydestä tai että esimerkiksi Nuorisobarometrin kyselyihin vastaavat ensisijaisesti vaikuttamisesta kiinnostuneet nuoret (emt., 37). Joka tapauksessa luvut kertovat sen, että merkittävä osa nuorista näkee äänestämisessä ja politiikassa ongelmia – laajasti politiikasta puhuttaessa merkittävä osa nuorista ei pidä sitä edes kiinnostavana.

Huomattavaa on myös se, että poliittinen passiivisuus ja aktiivisuus kasautuvat jo nuorissa. Vaaleissa äänestävät nuoret ovat aktiivisempia lähes kaikissa muissakin yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoissa, kuten palautteen antamisessa palvelusta, aloitteen tai vastaavan allekirjoittamisessa sekä ostopäätöksillä vaikuttamisessa. Nuoret eriytyvät toisistaan myös poliittisen kiinnostuksen mukaan: osa on aktiivisia kaikkialla, osa ei missään. (emt., 28–29.)

Ei ole siis ihme, että politiikan tutkimuksessa on tutkittu syitä nuorten poliittisen kiinnostuksen puutteeseen sekä uudenlaisten poliittisen vaikuttamisen keinoja. Nuorisobarometrissä on kysytty nuorilta itseltään syitä olla vaikuttamatta ja syitä jättää äänestämättä. Varsinaista syytä politiikan ei-

kiinnostavuuteen ei ole kysytty, mutta sitä olisi luultavasti aika vaikea ilmaista yksinkertaisessa kyselylomakkeessa. Äänestämättä jättämiseen selvästi yleisimmät syyt olivat se, että nuoret kokivat vaikeaksi löytää sopivan puolueen tai ehdokkaan (Myllyniemi 2014, 37). Osittain kyse voi olla myös epäluottamuksesta koko nykyistä järjestelmää kohtaan (emt., 38). Huomattavaa on myös se, että äänestämättä jättäneistä lähes kolmasosa ilmoitti melko tärkeäksi syyksi myös sen, että äänestäminen ei vain huvittanut (emt., 37). Osa suomalaisista nuorista ei selvästi siis koe politiikkaa, tai ainakaan nykyistä poliittista järjestelmää, omakseen.

Muutamaa vuotta aikaisemmin tehdyssä kyselyssä Borg (2009) päätyi hyvin samankaltaiseen lopputulokseen: 38 prosenttia äänestämättä jättäneistä 18–24-vuotaista ei vain viitsinyt käydä äänestämässä. Lähes kolmasosa ilmoitti myös, että politiikka ei kiinnosta ja äänestäminen on yhdentekevää. Myös sopivan ehdokkaan löytämisen vaikeus nousi yleiseksi selitykseksi. (emt., 167.) Nuorissa toistuvasti äänestämättä jättäneissä yleistä oli nimenomaan se, etteivät he kokeneet nykyistä poliittista järjestelmää kiinnostavaksi tai edes toimivaksi (emt., 169).

Huomattavaa on myös se, että politiikasta kiinnostuneiden nuorten näkemykset poikkeavat perinteisessä puoluepolitiikassa osittain merkittävästikin koko väestöstä: erityisesti vihreillä on kyselyiden perusteella ollut nuorten äänestäjien (18–29-vuotiaat) keskuudessa säännöllisesti paljon suurempi kannatus. Vastaavasti taas perinteiset isot puolueet, erityisesti sdp, houkuttelevat nuoria äänestäjiä vähemmän kuin kaikkia äänestysikäisiä. (Borg 2012, 17.)

Kasvatustieteiden puolella muun muassa Schoultz (2010) on esittänyt ajatuksen siitä, että nuorten niin sanottu kiinnostumattomuus politiikkaan voi johtua vähintään osittain siitä, että politiikan kiinnostavuudesta huolehtivat aikuiset ja huolen kohteena olevat nuoret puhuvat oikeastaan eri asioista. ”Politiikkaohjelmissa keskitytään siihen, miten nuoret saataisiin mukaan jo vallitsevaan poliittiseen järjestelmään eli osallistumaan perinteiseen politiikkaan, kun kyselyaineistot taas osoittavat, että nuoria sen sijaan kiinnostavat epätavanomaiset vaikuttamiskeinot. Nuoret ja aikuiset sekä erityisesti nuoret ja vallanpitäjät puhuvat siis eri poliittista kieltä ja usein toistensa ohi.” (emt., 94.)

Schoultzin väite ei ole tosin vedenpitävä, koska edelleen tuoreimmassa politiikkaa käsitellessä Nuorisobarometrissä nuorten eniten suosimat vaikuttamiskeinot olivat nimenomaan perinteisiä, kuten äänestäminen ja palautteen antaminen. Epätavanomaisista vaikuttamiskeinoista adressin tai vetoomuksen allekirjoittaminen oli selvästi yleisin – tosin nimien kerääminen adressiin tai vetoomukseen

oli jo huomattavasti harvinaisempaa. Harvinaisiksi jäivät myös mielenosoitukset, kansalaistottelemattomuus ja talonvaltauksset. (Myllyniemi 2014, 27.)

Schoultzin näkemys nuorten ja politiikan suhteesta on muutenkin keskimääräistä toiveikkaampi, koska hän tuntuu pitävän todennäköisenä, että luvuista huolimatta nuoret ovat kiinnostuneita politiikasta (Schoultz 2010, 97). Schoultzin mukaan kiinnostus politiikkaan on kasvanut kaikissa ikäryhmissä 2000-luvulla (emt., 102).

Vaikka Schoultzin näkemykset tuntuvat osittain jopa turhan myönteisiltä tai toiveikkailta, on hänen artikkelissaan silti tärkeä näkemys, joka on hyvä huomioida tässä tutkimuksessa ja jonka olen myös huomionnut määrittelemällä politiikan laajemmin kuin vain vaaleissa ja eduskunnassa tapahtuvaksi päätöksenteoksi. Kuten Schoultz kirjoittaa, ”(a)lhainen äänestysaktiivisuus ei automaattisesti tarkoita, että nuoret eivät olisi kiinnostuneita yhteiskunnallisista asioista” (emt., 102).

Jos tuijotamme vain nuorten äänestyslukuja, meiltä voi mennä ohi se, että politiikka, yhteiskunnalliset aiheet tai asioihin vaikuttaminen voivat hyvin kiinnostaa suurta osaa nuoria ainakin jollain tavalla. Ehkä jollain tavalla, jota ei ole tehty mahdolliseksi tai jota he eivät ole tajunneet. Siksikin on hyvä tarkastella, mitä aiheita nuorisoradioiden keskustelussa nousee esille, kun politiikka määritellään laajasti yhteiskunnalliseksi toiminnaksi.

Yksi nuorten poliittisesta aktiivisuudesta puhuttaessa monesti esille nouseva uusi vaikuttamisen tapa on tietenkin verkkovaikuttaminen, joka nousi esille jo Vanhasen ensimmäisen hallituksen aikana toteutetussa kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmassa (Schoultz 2010, 101). Tässä kohtaa päättävien tahojen ja nuorten toiveet menevät yksiin, sillä myös nuoret itse ovat toivoneet lisää verkossa vaikuttamisen mahdollisuuksia (Myllyniemi 2014, 47). Tosin: äänekkäimpinä ovat jälleen olleet ne nuoret, jotka ovat aktiivisia vaikuttamaan muutenkin (emt., 47).

Nettivaikuttamiseen on myös yritetty kehitellä uusia keinoja, mistä Kansalaisaloite-sivusto on yksi näkyvimmistä esimerkeistä. Myös nettiäänestäminen on ollut pitkään kehitteillä (emt., 48). Nuorten poliittista osallistumista internetissä on tutkittu muun muassa paikallisella tasolla (Mikkonen 2011). Esille nousi se, että nuorilla on kokemusta netissä vaikuttamisesta, mutta osa haastatelluista nuorista oli sitä mieltä, että perinteisellä puoluepolitiikalla ei ole sijaa netissä (emt., 61–62).

Varsin selvää on silti se, että nuorten poliittinen aktiivisuus ainakin perinteisissä keinoissa ei ole samalla tasolla kuin vanhempien ikäluokkien. Merkittävä osa nuorista myös on ilmoittanut tutkimuksissa suoraan, että politiikka ei kiinnosta heitä. Tätä tosiasiaa ei poista edes puhe uusista vaikuttamisen keinoista ja niin sanotusta vastademokratiasta. Nuorten ja politiikan ongelmallinen suhde on siis ymmärrettävästi huolestuttava ilmiö. Tämä tutkimus osallistuu keskusteluun tuosta ilmiöstä valottamalla sitä puolta, miten yhdessä nuorten suosimassa mediavälineessä politiikka nousee esille.

4 Poliitikka ja media

4.1. Poliitikka tässä tutkimuksessa

Tässä luvussa käsittelen aikaisempaa tutkimusta, jossa politiikka ja media liittyvät toisiinsa. On kuitenkin hyvä huomata, että suurimmassa osassa seuraavaksi esiteltäviä tutkimuksia ”politiikka” on sanana määritelty kapeammin kuin omassa tutkimuksessani. Siksi tarkennan vielä tätä oman tutkimukseni poliittikkakäsitystä ennen aikaisemman tutkimuksen tarkastelua.

Kuten edellisen luvun lopussa sanoin, on hyvä tarkastella, mitä aiheita nuorisoradioiden keskustelussa nousee esille, kun politiikka määritellään laajasti yhteiskunnalliseksi toiminnaksi. Tämä siksi, että kapealla politiikan määrittelyllä meiltä voi mennä ohi se, että politiikka, yhteiskunnalliset aiheet tai asioihin vaikuttaminen voivat hyvin kiinnostaa suurta osaa nuoria ainakin jollain tavalla, vaikka kyse ei olisikaan perinteisestä politiikasta. Tai se, että nuoria yritetään ainakin saada kiinnostumaan näihin aiheisiin nostamalla niitä esille.

Tutkimukseni ensimmäisessä luvussa määrittelin politiikan Paloheimon ja Wibergin sekä Haguen ja Harropin näkemyksiä mukailien yhteiskunnallisten asioiden hoitamiseksi, joihin liittyy eri toimijoiden konfliktit, yhteistyö ja vallankäyttö. Puhekielessä puhutaan usein ”yhteiskunnallisesta keskustelusta”, jota on vaikea määritellä tarkasti mutta joka mielletään kuitenkin laajemmaksi kuin perinteinen puoluepolitiikkaa käsittelevä keskustelu. Tässä tutkimuksessa politiikan käsite on hyvin lähellä juuri tätä epävirallista ”yhteiskunnallisuuden” käsitettä.

Palaan luvussa 5 esimerkkien avulla siihen, mitkä tässä tutkimuksessa ovat politiikkaa ja mitkä eivät. Vaikka tässä luvussa esitellyissä aikaisemmissa tutkimuksissa politiikka onkin useimmiten mielletty kapeammin, tarjoavat ne silti tärkeän näkemyksen siihen, miten politiikan ja median suhteeseen on tieteellisessä tutkimuksessa tartuttu aiemmin. Siksi on tärkeää tarkastella näitä tutkimuksia, vaikka omaa tutkimusta vastaavista lähtökohdista teytyä politiikan ja median välisen suhteen tutkimuksia onkin vaikea löytää.

Usein politiikan ja median tutkimuksessa on luultavasti päädytty määrittelemään politiikka kapeammin parlamenteissa ja vaaleissa tapahtuvaksi ”perinteiseksi politiikaksi”, koska silloin rajan piirtäminen politiikan ja ei-politiikan välillä on huomattavasti helpompaa kuin silloin, kun politiikka mielletään laajemmin.

4.2. Poliitiikan ja median suhde

Politiikka ja media ovat erottamaton osa toisiaan. Paitsi että toimittajien tehtävä on raportoida politiikan tapahtumista ja uutisista, journalismi on pitkään myös mielletty neljänneksi valtionmahdiksi, ”vallan vahtikoiraaksi” (Kunelius 2003, 194). Käytännössä se tarkoittaa siis sitä, että journalismin tehtävä on valvoa kolmen muun valtiomahdin (parlamentaarinen lainsäädäntö, hallituksen ja virkamiesten lakien toimeenpano sekä tuomioistuimen lain tulkinta) toimia, toisin sanoen poliittisten valtionmahtien vallankäyttöä. 2000-luvulla toimittajille tehdyssä kyselyssä yli 80 prosenttia piti tehtäväänään valtaapitävien vartijana toimimista (Harju 2002, 11).

Olellainen muutos politiikan mediajulkisuudessa Suomessa nähtiin 1970- ja 1980-lukujen taitteessa: toimittajat alkoivat hankkia tietonsa itsenäisemmin, lopettivat poliitikkojen kanssa ”kaveeraamisen”, vähensivät puoluepolitiikkaan osallistumista ja kirjoittivat poliitikoista enemmän epäilevään sävyyn. (Pernaa & Railo 2006, 17–18). Yleisradiossa oli nähty uudenlaista kriittistä suhtautumista ja aggressiivisempia haastatteluita poliitikkojen kanssa jo 1960-luvulla niin sanotun ”Repordion” aikana (Pernaa 2009, 80), mutta tuo tilanne oli tasaantunut, kun uutta linjaa ajanutta Eino S. Repoa ei valittu jatkokaudelle pääjohtajaksi vaan hänen tilalleen tuli tilanteen niin sanotusti normalisoinut Erkki Raatikainen (emt., 116).

Koko mediakentällä muutos tapahtui kuitenkin viimeistään Kekkonen presidenttikauden päättymisen jälkeen (Pernaa & Railo 2006, 18). Yksi ensimmäisistä isoista uuden ajan politiikan uutisoinnin tapauksista oli vuoden 1983 niin sanottu ”rötösherrajahti”, jossa tamperelaisen rakennusliikkeen tutkinnan yhteydessä tuli ilmi keskustapuolueeseen liittyvä sivujuonne (emt., 28). Erityisesti 1980-luvulla poliitikoilla oli vaikeuksia suhtautua politiikan uuteen mediajulkisuuteen: toimittajien valtaa ja keinoja kritisoivat niin pääministeri Kalevi Sorsa kuin tasavallan presidentti Mauno Koivistokin, joka vertasi toimittajia sopuleihin (emt., 40–42).

2000-luvulla tilanne on jo tasoittunut. Poliitiikan uutisoinnissa ei ole enää kiellettyjä aiheita (Pernaa, Pitkänen & Railo 2006, 275). Poliitikkojen ja toimittajien välit ovat puolestaan tasaantuneet jännitteisiksi (emt., 278). Entisaikojen ”kaveeraaminen” ei ole tulossa takaisin, mutta yhteistyöhön pystytään kuitenkin, koska se on välttämätöntä molemmille osapuolille.

Suomessa politiikkaa ja mediajulkisuutta on viime vuosina tutkinut muun muassa Herkman (2011). Herkman huomauttaa, että koko mediajulkisuus – ei pelkästään politiikan vaan julkisuus kokonaisuudessaan – on muuttunut muun muassa viestintäteknologian kehityksen ja viestintäjärjestelmän

sääntelyn muutosten vuoksi (emt., 124). Suomi on kuulunut mediajärjestelmään perinteisesti demokraattis-korporatistiseen malliin, jossa valtio yhtäältä sääntelee median toimintaa mutta toisaalta mediatoimijoille on kehittynyt vahva itsenäinen ammatti-identiteetti (emt., 126). Viimeistään 1990-luvulla tuota mallia on alettu vakavasti kyseenalaistaa (emt., 129). Poliitiikan mediajulkisuuden kannalta yksi suurimmista muutoksista oli poliittisen lehdistön mureneminen 1980- ja 1990-lukujen taitteessa ja sen korvaantuminen puolueettomalla lehdistöllä (emt., 130–131).

Mielenkiintoista politiikan ja median suhteessa on myös Pernaan ym. (2006) tutkimuksessa mainittu tasapaino: yhtäältä media tarvitsee hyvät suhteet poliitikkoihin muun muassa tiedonsaannin vuoksi, mutta toisaalta poliitikot ovat riippuvaisia mediajulkisuudesta (Herkman 2011, 136–137). Poliitiikan mediajulkisuutta on jo kauan leimannut pari selvä trendiä: intimisoituminen (emt., 98) ja professionalisoituminen (emt., 108). Ensimmäisellä tarkoitetaan sitä, että poliitikot puhuvat aikaisempaa enemmän julkisuudessa myös henkilökohtaisista asioistaan (kuten parisuhteistaan) – vapaaehtoisesti tai toisinaan pakon edessä (emt., 141). Jälkimmäisellä puolestaan sitä, että sekä toimittajakunnassa että poliitikkojen keskuudessa ideologisen toimintatavan on korvannut teknisesti taitava, koulutetun väen tekemisen malli.

Neljäntenä valtionmahtina toimimisen sijaan Herkman tuo esille muita median olennaisia tehtäviä politiikasta puhuttaessa: kansalaisten aktivoimisen (emt., 170), dialogisuuden lisäämisen (emt., 172) – sekä loppujen lopuksi kaikkein selvimmän tehtävän, eli poliittisen tiedon välittämisen (emt., 168–169). Omassa tutkimuksessani syvennyn nimenomaan poliittisen tiedon välittämiseen radiossa.

Herkmanin mukaan tietoa politiikasta on mediassa, mutta muut aiheet ajavat sen edelle. Radiosta ja sen tilasta Herkman ei tosin missään vaiheessa puhu erityisesti. ”Tutkimukset osoittavat, että uutismedian seuraaminen lisää ihmisten politiikkatietämystä ja kiinnostusta politiikkaa kohtaan. Ongelmana on se, että valtaosa median tarjonnasta on tätä nykyä muuta kuin uutisia tai politiikan journalismia, ja suuri joukko ihmisiä suuntaa kiinnostuksensa pääosin tähän muuhun.” (emt., 169.) Borgin (2009) tutkimus kertoo, että vuoden 2007 eduskuntavaalien alla koko väestöstä 16 prosenttia käytti radiota vaalien seuraamiseen, nuorten (18–34-vuotiaat) keskuudessa osuus oli noin 10 prosenttia.

Herkmanin mukaan poliittisen journalismin ongelmia ovat liiallinen reaktiivisuus (emt., 170) ja jonkin näkemyksen hegemonisoituminen valtamediassa (emt., 173). Hänen mukaansa kansallisen osallistamisen kannalta olisi olennaisinta valmiiden päätösten raportoimisen sijaan ottaa selvää päätök-

sentekoprosesseista silloin, kun ne ovat kesken (emt., 171). Lopulta Herkman päätyy kuitenkin toteamukseen, mikä on mielenkiintoinen omankin tutkimukseni kannalta ottaen huomion taustalla olevan huolen nuorten poliittisesta aktiivisuudesta. ”Media voi kuitenkin lopulta tehdä melko vähän kansalaisten poliittisen aktiivisuuden lisäämiseksi. Vaikka politiikan journalismi olisi kuinka houkuttelevaa ja vaikka mediajulkisuus tarjoaisi kuinka hyvin mahdollisuuksia yhteiskunnan eri intres-siryhmien väliselle vuorovaikutukselle, mikään ei takaa, että kansalaisten kiinnostus politiikkaa kohtaan lisääntyy.” (emt., 175.)

Median yhteiskunnallista roolia – ja tulevaisuuden mahdollisuuksia siinä – ovat käsitelleet kansainvälisessä teoksessa Christians, Glasser, McQuail, Nordenstreng & White (2009). Christiansin ym. mukaan medialla on yhteiskunnallisesti kolme päätehtävää: 1) tarkkailu ja tiedonvälitys, 2) julkiseen keskusteluun osallistuminen ja 3) keskustelualustan tarjoaminen muille (emt., 116). Määritelmä vastaa hyvin pitkälti muun muassa Herkmanin näkemyksiä median tehtävästä suhteessa politiikkaan. Myöhemmin teoksessa määritellään myös toimittajan tehtäviä (ja roolia), ja kirjassa annettussa yleisessä listauksessa ovat mukana nimenomaan tiedon välittäminen, ”vallan vahtikoirana” toimiminen ja julkisen keskustelun ylläpitäminen (emt., 119).

Lopulta Christiansin ym. teoksessa määritellään neljä erilaista avainroolia medialle: tarkkaileva, yhteistyötä tekevä, auttava ja radikaali (emt., 125). Roolit on jaettu sen mukaan, onko niissä instituutioilla paljon vai vähän valtaa ja ovatko mediat itsenäisiä vai riippuvaisia muista.

Tarkkaileva rooli (emt., 125–126) on kaikkein tavallisin ja yleisesti hyväksytyin. Median tehtäviin kuuluu lähinnä nykyisten ja tulevien tapahtumien raportointi sekä johonkin pisteeseen saakka kommentointi sekä vahtikoirana toimiminen. *Auttava* rooli (emt., 126) on hyvin pitkälti päinvastainen. Siinä media pyrkii toimimaan keskustelualustana muille yhteiskunnallisille tahoille, jotta he pääsisivät median avulla ääneen, keskustelemaan toistensa kanssa ja osallistumaan myös yhteiseen päätöksentekoon. *Radikaalissa* roolissa (emt. 126–127) media ottaa omissa itsenäisesti tehdyissä jutuisaan voimakkaasti kantaa, on jonkun aatteen tai asian puolella ja pyrkii herättämään paljon keskustelua. *Yhteistyötä tekevässä* roolissa (emt., 127) mediat tekevät yhteistyötä instituutioiden, esimerkiksi hallituksen ja muun hallinnon kanssa ja julkaisevat sen mukaisesti juttuja. Yleensä tällaiseen rooliin ajaututaan lähinnä poikkeustilanteissa, kuten sodan aikana.

Kokonaisuutena voi siis sanoa, että politiikan ja median suhde toisiinsa on teema, joka kiinnostaa tutkijoita paljon ja herättää myös monia erilaisia mielipiteitä muun muassa median yhteiskunnallisesta roolista. Monien mielestä median pitäisi muun muassa toimia poliittisen aktiivisuuden syyttäjänä ja vallanpitäjien vahtikoirana – mutta ennen kaikkea tärkeää on kuitenkin se, että mediassa yleensä puhutaan politiikasta ja kerrotaan, mitä tapahtuu. Seuraavassa vielä tarkemmin, mitä politiikan käsittelystä mediassa on viime aikoina todettu.

4.3. Poliitiikan saaman mediahuomion tutkimus

Politiikan käsittelystä mediassa – erityisesti sanomalehdistössä – on tehty 2000-luvulla runsaasti suomalaisia tutkimuksia. Pernaan, Niemen ja Pitkäsen (2009) toimittama kirja on yksi kattavimmista teoksista, jossa tarkastellaan koko politiikan journalismin tilaa Suomessa – erityisesti sen aiheiden ja näkökulmien osalta. Siinäkin aineisto on tosin keskittynyt sanomalehtiin, televisioon ja aikakauslehtiin (Berg, Nieminen, Perna, Pitkänen & Railo 2009, 33) – radio ei siis ole ollut mukana.

Tutkimuksesta käy muun muassa ilmi, että politiikan journalismia hallitsevat asia-aiheet (emt., 39). Yleisimpiä aiheita politiikkaa käsittelevissä jutuissa olivat muun muassa taloudellinen kehitys, kauppa ja valtiontalous ja poliittisen järjestelmän ja poliitikkojen toimintatavat (emt., 41) sekä vaalit (emt., 45). Yksityiselämän käsittely vaihteli paljon riippuen mediasta: iltapäivälehdissä ja aikakauslehdissä noin 20 prosenttia politiikan jutuista vähintään sivusi poliitikon yksityiselämää, kun taas päivälehdissä ja televisiossa vastaava luku oli noin 2 prosenttia (emt. 53).

Kyseinen jako vaikutti myös siihen, ketkä poliitikot olivat eniten esillä medioissa. Pääministeri Matti Vanhanen sai eniten tilaa kaikissa välineissä (emt., 64), mutta iltapäivä- ja aikakauslehdissä Tanja Karpela meni valtiovarainministeri Jyrki Kataisen ja tasavallan presidentti Tarja Halosen ohi erityisesti juuri yksityiselämänsä aiheiden vuoksi (emt., 72). Kokonaisuudessaan silti politiikan jutuissa pääsee kaikkein helpoiten ääneen, kun on paljon poliittista valtaa (emt., 58). Tutkimuksessa todetaankin, että eri välineillä on varsin erilainen tapa tehdä politiikan journalismia (emt., 76). Toivottavasti oma tutkimukseni tarjoaa jonkinlaisen katsauksen, mitä politiikan journalismi on radion puolella.

Uutisten sisältötutkimuksessa (Suikkanen, Holma & Raittila 2012) politiikka nousee oletetusti esille merkittävänä aiheena. Poliitiikka oli tutkimuksen ajanjaksona (2008–2012) toiseksi eniten tilaa uutisissa saanut aihe vapaa-ajan jälkeen. Vuonna 2012 se nousi suurimmaksi aiheeksi (emt., 14). Erityisesti politiikka sai tilaa niin sanottuna ykkösuutisena, pääuutisaiheena (emt., 19).

Tutkimuksessa mainitaan, että politiikasta raportoivat eniten radio, tv ja Ylen internetsivut, mutta tarkempaa välinekohtaista selvitystä ei tutkimuksessa ole. Sen sijaan tutkimuksessa on tarkastelu yksityiskohtaisesti politiikan jakautumista viiteen osa-alueeseen: ulkomailla tapahtuvaan politiikkaan, kansainväliseen politiikkaan, sisäpolitiikkaan, ulkopolitiikkaan ja kunnallispolitiikkaan. Osa-alueiden saamat osuudet vaihtelivat jonkun verran eri vuosina, mutta sisäpolitiikka ja ulkomaiden politiikka olivat kokonaisuudessaan suosituimpia aiheita. (emt., 14.)

Politiikan käsittelyn yleistarkasteluiden lisäksi viime vuosien politiikan journalismin tutkimuksessa on paneuduttu moniin ajankohtaisiin aiheisiin. Tutkimuksen aiheita ovat olleet muun muassa maahanmuuton käsittely mediassa (Maasilta 2012), kansanedustajien ja aktivistien mediajulkisuus (Reunanen & Harju 2012), vaaliraha- ja lautakasakohut (Torkkola 2014), Ilkka Kanervan tekstiviestikohu (Olli 2014), ”jyty” ja vuoden 2011 eduskuntavaalien mediajulkisuus (Pernaa & Railo 2012) sekä politiikan journalismin tabloidisaatio presidentinvaaleissa 2012 (Koivula 2015).

Viime vuosina politiikan käsittelyn tutkimuksessa yleisin huoli on liittynyt nimenomaan politiikan uutisoinnin henkilöitymiseen, viihteellistymiseen ja tabloidisaatioon, jotka ovat loppujen lopuksi hyvin lähellä toisiaan, jos eivät täysin asia sama asia. Edellä mainituista tutkimuksista erityisesti Reunanen ja Harjun (2012), Ollin (2014) ja Koivulan (2015) tutkimukset liittyvät kyseisiin teemoihin. Samaan huoleen viitataan myös Pernaan, Niemen ja Pitkäsen (2009) toimittamassa teoksessa: ”Henkilöityminen, viihteellistyminen ja skandaalivetoisuus ovat tavallisia määreitä kuvattaessa politiikan journalismin nykytilaa.” (Pernaa & Niemi 2009, 10).

Huoli politiikan käsittelyn viihteellistymisestä tuntuu kuitenkin olevan suurempaa kuin tutkimusten pohjalta olisi ehkä aihetta. Berg ym. toteavat, että heidän tutkimusaineistonsa ei tue hypoteesia politiikan viihteellistymisestä (Berg ym. 2009, 68). Erityisesti televisiossa (emt., 40) ja päivälehdissä (emt., 45) asia-aiheet hallitsevat edelleen politiikan uutisointia, mutta myös iltapäivälehdissä ja aikakauslehdissä yksityiselämään liittyvät jutut jäävät vähemmistöön. Ainoan poikkeuksen aineistossa tekee 7 Päivää -lehti, jossa enemmistö politiikkaan liittyvistä aiheista käsitteli yksityiselämää (emt., 53).

Kuten jo aikaisemmin totesin, tutkimuksessa ei kuitenkaan ollut aineistona radio-ohjelmia, joten politiikan viihteellistymisestä radion osalta ei ole vastaavia tuloksia. Myös muissa edellä mainituissa tabloidisaatioon ja henkilöitymiseen liittyvissä tutkimuksissa sivuutetaan radio.

Koivulan (2015) tutkimuksessa selviää, että presidentinvaalien 2012 alla sekä Maaseudun Tulevaisuudessa että Helsingin Sanomissa uutisista enemmistö oli niin sanottuja ”kovia uutisia” ja tabloidisaatiokriteerit (muun muassa tunteisiin vetoaminen sekä henkilöityminen ja yksityiselämä) täyttävät jutut jäivät vähemmistöön (emt., 41).

Olli (2014) vertaili Ilkka Kanervan tekstiviestikohun käsittelyä Helsingin Sanomissa, Turun Sanomissa ja Iltalehdessä (emt., 53). Tutkimuksen laadullisessa analyysissä käy esille, että Iltalehden (perinteinen tabloidjulkaisu) käsittely aiheesta poikkesi niin sanottujen laatulehtien uutisoinnista, eli tabloidisaatio ei ollut ainakaan kovin laajalti levinnyt päivälehtien puolelle (emt., 102).

Reunasen ja Harjun (2012) tutkimuksessa pyrittiin selvittämään haastattelujen avulla muun muassa sitä, miten poliitikot ja muut yhteiskunnalliset aktiivit kokevat suhteensa mediaan ja julkisuuteen sekä millaisina julkisuuden areenoina journalismi ja sosiaalinen media näyttäytyvät (emt., 16).

Haastatteluissa toistui nimenomaan kritiikki journalismin viihteellistymisestä ja tabloidisaatiosta (emt., 119), vaikka tutkimukset näyttävät varsin huonosti tukevan tuota käsitystä todellisuudesta. Mediaa kritisoitiin myös muun muassa toimittajien vääristä tulkintoista (emt., 120) ja vakiintuneiden lähteiden käytöstä (emt., 123). Kokonaiskuva on siis se, että haastateltavina olevat henkilöt kokevat politiikan käsittelyn mediassa muuttuneen – eikä välttämättä hyvään suuntaan.

Tutkimusten mukaan politiikka saa paljon tilaa mediassa, ainakin televisiossa ja lehdistössä, mutta Suikkasen, Holman ja Raittilan (2012) mukaan myös radiossa. Poliitiikan käsittelyssä on ehkä omat ongelmansa (kuten viihteellistyminen), mutta merkittävä osa politiikan käsittelystä paneutuu edelleen asiaan. Tutkimukset myös kertovat epäsuorasti sen, kuinka edelleen lehdistöä ja televisiota pidetään tärkeimpinä politiikan käsittelyn areenoina. Radio sivuutetaan tutkimuksissa nopeasti.

Omassa tutkimuksessani onkin hyvä tarkastella, vastaavatko havaintoni politiikan käsittelystä tässä luvussa käsiteltyjen tutkimusten tuloksia.

4.4 Poliitiikan ja radion tutkimus

Suomessa politiikan mediajulkisuuden tutkimus ja radio eivät ole kohdanneet viime vuosina mainitavasti. Kansainvälisissä tutkimuksissa on kuitenkin tarkasteltu myös radiota ja politiikkaa yhdessä, vaikkakaan ei kovin samanlaisesta näkökulmasta kuin omassa työssäni. Jo luvussa 2 mainitsin aust-

ralialaiset Leen (2007) ja Gundersin (2012) tutkimukset. Lee tutki, millaisia mahdollisuuksia australialainen aamuohjelma tarjosi politiikkaan osallistumiseen. Gunders puolestaan tarkasteli, kuinka toinen aamuohjelma itse pystyi tarjoamaan apua kansalaisten poliittiseen aktivointiin.

Politiikan ja radion yhteyksiä on tutkittu merkittävästi juuri Australiassa, mihin on todennäköisesti vaikuttanut se, että vuosina 1996–2007 maan pääministerinä toiminut John Howard oli julistanut radion omaksi suosikkimediakseen (Lee 2007, 122). Radio on ollut Australiassa poikkeuksellinen merkittävä julkisen esiintymisen paikka poliitikoille.

Niinpä Turner (2009) on tutkinut Australiassa, kokonaisilmiönä sitä, millainen vaikutus 'talkback'-radioilla on ollut australialaiseen politiikkaan. Talkback-radio-ohjelmat ovat lähetyksiä, joissa kuulelijat voivat soittaa lähetykseen ja kommentoida haluamiaan asioita. Tutkimusta varten näitä ohjelmia oli analysoitu neljän vuoden ajalta (emt., 415). Talkback-radioissa käsitellään runsaasti politiikkaa, millä on Turnerin mukaan sekä hyvät että huonot puolensa: radio-ohjelmat ovat tuoneet politiikan lähemmäs kansalaisia ja voineet saada ihmiset kuuntelemaan keskustelua politiikasta muun muassa kuuluisien juontajien ansiosta.

Toisaalta keskustelu on osoittautunut journalistisia tuotoksia yksipuolisemmaksi ja joskus myös näkökulmaltaan varsin rajoittuneeksi. Julkkisjuontajien tietämys asiasta ei myöskään ole välttämättä samalla tasolla kuin journalistilla. Poliitiikkaa siis on australialaisissa radioissa, mutta sen taso voi vaihdella huomattavasti. (emt., 425.) Tämä herättää mielenkiintoisen kysymyksen omaa tutkimustani varten: riittääkö se, että politiikkaa on? Vai voiko jossain tapauksessa se olla jopa haitaksi esimerkiksi poliittisen aktivoinnin kannalta?

Australia ei ole silti ainut alue, jossa politiikka ja radio ovat nousseet yhdessä esiin tutkimuksissa. Esimerkiksi Bonini & Morello (2014) ovat tutkineet italialaisten tärkeimpien radiokanavien uutistarjontaa hyvin samalla metodilla kuin Suikkanen, Holma ja Raittila (2012) Suomessa koko mediakentän osalta. Boninin ja Morellon tutkimuksen mukaan politiikka oli merkittävä osa uutislähetysten sisältöä: sen osuus vaihteli kanavittain 12–21 prosentin välillä. Tässäkin kyse on kuitenkin vain uutisista, joissa politiikka on ymmärrettävästi mukana. Niinpä omassa tutkimuksessani paneudun siihen, onko radion nuorisokanavilla politiikkaa uutisten ulkopuolella – silloin kun se ei ole niin sanotusti pakotettua. On myös hyvä huomauttaa, että Boninin ja Morellon tutkimuksessa politiikka on määritelty selvästi kapeammin kuin omassa tutkimuksessani, joten tulokset näiden kahden tutkimuksen välillä eivät ole siksikään puhtaasti vertailtavissa.

Länsimaiden ulkopuolella radiolla ja politiikalla on ollut radikaalisti suomalaisesta mediakulttuurista poikkeavia yhteyksiä. Autoritäärisissä valtioissa radio on ollut yleinen väline poliittisen propagandan välittämiseen (Skuse 2002, 270). Kaikkein äärimmäisimpiä esimerkkejä on nähty esimerkiksi Ruandassa, jossa radiolähetyksiä käytettiin 1990-luvulla kansanmurhien oikeuttamiseen (Bailey 2014, 39). Tämän kaltaisten tapausten huomioiminen ei kuitenkaan ole kovin oleellista, kun puhutaan radion käsittelystä suomalaisilla nuorisokanavilla.

Kokonaisuudessaan aikaisempi politiikan ja median – erityisesti politiikan ja radion – tutkimus jättää juuri sen ajatuksen, joka on alun perin innostunut minua tutkimaan aihetta. Poliitiikkaa ja radiota on tutkittu hyvin vähän, varsinkin kun puhutaan radioiden uutislähetysten ulkopuolisesta tarjonnasta. Suomessa siihen on voinut vaikuttaa se, että radiolla ei ole ollut samanlaista merkittävää roolia kuin esimerkiksi Australiassa (Lee 2007, 122). Juuri siksi on kuitenkin mielestäni olennaista nostaa esiin kysymys siitä, puhutaanko politiikasta nuorisoradioissa ja kuinka paljon siellä siitä puhutaan.

5 Tutkimuskysymys ja -menetelmä

5.1 Tutkimuskysymys

Kuten olen edellä selittänyt, olen tässä tutkimuksessani kiinnostunut ennen kaikkea politiikan käsittelyn määrästä radion nuorisokanavien aamuohjelmissa. En siis esimerkiksi keskustelun puheta-
jen, sanavalintojen tai keskustelussa ilmenevän vallankäytön yksityiskohtaisesta laadullisesta tarkastelusta, kuten diskurssianalyysistä. Tutkimukseni vaatii toki tietynlaista laadullista analyysia, kuten keskustelun luokittelua politiikkaan ja muuhun.

Kuitenkin toisin kuin monissa edellisessä luvussa esitellyistä tutkimuksista, olen määritellyt politiikan laajemmaksi kuin pelkäksi niin sanotuksi perinteiseksi politiikaksi. Luvussa 1.2 olen määritellyt sen, mitä politiikka tässä tutkimuksessa tarkoittaa: olen määritellyt käsitteen kahden politiikan perusteoksen mukaisesti kattamaan laajemmin yhteiskunnallisen keskustelun. Tämän ratkaisun olen tehnyt erityisesti sen vuoksi, että mielestäni radion nuorisokanavia tutkiessa on olennaista tarkastella, mitä muita niin sanotun ydinpolitiikan ulkopuolella olevia politiikan aiheita nuorien suosimilla kanavilla käsitellään. Tämä määritelmä on hyvä pitää mielessä myös tutkimuskysymyksestä ja -menetelmästä puhuttaessa.

Haluan selvittää vastauksen siihen, miten paljon politiikasta puhutaan valitsemissani nuorisokanavien aamuohjelmissa. Pelkkien lukumäärien lisäksi haluan kuitenkin myös tuoda esille kattavan kuvan siitä, mitä politiikasta tarkalleen ottaen puhutaan tutkittavana aamuna: Mitkä politiikan aiheet ja osa-alueet nousevat esille? Ketkä politiikasta puhuvat? Ja vaikken aio pureutua yksityiskohtaisten sanavalintojen laadulliseen analyysiin, on hyvä myös ottaa huomioon se, missä sävyssä politiikka nousee puheenaiheeksi.

Niinpä kaksi päätutkimuskysymystäni ovat:

- 1) Kuinka paljon nuorisokanavien aamuohjelmissa puhutaan politiikasta?
- 2) Mitä nuorisokanavien aamuohjelmissa puhutaan politiikasta?

”Kuinka paljon?” on varsin suhteellinen kysymys. Kuinka paljon verrattuna mihin? Tätä varten luokittelen koko kuunteleman aineiston politiikkaan ja muuhun keskusteluun, jolloin pystyn kertomaan, kuinka merkittävä osuus (esimerkiksi prosentuaalisesti) politiikasta keskustelulla on kuuntelemisissäni aamuohjelmissa.

”Mitä” ei ole paljon yksinkertaisempi kysymys. Sen on kuitenkin tarkoitus tiivistää aikomukseni tuoda tässä tutkimuksessa tilastoinnin avulla mahdollisimman kattava näkemys siitä, mitä asioita politiikkaa käsittelevästä keskustelusta kävi ilmi ohjelmia kuunnellessa. Aineiston puhutteluun olen käyttänyt tarkentavia kysymyksiä, kuten: ”*Mitä politiikan osa-alueita kyseisissä ohjelmissa käsitellään?*”, ”*Ketkä puhuvat politiikasta ohjelmissa?*” ja ”*Mitä yksityiskohtaisia poliittisia aiheita ohjelmissa nousee esille?*”.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimustavoitteenani oli tutkia politiikan käsittelyn määrää, politiikasta käsiteltäviä teemoja ja aiheita sekä vähintään sivuta politiikasta keskustelemisen sävyjä 10:llä nuorten suosimalla radiokanavalla yhtenä aamuna tammikuussa 2016. Apua radiotutkimuksen menetelmiin hain erityisesti *Radio- ja televisiotutkimuksen metodologiaa: näkökulmia sähköisen viestinnän tutkimiseen* -teoksesta (Keinonen, Ala-Fossi & Herkman 2008).

Tutkimusmetodini on ensisijaisesti määrällinen, vaikka on hyvä muistaa, että laskemiseen ja tilastointiin keskittyvä tutkimus ei voi radiosisältöä analysoitaessa olla puhtaasti määrällistä, vaan se edellyttää aina puheen laadullista luokittelua valittuihin kategorioihin (Ala-Fossi 2008, 40). Karkeasti laadulliseen ja määrälliseen tutkimukseen jaettaessa tämä on kuitenkin enemmän määrällinen, koska tutkimustulokset esitetään ennen kaikkea numeroina (Taanila 2014, 2).

Politiikkaa käsittelevien keskustelujen määrän laskeminen vaatii välttämättä sisällön laadullista luokittelua: mikä on politiikkaa ja mikä ei? Valmiit luokat eivät politiikkaa tutkittaessa päde sellaisenaan. Omassa tutkimuksessani jokaisen puheisisällön kohdalla oli erikseen mietittävä, täyttikö kyseinen puhe aluksi määrittelemäni politiikan kriteerit.

Käyn tuloksia esittelevässä luvussa yksityiskohtaisesti läpi kaikki ohjelmissa esille nousseet politiikan aiheet, mutta jo tässä vaiheessa on hyvä hieman selventää sitä, mitä politiikka tässä aineistossa käytännössä tarkoittaa aikaisemmin esittelemieni määritelmien mukaisesti. Poliitikaksi laskin puoluepolitiikan tapaisten perinteisten poliittisten aiheiden lisäksi esimerkiksi kaiken liiketoimintaan liittyvän hallinnon, sääntelyn ja byrokratian (kuten verotus ja yritysmonopolit), kulttuurin ja politiikan yhteydet (kuten rap-musiikin politisoituminen ja elokuvan ikärajoihin liittyvä byrokratia) ja valvontalankäytön myös pienellä paikallisella tasolla (esimerkiksi uutinen siitä, että rehtori on kieltänyt opettajien vanhempia saapumasta kouluun yöasuissa).

Sen sijaan politiikan aiheiksi ei ole laskettu esimerkiksi teknologian kehittymistä, terveyttä tai lääketiedettä, hyönteissyönnin kaltaisia ruokatrendejä, yritysten tuotteisiin liittyviä ongelmia, liiketoimintaa itsessään, rikoksia, tapakulttuuria ja eläin- tai luonnontiedettä. On kuitenkin hyvä huomata, että toisenlaisella näkökulmalla osa näistä aiheista olisi voinut muuttua politiikaksi. Esimerkiksi hyönteissyönnin liittyvä hallinnollinen sääntely olisi ollut byrokratiaa. Samoin olisi ollut päättäjien tai jonkun yhteisön puuttuminen yrityksen tuotteeseen liittyvään ongelmaan. Poliitiikkaa olisi myös jonkun vallankäyttäjän puuttuminen tapakulttuuriin, millaisia tapauksia olikin aineistossa.

On myös hyvä huomata, että keskustelun ei itsessään tarvinnut olla erityisen poliittista tai asiantuntevasti kantaottavaa, vaan laskin mukaan kaiken keskustelun, jonka puheenaihe liittyi jollain tavalla politiikkaan. Myös esimerkiksi viihde, kulttuuri ja urheilu voivat aihevalinnasta riippuen sisältää politiikkaa. Poliitiikkaa käsitteleväksi keskusteluksi kelpasi siis sekä kevytluonteinen jutustelu politiikkaa sisältävästä temasta että keskustelu aiheesta, joka ei muuten välttämättä olisi politiikkaa mutta muuttuu poliittiseksi keskusteluksi valitun näkökulman vuoksi.

Oleellista politiikan ja ei-politiikan erottelussa oli siis miettiä sitä, onko keskustelussa joku yhteiskunnallinen tai esimerkiksi (toisinaan hyvinkin paikalliseen) vallankäyttöön liittyvä näkökulma. Usein pelkkä aihe itsessään ei siis rajautunut heti joko politiikaksi tai ei-politiikaksi, vaan oleellista oli se, mitä aiheesta puhuttiin. Tästä selvin esimerkki oli aineistoksi valittuna päivänä aamuohjelmassa paljon puhuttanut jääkiekkoilija Teemu Selänteen sosiaalisessa mediassa esittämät kommentit turvapaikanhakijoista ja suomalaisesta maahanmuuttopolitiikasta. Koska Selänteen kommentit liittyivät selvästi poliittiseen aiheeseen, oli myös kaikki keskustelu Selänteen sosiaalisen median kommenteista politiikkaa. Jos Selänne olisi kommentoinut sosiaalisessa mediassa jotain aivan muuta, ei ollenkaan politiikkaan liittyvää aihetta, mikään keskustelu hänen sosiaalisen median teoistaan ei myöskään olisi ollut politiikkaa.

On hyvä huomata, että esimerkiksi selittäviksi tutkimuksiksi (Vilka 2007, 19) kutsuttavista määrällistä tutkimuksista poiketen tutkimukseni tarkoitus ei ole esittää minkään asioiden syy–seuraus- eli kausaalisuhteita. Tutkimuksessa ei ole myöskään tarkkaa hypoteesia. Ennen kaikkea tämä on kartoittava tutkimus (emt., 20), jossa pyrin tarjoamaan laajan näkemyksen ilmiöstä, jota kutsun politiikan käsittelyksi nuorten suosimilla radiokanavilla. Samalla pyrin myös tulosten vertailuun tarkastelemieni kanavien välillä sopivissa määrässä.

Kuten radiotutkimuksen metodologiakirjoissa on todettu, radio on hankala tutkittava jo sen takia, ettei sen sisältö ole jälkeempään yhtä helposti saatavilla kuin lehdistön, verkkomedian tai edes television osalta. Aineiston keruussa on ensimmäisenä mietittävä sen saatavuutta (Ala-Fossi 2008, 33). Itse tallensin ohjelmat digitaaliseen muotoon tutkimuksen ajaksi.

Käytännössä aineiston kerääminen vaati sitä, että yhtenä aamuna varasin Tampereen yliopiston harjoitustoimituksesta luokan, jossa tallensin radioilta tietokoneelle Audacity-ohjelman avulla 10 kanavan lähetykset digitaalisina äänitiedostoina. Nauhoitin ohjelmat Tampereen yliopiston tiloissa torstaina 28. tammikuuta 2016.

Tallensin ohjelmat tietokoneelle audiotiedostoina, joista pystyin tarkasti mittaamaan puheen keston sekunteina. Ohjelmien taltioimisen jälkeen kuuntelin kaikkien ohjelmien toimituksellisen puheisälön. Karsin pois ensimmäisenä kaiken ei-toimituksellisen materiaalin, eli musiikin, mainokset ja kanavatunnukset.

Jätin analysoimatta myös ohjelmissa kuultavat puhtaat uutis- ja säätiedotelähetykset, koska ne ovat varsin irrallinen osa muuta ohjelman puhemateriaalia. Monilla kanavilla uutiset toimittaa täysin erillinen henkilö tai toimitus. Joissain ohjelmissa aamuohjelmien juontajat kuitenkin keskustelivat ennen uutislähetystä tai sen jälkeen uutisissa esille nostetuista aiheista, ja nämä keskustelut kuuluivat toki tarkempaan analysointiin. Samoin osalla kanavista säätiedotteita ei luettu selvänä erillisenä osana, vaan ne oli integroitu osaksi ohjelman juontajien muuta keskustelua. Tällöin nuo keskustelut on myös otettu mukaan kokonaisaineistoon, koska niitä olisi ollut vaikea irrottaa muusta keskustelusta.

Karsittuani pois epäolennaisen sisällön syvennyin tarkemmin puheosuuteen. Kuuntelin läpi kaiken ohjelma-aikana kuullun puheen ja tarkastelin, täyttävätkö keskustelun aiheet aiemmin määrittämäni politiikan kriteerit. Havaintoja tilastoidessani avainkäsite on *keskustelunavaus*. Puhun tästä eteenpäin tutkimuksessani esimerkiksi siitä, kuinka monta politiikkaa sisältävää keskustelunavausta kullakin kanavalla kuultiin ja kuinka monta keskustelunavausta ohjelmissa kuultiin yhteensä. Keskustelunavaus tarkoittaa tässä tutkimuksessa aamuohjelmassa kuultavaa yhtäjaksoista keskustelua, jolla on selvä alku ja loppu.

Tyypillinen tilanne on esimerkiksi se, että ohjelmassa soitetaan kappale, jonka jälkeen juontaja alkaa puhua jostakin. Tämä kappaleen päättymisen jälkeen alkava puhe on uusi keskustelunavaus,

joka päättyy seuraavaan uuteen kohtaan ohjelmassa: esimerkiksi mainokseen tai kanavatunnukseen. Yhteen keskustelunavaukseen voi kuulua myös esimerkiksi keskustelun keskellä kuunneltava etukäteen nauhoitettu haastattelu. Sitä ei siis lasketa uudeksi keskustelunavaukseksi, vaan se on osa samaa keskustelua.

Keskustelunavauksien lukumäärän laskemisen lisäksi mittasin keskustelunavauksien pituudet ajallisesti, minuutteina ja sekunteina. Tässä on hyvä huomata se, että laskin keskustelun päättyvän vasta, kun puhe päättyy kokonaan. Monilla kanavilla juontajat muun muassa jatkoivat puhetta vielä hetken, vaikka olivat laittaneet jo seuraavan kappaleen soimaan. Tuo kappaleen päälle käytävä puhe laskettiin kuitenkin mukaan keskustelun keston.

Jokaisen aamuohjelmien keskusteluita tarkastelen siis määrällisesti kahden oleellisen mittayksikön avulla: kuinka monta keskustelunavausta ohjelmassa oli ja mikä oli kaikkien keskustelunavauksien yhteenlaskettu kesto. Tämän jälkeen laskin vielä, kuinka monta politiikkaa käsittelevää keskustelunavausta ohjelmassa oli ja mikä oli kaikkien politiikkaa käsitelleiden keskustelunavauksien yhteenlaskettu kesto.

Edellä mainituista kysymyksistä viimeisen kohdalla on hyvä tehdä yksi tärkeä huomio: monissa *keskustelunavauksissa* puhuttiin useista eri aiheista. Pisimmät keskustelunavaukset olivat lähemmäs 10 minuuttia, jolloin niissä sivuttiin useita eri teemoja. Osa näistä aiheista saattaa olla määritelmäni mukaan politiikkaa ja osa puolestaan ei. Keskustelussa saatettiin myös hyppiä aiheiden välillä: aloittaa yhdestä aiheesta, siirtyä toiseen ja palata hetkeksi takaisin aikaisempaan aiheeseen.

Näin ollen en pyrikään laskemaan pelkästään politiikasta käytävien keskustelujen kestoja, koska niitä olisi monissa tapauksissa tosi vaikea erotella niistä keskustelun osista, jotka eivät ole politiikkaa. Niinpä jos jossain keskustelunavauksessa on puhuttu edes hetki politiikasta, lasken koko tuon keskustelunavauksen keston politiikkaa käsitelleiden keskustelunavauksien yhteenlaskettuun keston, vaikka ajasta kaikkea ei olisikaan käytetty politiikasta puhumiseen.

Tämän ratkaisun olen tehnyt puhtaasti siksi, että se on tutkimuksen toteuttamisen kannalta kaikkein varmin keino saada yhtäläiset ja luotettavat ajalliset tulokset. Muissa tapauksissa tulkinta politiikkaa sisältävän keskustelun ajasta ei välttämättä olisi ollut yhdenmukaista, koska joissakin tapauksissa on todella vaikeaa sanoa, milloin politiikasta puhuminen alkaa, milloin se loppuu ja milloin se alkaa

uudestaan. Toinen vaihtoehto olisi ollut jättää ajan mittaaminen kokonaan pois, mutta halusin kuitenkin esitellä tuloksissa lukumäärien lisäksi myös keskusteluiden kestoa, koska lukumäärä ja kesto eivät suinkaan kulkeneet käsi kädessä: jollain kanavilla oli vain vähän keskustelunavauksia, mutta suurin osa niistä kesti pitkään. Osalla kanavista oli taas lyhyitä keskustelunavauksia hyvin paljon. Siksi pelkkä keskustelunavauksien määrän tilastointi ei olisi kertonut koko totuutta politiikan käsittelyn määrästä nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmissa.

On kuitenkin tärkeää huomata, että tulosluvussa keskusteluiden kestosta puhuttaessa puhutaan ”politiikka sisältävien keskustelunavauksien kestosta”, ei poliittisen keskustelun kestosta. Todellisuudessa ero on varsin vähäinen: suurimmassa osassa kerroista politiikkaa käsittelevät keskustelunavaukset pysyivät politiikassa koko keskustelun ajan. Joitakin poikkeuksia oli kuitenkin, jolloin keskustelun aihe vaihtui kesken keskustelunavauksen politiikasta pois.

Keräsin Exceliin tallentamaani havaintorunkoon, monissa määrällisissä tutkimuksissa termiltään havaintomatriisi (Vilkka 2007, 111), tiedot kaikesta tutkimukseni kannalta oleellisesta ohjelmien sisällöstä: kaikkien keskustelunavauksien lukumäärästä sekä politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien lukumäärästä, kaikkien keskustelujen kestosta sekä politiikkaa käsittelevien keskustelujen kestosta, keskusteluissa käsiteltävä politiikan osa-alueista ja yksityiskohtaisista aiheista, keskustelijoiden rooleista sekä sukupuolista, keskustelun lähteistä ja keskustelun sävystä.

Esittelen tulososiossa näitä kerättyjä lukuja myös tilastografiikan muodossa (Kuusela 2000). Tarkastelen myös keskustelujen keston keskiarvoa (Vilkka 2007, 122). Lisäksi on hyvä tarkastella sitä, kuinka suuri prosentuaalinen osa politiikasta keskustelulla on koko ohjelman toimituksellisen sisällön kestosta. Tilastografiikan lisäksi havainnollistan politiikan käsittelyä kanavilla myös poimimalla muutamia esimerkkejä kanavilla käydyistä politiikan keskustelusta ja kirjoittamalla ne puhtaaksi litterointityylillä.

Vertailen tulososiossa lukuja keskenään ja jaottelen 10 kanavan joukon tiettyihin ryhmiin, joiden välillä on selvät erot. Onko joukossa esimerkiksi kanavia, joissa politiikan rooli kestosta jää hyvin lähelle nollaa? Onko kanavia, joissa politiikasta keskustelu saa jopa lähes puolet koko toimituksellisen puheen kestosta? Tulosluvussa tarkastelen sitä, miten kanavat jakautuvat näiden ääripäiden välille ja muodostavat muutaman erottuvan ryhmän.

Määrän laskemisen ja mittaamisen lisäksi pidin kirjaa siitä, mistä politiikan osa-alueista ohjelmissa puhutaan. Poliitiikan eri osa-alueiksi luokittelin tässä tutkimuksessa ulkomailla tapahtuvan politiikan, kansainvälisen politiikan, sisäpolitiikan, ulkopoliitiikan ja kunnallispolitiikan. Luokitusrunko on peräisin aiemmasta uutisjournalismin tutkimuksesta (Suikkanen ym. 2012, 14). Kansainvälinen politiikka käsittää kansainvälisen diplomatian, ulkomaiden politiikka muiden maiden sisäisen toiminnan ja ulkopoliitiikka Suomen osallistumisen ulkomailla kytköksissä olevaan politiikkaan. Sisäpolitiikka käsittää muun Suomen sisäisen politiikan paitsi kunnallispolitiikan, joka on oma kategori-ansa.

Näiden laajojen teemojen lisäksi kirjasin myös yksityiskohtaisemmat keskustelunaiheet, jotka eritte- len tulososiossa. Näiden aiheiden luokittelussa en ole käyttänyt pohjana mitään olemassa olevaa luokittelua, vaan olen jakanut aiheet puhtaasti aineistolähtöisesti keskusteluiden pohjalta. Olen ja- otellut nämä aiheet keskusteluissa esille nouseviin teemoihin, kuten ”Yhdysvaltain presidentinvaai- lit”, ”maahanmuuttopolitiikka” ja ”kulttuurituotteet ja politiikka”.

Näiden teemojen alla oli vielä useita yksityiskohtaisempia näkökulmia: esimerkiksi maahanmuutto- keskustelu sisälsi monista eristä yksityiskohtaisemmista aiheista, mutta olen luokitellut keskustelut tällaisiin määrittelemiini kattoaiheisiin. Näissä ”kattoaiheissa” on hyvä huomata, että osa on laajem- pia kuin toiset: aiheiden lajittelussa niin sanotun samantasoisien luokan löytäminen kaikkien koh- dalla olisi ollut lähes mahdotonta, joten päädyin lajittelemaan aiheet ennemmin sellaisiin luokkiin, jotka selvästi muotoutuivat omaksi kategoriakseen. Yksittäiset muihin luokkiin sopimattomat aiheet muodostavat ”muut”-kategorian. Esittelen tulososiossa tilastoituna sitä, mitkä aiheet nousivat kes- kusteluissa useimmin esille.

Näiden tilastollisten tarkasteluiden lisäksi sivuan myös keskusteluiden sävyä, koska se on olennai- nen osa tarkastellessa politiikan käsittelyä nuorison suosimilla kanavilla. Kuten johdannossa huo- mautin, osa radiokanavista on saanut viime vuosina jopa vakavia huomautuksia siitä, millä tavalla ohjelmissa kuultu yhteiskunnallisten aiheiden käsittely on rikkonut Journalistin ohjeita. En analysoi keskusteluita kovin tarkasti laadullisesti esimerkiksi diskurssianalyysin metodilla, vaan tarkastelen sitä enemmän tapauskohtaisesti ja aineistolähtöisesti. Olen pyrkinyt tarkastelemaan politiikan käsit- telyn tapaa samalla tavalla aineiston avulla yhtenä määrällisesti mitattavana muuttujana kuin kaik- kia muitakin mitattavia määreitä.

Keskustelun sävyn niin sanottua mittaamista varten loin kolme hyvin laveaa määritelmää keskusteluiden sävyille: vitsaileva, asiallinen ja kriittinen. Luokittelin jokaisen politiikkaa käsitelleen keskustelun kuulemani perusteella johonkin näistä kolmesta kategoriasta. En käyttänyt tähän luokitteluun mitään erityistä laadullisen analyysin menetelmää, vaan lajittelin keskustelut aineistolähtöisesti sillä tavalla kuin miltä ne tavallisena kuuntelijana minusta kuulostivat. Lisäksi tarkoitukseni on tuoda muutamien litteroitujen esimerkkien avulla esille sitä, millaista keskustelu politiikasta on kullakin kanavalla ollut.

Valitsin analyysimenetelmäksi määrällisen analyysin sen vuoksi, että olen ensisijaisesti kiinnostunut nimenomaan siitä, kuinka *paljon* politiikasta keskustelemista todella on nuorten suosimilla kanavilla. Kuten edellä olen todennut, tuon tutkimuksessa esille jollain tasolla myös keskusteluiden sävyjä, mutta tarkan laadullisen analysoinnin sijaan minusta on henkilökohtaisesti kiinnostavampaa kartoittaa sitä, keskustellaanko kanavilla ylipäänsä politiikasta, ja jos keskustellaan, missä määrin. Määrällisen menetelmän valitseminen mahdollisti myös laajemman aineiston keräämisen ja useamman kanavan käsittelyn. Laadullisessa menetelmässä olisin joutunut tyytymään vain osaan tämän tutkimuksen aineistosta.

6 Tutkimusaineisto

6.1 Tutkittavat kanavat

Tutkimuksen aineistoni koostuu yhden saman aamun (torstai 28.1.2016) aamuhjelmista kymmeneltä nuorison suosimalta radiokanavalta, eli kaikilta merkittäviltä suomenkielisiltä valtakunnallisilta tai puolivaltakunnallisilta nuorison suosimilta kanavilta. Nuorison suosimiksi kanaviksi on laskettu kaikki ne radiokanavat, joiden kuunteluosuus oli elo–lokakuussa 2015 Finnpanelin 15–24-vuotiaiden joukossa suurempi kuin kanavan kuunteluosuus kaikkien radiokuuntelijoiden keskuudessa. Puhun tästä lähtien kanavien tavoittavuudesta nimenomaan aikavälillä elo–lokakuu 2015, koska se oli tuorein raportti lokakuussa 2015, jolloin rajasin aineiston. Sen jälkeen kanavien kuunteluosuudet ovat eläneet, ja osa kanavista on esimerkiksi menettänyt osuuttaan nuorissa kuuntelijoissa.

Olen päätenyt tähän aineistorajaukseen, koska minua henkilökohtaisesti kiinnostaa selvittää kaikkien merkittävien nuorisokanavien politiikan keskustelun määrä samana aamuna. Olen jo aikaisemmissa opinnoissani vuoden 2012 lopussa tarkastellut kolmea valitsemaani nuorisokanavaa tiettyinä aamuina, joten samanlainen muutaman kanavan valikointi ja niiden kuuntelu useampana päivänä ei motivoi minua enää. Sen sijaan koko nuorisokanavakentän tarjonnan kartoittamisessa on mielestäni jotain perusteellista, houkuttelevaa. Seuraavassa tutkittavien kanavien esittelyssä teen muutamia muun muassa kanavien vuoden 2012 suosioista huomautuksia, jotka pohjautuvat aikaisemmissa opinnoissani keräämiini tietoihin.

On yhtäältä todettava heti, että aineistorajaukseni vuoksi tutkimustulokset eivät ole puhtaasti yleistettäviä. Kyseessä on ennen kaikkea tapaustutkimus yhden aamun ajalta. Toisaalta on hyvä huomata, että samankaltaisella metodilla on tehty myös muita tutkimuksia suomalaisen radion sisällöstä. Esimerkiksi Ala-Fossin ym. tutkimukset toimiluvanvaraisten radioiden sisällöstä vuosina 2005–2011 on toteutettu nimenomaan niin, että niissä analysoitu aineisto on kerätty yhden päivän kuuntelun perusteella. Näiden tutkimusten sisältöä on käytetty laajemminkin suomalaisten radiokanavien tarjonnan analysointiin.

Lisäksi tämä aineisto tarjoaa omalla tavallaan laajan läpileikkauksen yhdestä sattumanvaraisesta aamusta. Miltä kaikkien merkittävien suomalaisten nuorisokanavien poliittinen keskustelu kuulosti juuri tuolloin? Jonain toisena aamuna tulos olisi voinut olla aivan toisenlainen, mutta tutkimustulos maalaa silti eittämättä kuvan siitä, miltä kanavien keskustelu voi hyvin vaikuttaa keskivertokuuntelijalle satunnaisena aamuna.

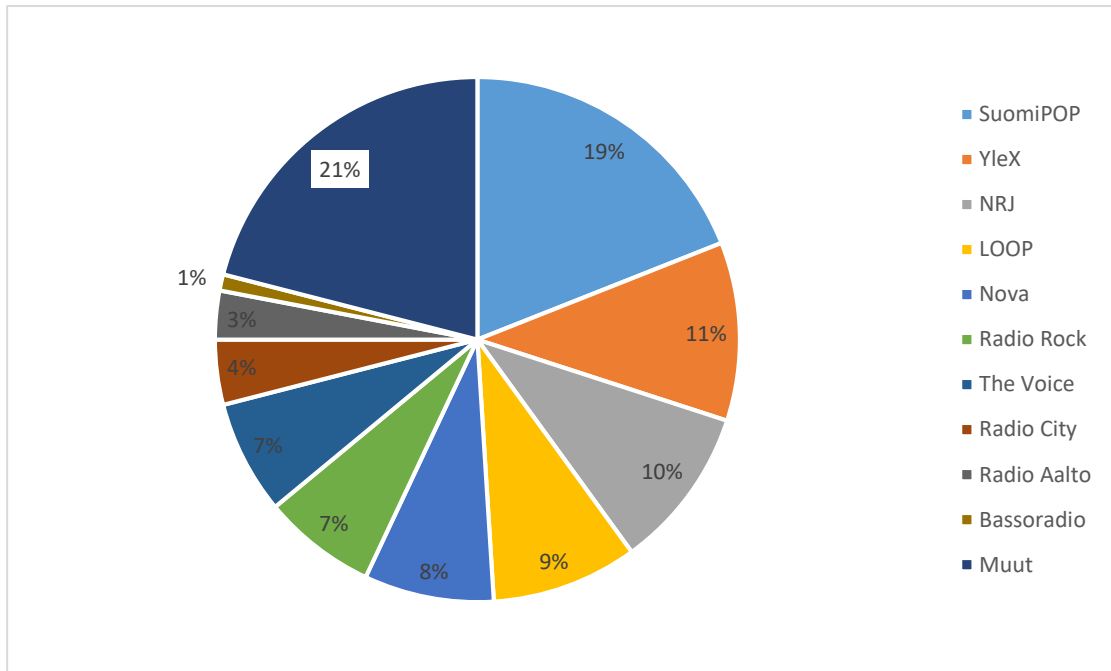
On hyvä myös muistaa se, että tarkastelen analyysissäni vain yhtä osiota kanavien tarjonnasta. Vaikka ottaisin aineistoksi ohjelmia pidemmältä aikaväliltä, ei kyseessä olisi silloinkaan yleistettävä tutkimustulos politiikan käsittelyn määrästä valituilla kanavilla kokonaisuudessaan. Tuollaisen tuloksen aikaansaaminen vaatisi kanavien koko vuorokauden sisällön analysoimista. Kyseessä on siis joka tapauksessa tapaustutkimus, joka tarjoaa vain rajatun näkemyksen laajaan aiheeseen.

Valitsin aineiston tallentamispäiväksi torstain 28. tammikuuta puhtaasti käytännön järjestelyjen vuoksi: kyseinen päivämäärä oli sellainen, että pystyin oman elämäni kannalta helposti tallentamaan aineiston yliopistolla aamulla kuudelta. Samalle päivälle sain myös järjestettyä tallennusvälineistön yliopistolle.

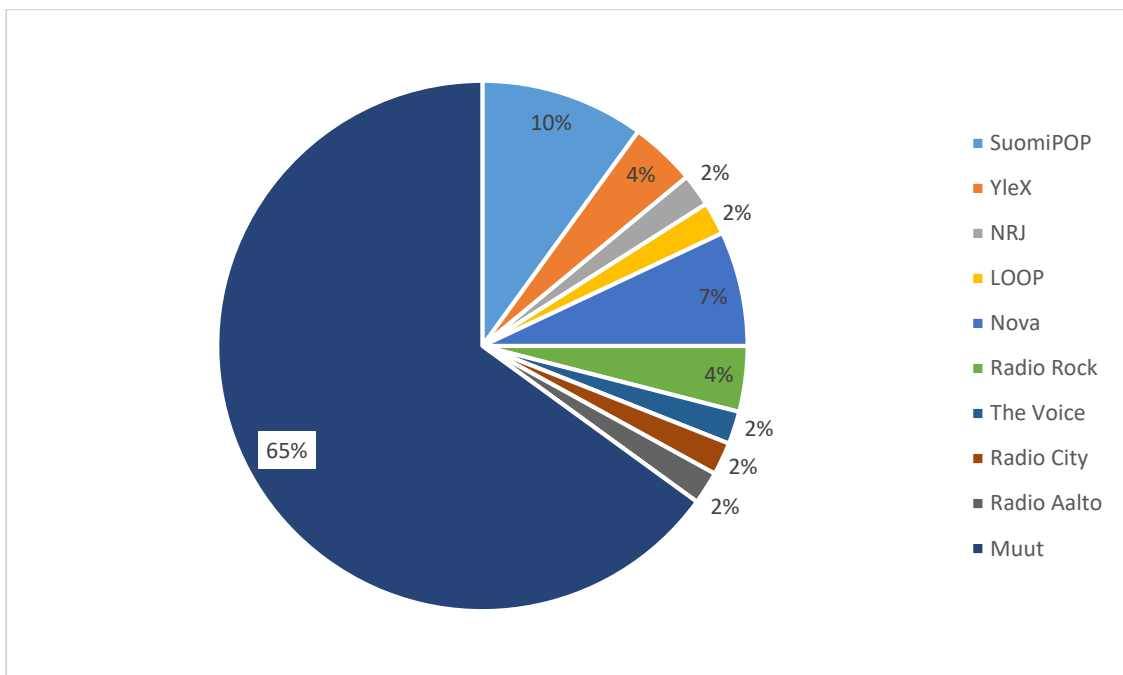
Nauhoituksen tarkalla päivämäärällä ei ole mielestäni erityisesti väliä. Ainut kriteerini oli se, että kyseessä olisi tapahtumiltaan mahdollisimman tavallinen aamu, eli ettei edellisenä päivänä ole ollut esimerkiksi vaaleja, jolloin poliittinen keskustelu olisi varmasti tavallista tasoa korkeammalla. Suurin piirtein keskelle viikkoa osuva torstain on viikonpäivänä hyvä, koska viikonloppu saattaa rajoittaa maanantain lähetyksen suunnittelua ja koska perjantain lähetyksissä saattaa olla poikkeuksellisia järjestelyitä (Mäntymaa 2011, 30–31).

Tutkittavat kanavat ovat YleX, Bassoradio, Loop, Nova, NRJ, Aalto, City, Rock, Suomipop ja Voice. Tarkoitukseni on siis kartoittaa kaikkien suomenkielisten valtakunnallisten ja puolivaltakunnallisten nuorison suosimien kanavien aamuohjelmat. Tämän määritelmän vuoksi pois jää esimerkiksi ruotsinkielinen Yle X3M tai pelkästään pääkaupunkiseudulla kuultava Radio Helsinki.

Tarkastelemani kanavat kattoivat vuoden 2015 elo–lokakuussa 79 prosenttia kaikesta 15–24-vuotiaiden radiokuuntelusta koko maassa. Eniten 15–24-vuotiaat kuuntelivat Suomipopia. Sen jälkeen järjestys on seuraava kuunnelluimmasta vähiten kuunneltuun: YleX, NRJ, Loop, Nova, Radio Rock, The Voice, Radio City, Radio Aalto ja Bassoradio. Kaikkien kuuntelijoiden joukossa kanavien suosiot jakautuvat selvästi eri tavalla: analysoimistani kanavista Suomipop on suosituin myös koko yleisön keskuudessa, mutta muuten järjestys on hyvin erilainen. Kaikkien yli 9-vuotiaiden kuuntelijoiden keskuudessa analysoimani kanavat saavuttivatkin vain 35 prosentin kuunteluosuuden.

Kuvio 1: Kanavien kuunteluosuudet 15–24-vuotiaiden joukossa elo–lokakuussa 2015. (Lähde: Finnpanelin kansallinen radiotutkimus: <http://www.finnpanel.fi/tulokset/radio/krt/2015/31/kanavaosuusikaryhma.html>)

Kuvio 2: Kanavien kuunteluosuudet kaikilla kuuntelijoilla elo–lokakuussa 2015. (Lähde: Finnpanelin kansallinen radiotutkimus: <http://www.finnpanel.fi/tulokset/radio/krt/2015/31/kanavaosuusikaryhma.html>)

Seuraavassa esittelen tarkemmin kaikki analysoitavat radiokanavat. Millaiseksi ne mieltävät oman suhteensa nuorisoon? Millainen on kyseisen kanavan aamuohjelma? Puhutaanko esimerkiksi aamuohjelman esittelytekstissä jollain tavalla politiikasta?

Tutkimukseni aikana suomalaisella radiokentällä on tapahtunut muutamia merkittäviä muutoksia. Yksi isoimmista nähtiin joulukuussa, kun MTV:n omistava Bonnier myi yrityksen lippulaivaradiokanavan Novan saksalaiselle Bauer Medialle, joka omisti entuudestaan monia kanavia Suomessa. Olen huomauttanut isoista muutoksista tapauskohtaisesti, mutta en keskity niihin kovin tarkasti. Samoin myös monien aamuohjelmien juontajat ja nimet – myös yhden radiokanavan nimi – vaihtuivat tutkimukseni teon aikana. En ole kuitenkaan huomionnut tammikuun 2016 jälkeen tapahtuneita muutoksia, vaan seuraavassa esitellyt tiedot esimerkiksi aamuohjelmien nimistä ja juontajista ovat pitäneet paikkansa silloin, kun ohjelmat on tallennettu.

6.1.1 Radio Suomipop

Suomipop (aikaisemmalta kirjoitusasultaan Radio SuomiPOP) oli elo–lokakuussa 2015 kuunnelluin kanava 15–24-vuotiaiden joukossa. Ikäryhmän radiokuuntelusta 19 prosenttia kohdistui Suomipopille. Kanavan suosion kasvu on ollut viime vuosina huomattava. Vuoden 2012 lopussa Suomipop oli vasta viidenneksi suosituin kanava tuossa ikäryhmässä. Silloin sen kuunteluosuus oli 7 prosenttia, eli kanava on onnistunut lähes kolminkertaistamaan suosionsa nuorten joukossa vajaassa kolmessa vuodessa. Suomipop on tällä hetkellä myös kaikkien ikäryhmien kuuntelijoiden keskuudessa toiseksi suosituin kanava Yle Radio Suomen jälkeen, eli se on maamme suosituin kaupallinen radiokanava.

Suomipop on aloittanut toimintansa vuonna 2001, ja se on alusta lähtien profiloitunut nimensä mukaisesti sillä, että se soittaa pelkästään suomalaista musiikkia (Kemppainen 2015, 340). Nykyään Suomipop kuuluu Suomen mediakenttää hallitsevaan Sanoma-konserniin, jossa se on osa Nelonen Mediaa (emt., 374). Alun perin Suomipopin omisti amerikkalaistaustainen Metromedia, jonka omistus siirtyi sittemmin irlantilaiselle Communicorp Groupille (emt., 342). Sanoma osti Suomipopin vuonna 2012, minkä jälkeen se nousi radiokentällä yhdeksi Suomen isoimmista tekijöistä (emt., 376). Radiotoiminta on kuulunut Sanoman tavoitteisiin jo 1990-luvulta lähtien, mutta ensimmäiset omat kanavat se perusti vasta vuonna 2007 (emt., 361).

Suomipopin suosion yksi merkittävä syy on se, että kanava on onnistunut haalimaan kanavalleen suosittuja ja tunnettuja juontajia. Kanavan ykköstähtenä voidaan pitää Jaajo Linnonmaata (emt., 377). Linnonmaa on valittu kaupallisten radiokanavien RadioGaala-tapahtumassa vuoden radiojuontajaksi kuusi kertaa (Radiomedia 2016a). Linnonmaa ehti jo lopettaa työnsä radiojuontajana vuonna 2012, jolloin hänen poistumisensa Suomipopilta aiheutti suuren kohun sosiaalisessa mediassa. Linnonmaa palasi kuitenkin kanavalle vielä samana vuonna, mihin todennäköisesti vaikuttivat

kuuntelijoiden esittämät vaatimukset Linnonmaan paluusta (emt., 377). Viime aikoina Linnonmaa on esiintynyt muun muassa yli puoli miljoonaa katsojaa keränneessä Luokkakokous-elokuvassa ja sen suosituissa jatko-osassa.

Linnonmaa juontaa yhdessä Juha Perälän ja Anni Hautalan kanssa Suomipopin aamuohjelmaa, joka on nimeltään Aamulypsy. Se on palkittu kolme kertaa putkeen vuoden radio-ohjelman RadioGaalassa (Suomipop 2016). Suomipop on valittu vuoden radiokanavaksi gaalassa viimeksi vuonna 2016 (Radiomedia 2016a). Aamulypsy lähetetään joka arki-aamu kello 6–10, eli sen päivittäinen kesto on neljä tuntia. Kanavan sivuilla ohjelma esitellään näin:

”Aamulypsy on Suomen kuunnelluin radio-ohjelma, jota vetävät Jaajo Linnonmaa, Juha Perälä ja Anni Hautala sekä vierailevana tähtenä Juha Vuorinen. Aamushow arkisin klo 6-10 ja päivän parhaat palat uusintana taajuudella klo 18-19. Hovimuusikko Ilkka liikkuu kaupungilla silmät avoimina, kun jotain tapahtuu se kuullaan ohjelmassa kappaleen muodossa. Aamulypsyn viikon parhaat ja kuunnelluimmat podcastit soivat radiossa uusintoina lauantaisin klo 15.” (Suomipopin nettisivut tammikuussa 2016)

Politiikkaa tai yhteiskunnallisia aiheita ei ohjelman esittelytekstissä mainita. Muutenkin esittelyteksti on varsin yleisluonteinen, eikä se valota mainittavasti ohjelman sisältöä. Heti ensimmäisessä lauseessa kerrotaan kuitenkin, että Aamulypsy on tällä hetkellä Suomen kuunnelluin radio-ohjelma.

Erityisesti mainostajille suunnatussa mediakortissa Suomipopin ydinkohderyhmäksi määritellään 25–44-vuotiaat kuuntelijat, eli kanava ei ydinprofiloinnissa määrittele itseään varsinaiseksi nuorisokanavaksi siitäkään huolimatta, että se on nuorten kuuntelijoiden suosituin kanava. Toisaalta Suomipop on erittäin suosittu myös 25–44-vuotiaiden kuuntelijoiden joukossa.

Mediakortissa sanotaan, että kanava ”soittaa isoimmat klassikot ja tämän päivän superhitit – ja ehtii paneutumaan myös muihin suomalaisia kiinnostaviin aiheisiin tv-ohjelmista julkkiksiin tai elokuvista ruokavillityksiin.” Tässäkään aihevalikoimassa ei nosteta esille yhteiskunnallisia teemoja, vaan lähinnä viihdemaailman kokonaisuuksia.

6.1.2 YleX

YleX on tutkituista kanavista toiseksi kuunnelluin nuorten keskuudessa. Finnpanelin tutkimuksessa elo–lokakuussa 2015 sen kuunteluosuus oli 11 prosenttia. Viimeisen parin vuoden aikana kanavan

suosio on pysynyt varsin tasaisena. Vuoden 2012 lopussa YleX:n suosio oli 14 prosenttia, joten laskua on hieman. Koko Suomen kuuntelijakuntaa tarkastellessa YleX:n suosio on vain 4 prosenttia: yli 44-vuotiaat eivät kuuntele kanavaa käytännössä ollenkaan.

YleX on ainoa Yleisradion kanava, jonka ohjelmisto on suunnattu nimenomaan nuorisolle. Täältä osin se jatkaa muun muassa Radiomafian ja sitä edeltävien Yleisradion tarjoamien nuorisokanavien perintöä (Hujanen & Ala-Fossi 2012, 135–140). YleX aloitti toimintansa vuonna 2003, jolloin se korvasi siihen asti toimineen Radiomafian (Kemppainen 2015, 356). Tässä tutkimuksessa YleX on ainoa Yleisradiota edustava kanava.

YleX:n aamuohjelma on nimeltään YleX Aamu. Aamulähetyksillä on ollut Ylen nuorisotarjonnassa pitkät perinteet. Muun muassa Peltsi ja Juuso, eli Mikko Peltola ja Juuso Myllyrinne, ja myöhemmin Ile ja Peltsi, eli Peltola ja Ilkka Uusivuori, olivat aikanaan kuuluisia aamujuontajia Yleisradiolla. YleX Aamu lähetetään arkipäivisin kello 6.30–10, eli se on kestoltaan kolme ja puoli tuntia. Vuoden 2016 alussa ohjelmaa juonsivat Tommi Manninen ja Samuel Nyman. YleX:n nettisivuilla on ohjelman sisältökuvaus:

”YleX Aamu kertoo miten maailma makaa. Tommi ja Samuel kutsuvat kylään valtakunnan mielenkiintoisimmat vieraat ja tarjoavat vaihtoehtoisia näkökulmia ajankohtaisiin asioihin. Me myös rakastamme tarinoita, joten ota rento asento ja nauti. Jaa ajatuksesi Aamun kanssa Instagramissa ja Twitterissä tunnisteella #ylex tai YleX.fi:ssä. Mikäli haluat kertoa tarinasi puhelimesta, soita numeroon 09-148 2822. YleX Aamu arkipäivisin 6:30-10:00.” (YleX:n nettisivut tammikuussa 2016)

Vaikka ohjelmakuvauksessa ei viitata suoraan politiikkaan tai yhteiskunnallisiin aiheisiin, kuvauksessa kuitenkin luvataan tarjota ”vaihtoehtoisia näkökulmia ajankohtaisiin asioihin” ja kertoa ”miten maailma makaa”. Näiden perusteella voi siis olettaa, että jollain tavalla poliittisia aiheitäkin nostetaan esille silloin, kun ne ovat ajankohtaisia.

Muista kanavista poiketen YleX:llä alkaa pian aamuohjelman jälkeen (kello 11-13) selvästi yhteiskunnalliseen keskusteluun profiloitu ajankohtaisohjelma YleX Etusivu. Etusivun ohjelmakuvaus YleX:n nettisivuilla on seuraava:

”YleX:n Etusivu on Suomen ainoa nuorille suunnattu asiaohjelma valtakunnallisella radiokanavalla. Ohjelma pureutuu kriittisesti päivän merkittävimpiin uutisiin ja puheenaiheisiin. Etusivu selvittää, kyseenalaistaa ja viihdyttää. Etusivua toimittavat Henry Tikkanen ja Reetta Rönkä. Palautetta ja juttuvinkkejä saa ja pitää lähettää osoitteeseen ylex.etusivu@yle.fi. Numero studioon on 09-148 2822.” (YleX:n nettisivut tammikuussa 2016)

En ota Etusivua erityisesti huomioon analyysissä, enkä analysoi sen sisältöä tutkimuksessa. Tulovaiheessa on kuitenkin hyvä pohtia sitä, voiko tällaisen erityisesti politiikkaa ja yhteiskunnallisia aiheita käsittelevän ohjelman olemassaolo vaikuttaa siihen, että osa tämän aihepiirin keskustelusta on siirretty aamuohjelmasta Etusivuun.

Julkisen palvelun kanavana YleX:llä ei ole mainostajille suunnattua mediakorttia, jossa määriteltäisiin tarkka ydinkohderyhmä. Ylen infisivuilla kerrotaan, että YleX ”tarjoaa parasta nuorille”, ja kanavan ohjelmapäällikkö on vuonna 2016 kertonut pääasiallisen kohderyhmän olevan 15–29-vuotiaat (YleX 2016). Se on selvästi nuorempi kohderyhmä kuin suurimmalla osalla tässä tutkimuksessa mukana olevista kaupallisista kanavista, mikä viittaa siihen, että Yleisradion kanavana Ylen ei tarvitse huolehtia esimerkiksi ostokykäisen, vanhemman väestön tavoittelusta samassa määrin.

YleX:n tarkastelusta tekee erityisen se, että Yleisradion kanavia ohjaa Ylen ohjelmatoiminnan ja sisältöjen eettiset ohjeet. Niiden mukaan periaatteisiin kuuluvat muun muassa monipuolisuus, riippumattomuus ja avoimuus (Yleisradio 2015). Politiikkaa ei sanana mainita ohjeistuksessa (emt.).

On mielenkiintoista pohtia, vaikuttaako tällaisen säännösten olemassaolo esimerkiksi politiikan määrään YleX:llä verrattuna kahteen muuhun kanavaan. Toisaalta on huomattava, että kaupalliset kanavat joutuvat anomaan eduskunnalta uusia toimilupia jokaisen toimilupakauden päätteeksi, ja myös tällaisen valtion ohjauksen on ainakin tarkoitus pitää yllä kanavien ohjelmien laatua.

6.1.3 NRJ

15–24-vuotiaiden radiokuuntelusta 10 prosenttia osui elo–lokakuussa 2015 NRJ:lle, mikä tekee siitä ikäryhmässä kolmanneksi kuunnelluimman kanavan. NRJ:n suosio vaikuttaa kuitenkin olevan laskussa. Vielä vuoden 2012 lopussa lähes neljäsosa, 23 prosenttia, ikäryhmän kuuntelusta kohdistui NRJ:lle. NRJ:n ero tuolloin toiseksi suosituimpaan YleX:ään oli lähes kaksinkertainen. Vajaassa kolmessa vuodessa NRJ:n suosiosta on kadonnut yli puolet.

NRJ:n omistaa monikansallinen ja Ranskassa hallinnoitava NRJ Group, jolla on samanniminen kanava yli 20 maassa (Tilastokeskus 2014, 85). Suomessa NRJ on toiminut vuodesta 1995, eli se on yksi maamme vanhimmista valtakunnallisista kaupallisista radiokanavista (Kempainen 2015, 294). NRJ Groupin omistukseen kuuluu myös vanhemmalle kuuntelijaryhmälle suunnattu Radio Nostalgia, joka on ollut toiminnassa vuodesta 2011 (emt., 373). Vuonna 2014 NRJ-yhtiön kanavat yhdisti-

vät mainosmyyntinsä Radio Novan kanssa, jonka seurauksena syntyi uusi MTV Radiot -kokonaisuus (MTV 2014). Vuoden 2015 lopussa Nova myytiin Suomen radiokentän isolle toimijalle, saksalaisomisteille Bauer Medialle (MTV 2015). Samalla Bauer otti haltuunsa myös NRJ:n ja Nostalgian mainosmyynnin.

NRJ:n suosio menneinä vuosina on ollut muun muassa sen aamuohjelmien ansiota. NRJ:n aamuohjelma oli pitkään nimeltään Aamupojat, ja sitä juonsivat Renne Korppila ja Anssi Honkanen, joista varsinkin ensimmäinen on valtakunnan tason julkisuuden henkilö. NRJ valittiin RadioGaalassa kahdena vuotena vuoden radioksi (Radiomedia 2013), ja Aamupojat on palkittu kahdesti vuoden radio-ohjelmaksi (Radiomedia 2013). Aamupojat päättyi, kun Honkanen siirtyi The Voicelle. Aamupojat-ohjelman jälkeen NRJ:n aamuohjelmasta tuli Aamun Kultakerho, jota vetivät Tuija Pehkonen ja Laura Haimila. Molemmat lopettivat työnsä NRJ:ssä vuoden 2015 loppupuolella.

Tällä hetkellä NRJ:n aamuohjelma on nimeltään NRJ:n Aamu. Pehkosen ja Haimilan lähdön jälkeen ohjelmaa juonsivat vuoden 2015 loppuun Renne Korppila, Iida Ketola ja Alexander Eklund. Vuoden 2016 alussa ohjelma uudistettiin jälleen kerran, kun aikaisemmin YleX:llä työskennelleet Juuso ”Köpi” Kallio ja Ville ”Viki” Eerikkälä siirtyivät NRJ:lle ja aloittivat aamuohjelman juontamisen. Ohjelma lähetetään arki-aamuina kello 6–10, eli se kestää neljä tuntia. Ohjelman kuvaus NRJ:n nettisivuilla on seuraava:

”NRJ:n Aamussa Viki ja Köpi kaappaavat koko valtakunnan herääjät syleilyynsä. Päätä ei kuitenkaan silitellä liikaa ja rapsutus korvan takaa saattaa tuntua enemmänkin oudolta. Naurua, asiaa ja tarinaa sen vierestä tarjolla joka arki-aamu kello 6 – 10. Pidä korvat auki, sillä koko aamun tulee!” (NRJ:n nettisivut tammikuussa 2016)

Ohjelmakuvauksessa käytetään lähinnä moninaisia kielikuvia. Toisaalta ohjelman sisällöksi luetaan ”naurua, asiaa ja tarinaa”, minkä voisi kuvitella viittaavan siihen, että ohjelmassa puhuttaisiin myös yhteiskunnallisista tai muista niin sanotuista tärkeistä asioista (”asiaa”).

NRJ:n mediakortissa ydinkohderyhmäksi määritellään Suomipopin tavoin 25–44-vuotiaat, eli monien muiden kaupallisten kanavien tapaan NRJ ei halua profiloitua ainakaan mainostajien silmissä perinteisenä nuorisoradiona. NRJ:n tapauksessa se on jopa hieman erikoista, koska NRJ:n kuuntelijoista selvästi suurin osa on 9–24-vuotiaita. Se ei tavoita 25–44-vuotiaita ollenkaan samalla tavoin kuin Suomipop. Yksi syy ydinkohderyhmän ilmoittamiseksi tilastoitua vanhemmaksi voi olla mainostajien houkuttelu. 25–44-vuotiaat ovat kuluttajina houkuttelevampia kuin 9–24-vuotiaat.

Mediakortissa kirjoitetaan NRJ:stä muun muassa näin: ”NRJ on lifestyle brändi, nuorekkaiden aikuisten maailma, jossa pääosassa on viihtyminen.” Kanavan varsinaisesta sisällöstä ei mainita paljon mitään, mutta viihtymisen oleminen pääosassa viittaa siihen, ettei kanava ainakaan lupaa erityisen paljon poliittista keskustelua ohjelmissaan.

6.1.4 Loop

Loopin kuunteluosuus elo–lokakuussa 2015 oli 15–24-vuotiaiden joukossa 9 prosenttia. Kanavan suosio on kasvanut vauhdilla, koska se perustettiin vasta marraskuussa 2013 (Kemppainen 2015, 376). Se oli siis nuorten ikäryhmässä neljänneksi suosituin kanava vain kaksi vuotta perustamisensa jälkeen. Yli 24-vuotiaita kanava tavoittaa kuitenkin vain hyvin vähän. Tällä hetkellä sen kuunteluosuus kaikkien kuuntelijoiden keskuudessa on 2 prosenttia.

Loop on Sanoma-konserniin kuuluvan Nelonen Median uusi radiokanava, joka on suunnattu sille osalle yleisöstä, jota konsernin muut kanavat eivät ole onnistuneet saavuttamaan. Kanava tavoittelee erityisesti naisia ja aktiivisia sosiaalisen median käyttäjiä. (Kemppainen 2015, 376.)

Yksi syy Loopin suosioon voi olla se, että moniin muihin kanaviin verrattuna se soittaa hyvin paljon musiikkia ja keskittyy vain vähän puhesisältöön (Kemppainen 2015, 376). Loop aloitti toimintansa marraskuussa 2013 niin sanotulla 10 000 kappaleen hittiputkella niin, että ensimmäisen viikon ajan kanavalta kuului pelkästään tauotonta musiikkia. Sittenkin myös puhesisällöt ovat vakiintuneet osaksi Loopin ohjelmistoa, mutta soittolistamusiikilla on silti poikkeuksellisen vankka rooli kanavan tarjonnassa. Tähän viittaa myös kanavan tunnus ”Vähemmän puhetta ja enemmän musiikkia joka hetki”. Loop valittiin vuoden 2015 RadioGaalassa vuoden radioksi (Nelonen 2015). Kanavan ohjelmapäällikkönä toimi helmikuuhun 2016 saakka tunnettu radiojuontaja Kristiina Komulainen.

Loopin aamuohjelman nimi on Loopin Aamu, ja vuoden 2016 alussa sitä juonsi Jussi Ridanpää. Ridanpää työskenteli 2000-luvun puolivälistä alkaen NRJ:llä ennen uudelle kanavalle siirtymistä. Ohjelma lähetetään arki-aamuisin kello 6–10, eli se kestää neljä tuntia. Loopin sivuilla ei ole erikseen kuvauksia ohjelmien sisällöistä.

Mediakortissa Loopin ydinkohderyhmäksi ilmoitetaan 25–35-vuotiaat naiset, vaikka NRJ:n tavoin sen tavoitavuus yli 25-vuotiaiden keskuudessa on hyvin vähäinen. Sisällöstä kirjoitetaan näin: ”Loop on tämän yhteisön äänitorvi ja suunnannäyttävä. Se juhlistaa elämän uskallusta ja täysillä elämistä jokaisessa hetkessä. Se soittaa musiikkia ja tarjoilee sisältöä, joka tulkitsee aikamme tunteita,

yhdistää ja antaa energiaa.” Loopin sisältö tulkitsee mediakortin mukaan aikansa tunteita, mikä on varsin ympäröivästä sanottu ja joka ei ainakaan viittaa erityiseen poliittisen keskustelun osuuteen kanavan ohjelmistossa.

6.1.5 Nova

Nova on tämän tutkimuksen kanavista toiseksi suosituin, jos tarkastellaan kuunteluosuuksia kaiken ikäisten kuuntelijoiden keskuudessa. Kaikkien kuuntelijoiden joukossa Novan suosio elo–lokuussa 2015 oli 7 prosenttia, mutta kanavalla oli silti 15–24-vuotiaiden keskuudessa prosenttiyksikön verran suurempi kuunteluosuus, 8 prosenttia. Itse asiassa ikäryhmäkohtaisia osuuksia tarkastellessa kaikkein suurimman osuuden kuuntelijoista Nova tavoitti 9–14-vuotiaiden joukossa.

Nova on Suomen ensimmäinen valtakunnallinen kaupallinen radiokanava (Kemppainen 2015, 318). Se aloitti toimintansa vuonna 1997 sen jälkeen, kun hallitus oli suostunut myöntämään ensimmäisen valtakunnallisen radioluvan (emt.). Suomen ensimmäisenä valtakunnallisena radiokanavana Nova on pyrkinyt tavoittelemaan hyvin laajaa kohderyhmää, eikä se ole profiloitunut varsinaisesti nuorisokanavaksi: alun perin kohderyhmä oli 25–45-vuotiaat aikuiset, mikä pitää hyvin paikkansa tänäkin päivänä (emt.). Vuoden 2015 lopussa Novalla oli kuitenkin 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä suurempi kuuntelijaosuus kuin koko yleisössä. Nova on myös pitänyt jo pitkään suosionsa nuorten keskuudessa, vaikka se on hieman laskussa. Vuoden 2012 lopussa kanavan suosio 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä oli 11 prosenttia.

Nova kuului vuoden 2015 joulukuuhun saakka MTV:n omistukseen (Kemppainen 2015, 316). MTV:n on puolestaan omistanut ruotsalainen yhtiö Bonnier vuodesta 2007 lähtien (Kemppainen 2015, 355). Vuoden 2014 syksyllä NRJ:n radiokanavat liittyivät MTV:n radioperheeseen (MTV 2014). Joulukuussa 2015 Novan omistussuhteissa tapahtui iso muutos, kun Suomen radiokentällä merkittävää osuutta hallitseva saksalainen Bauer Media osti Novan Bonnierilta (MTV 2015). Bauer Media kuuluu Euroopan johtaviin radioyhtiöihin: sillä on muun muassa Britanniassa yli 60 kanavaa ja Puolassa yli 50 kanavaa (Radiomedia 2015). Suomen radiomarkkinoille se saapui vuonna 2015 ostettuaan pitkään Suomessa toimineen monikansallisen SBS Discovery -yhtiön ja koko sen radio-toiminnan (Radiomedia 2015). Pian Novan ostamisen jälkeen Bauer Media aloitti yt-neuvottelut, joiden seurauksena yhtiöstä irtisanottiin 21 henkilöä (Bauer Media 2016). Novalta lähti muun muassa kanavan perustamisesta lähtien kanavalla työskennellyt Ile Jokinen.

Nova on ollut tunnettu siitä, että kanava on palkannut merkittäviä mediapersoonia juontajikseen. Vuoden 2015 aikana kanavalla työskentelivät muun muassa Marco Bjurström ja Antero Mertaranta. Omasta talk show'staan tunnetut Tuomas Enbuske ja Aki Linnanahde puolestaan juonsivat usean vuoden ajan Novan aamulähetystä, kunnes he lopettivat siellä vuoden 2015 alussa. Novan aamuohjelman nimi on Novan Aamu, ja sitä juonsi tammikuussa 2016 Minna Kuukka vierailevien juontajaparien kanssa. Ohjelma lähetetään arki-aamuisin kello 6–10, eli se kestää neljä tuntia. Novan nettisivuilla ei ole ohjelman esittelytekstiä, mutta juontajalla on oma esittelynsä.

Minna Kuukka: ”‘Just before dawn I have the world all to myself.’ Eli vapaasti käännettynä: ‘Juuri ennen päivänkoittoa koko maailma on minun.’ Tässähän nämä viime vuosien fiilikset kiteytyvät. Just toi on fiilis, kun taivaltaa nukkuvan kaupungin läpi töihin toivotellakseen jokusen tunnin kuulijoille hyviä huomenia. Mä olen Kuukan Minna, aamuihminen. Silkkää luksusta on saada edelleen, jo useamman vuoden jälkeen, tehdä töitä just tohon itselleen rakkaaseen ajankohtaan ja vielä ihan ykkösihmisten kanssa. Voi ettien että. Työn ohella rakastan raivokkaasti perhettäni, kokkailua, lukemista ja kynttilöiden ketjupolttamista. Viihdyn virttyneissä verkkareissa mökillä Keiteleellä rannalla, mutta välillä on jänskä leikkiä kosmopoliittia ja käydä Champs Elyseellä skoolaamassa kuplivalla. Aikaisemmasta lempiharrastuksestani, eksoottisten harrastusten aloittamisen suunnittelusta, olen nyt viimein luopunut. Kun näinkin on ihan hyvä. Aamulla taas kuullaan!” (Novan nettisivut tammikuussa 2016).

Pitkässä esittelytekstissä ei puhuta mainittavasti ohjelman sisällöstä. Kuvauksesta kuitenkin välittyy viihdepainotteisuus. Poliitikasta tai yhteiskunnallisuudesta ei tekstissä puhuta.

Mediakortissa Nova ilmoittaa ydinkohderyhmäkseen 25–54-vuotiaat, eli se noudattaa aika samaa tyyliä kuin suurin osa tämän tutkimuksen kanavista. Mediakortissa ilmoitetaan, että Novan vahvuus on ”sisällön sekä musiikin runsaus ja monipuolisuus. Novan värikkäät persoonat tunnetaan monialaisuudestaan ja tarinankerronnan taidoistaan.” Sisällön luvataan olevan monipuolista, mutta tarkemmin siinä ei aiheista puhuta.

6.1.6 Radio Rock

Radio Rockin kuunteluosuus 15–24-vuotiaiden joukossa oli vuoden 2015 elo–lokakuussa 7 prosenttia. Rockin suosio vaikuttaa olevan hieman laskussa. Vuoden 2012 lopussa kuunteluosuus oli 10 prosenttia, ja tuolloin kanava oli ikäryhmän keskuudessa neljänneksi kuunnelluin kanava. Nyt sen ohitse suosiossa ovat menneet Suomipop ja Loop, jotka kuuluvat samaan Sanoma-konserniin kuin Radio Rock (Kemppainen 2015, 374–376).

Radio Rockin lähetykset alkoivat tammikuussa 2007. Kanavan tausta on helppo juontaa Radio Cityyn, joka menetti toimilupansa vuoden 2006 lopussa ja jonka taajuudella Radio Rock aloitti vuonna 2007 toimintansa (Kemppainen 2015, 362). Myös osa Radio Cityn toimittajista siirtyi Radio

Rockin puolelle. Radio Rock olikin Sanoma-konsernin ensimmäinen todellisen läpimurron tehnyt radiokanava (Kemppainen 2015, 369).

Radio Rockin suosioon on vaikuttanut muun muassa se, että se on onnistunut puhuttelemaan sel- laista kuuntelijaryhmää, jota suuret valtakunnalliset kanavat eivät ole tavoittaneet. Tämä ryhmä koostuu erityisesti miespuolisista kuuntelijoista, jotka eivät pidä perinteisestä listamusiikista vaan haluavat kuunnella enemmän raskasta musiikkia, kuten rockia ja metallimusiikkia. Rockilla on myös ollut juontajinaan tunnettuja raskaan musiikin persoonia, kuten rock-toimittaja Jone Nikula. (Kemppainen 2015, 369.)

Radio Rockin aamuohjelman nimi on Korporaatio. Ohjelma lähetetään arki-aamuisin kello 6–11, eli se kestää viisi tuntia, tunnin enemmän kuin suurin osa muista aamuohjelmista.

Radio Rockin Korporaatio-ohjelma tunnettiin aikaisemmin nimillä Heikelä–Linnanahde Korporaatio ja Heikelä Korporaatio. Aluksi ohjelmaa juonsivat Jussi Heikelä ja Aki Linnanahde, ja vuonna 2009 ohjelma valittiin RadioGaalassa vuoden radio-ohjelmaksi. Linnanahde lähti Radio Rockilta vuonna 2009, ja sen jälkeen Heikelä juonsi ohjelmaa vaihtuvien toimittajien kanssa, kunnes hän lopulta lopetti työnsä Radio Rockilla syksyllä 2015. Vuoden 2016 alussa ohjelmaa juonsivat Harri Moisio ja Kim Sainio. Ohjelman kuvaus Radio Rockin nettisivuilla on seuraava:

”Epäkorrektisti ajankohtainen Korporaatio on kuten kolmen minuutin muna, ei maistu kaikille. Jopa meille on asetettu rajat, mutta työmme on siirtää niitä. Harri Moisio ja Kim Sainio. Kummallinen ohjelma, kummalliset juontajat. Muista myös Yöuusinta puolenyön jälkeen ja Korporaatio Tunnessa klo 18!” (Radio Rockin nettisivut tammikuussa 2016)

Korporaation kuvaus poikkeaa monista muista ohjelmista sillä tavalla, että heti kuvauksen alussa ohjelmaa mainostetaan ajankohtaisuudella, minkä voi ainakin kuvitella viittaavan ohjelman puhesisältöön. Samalla puhutaan myös ohjelman tyylistä: ”ei maistu kaikille”. Kuvaustekstin perusteella voisi olettaa, että politiikka (ajankohtainen sellainen) nousee ohjelmassa esille.

Radio Rockin mediakortissa korostetaan vahvasti sitä, että kyseessä on miehille suunnattu radiokanava. Ydinkohderyhmää ovat 25–44-vuotiaat miehet, mikä on varsin todenmukainen tavoite, koska Finnpanelin tutkimuksen mukaan kanavan suurin suosio on juuri 25–44-vuotiaiden ikäryhmässä, vaikka myös 15–24-vuotiaiden keskuudessa suosio on vakaata. Mediakortissa puhutaan Radio Rockin sisällöstä varsin vähän. Ainut viittaus siihen on tämä: ”Tällä miesten ykköskanavalla puhutaan rock-kulttuurin ja -musiikin puolesta ja soitetaan tietysti parasta rock-musiikkia.”

6.1.7 The Voice

The Voicella on pidempi historia kuin monilla muilla tässä tutkimuksessa olevilla kanavilla. Voice on NRJ:n ohella perinteisimpiä nuorisokanavaksi profiloituneita kaupallisia radiokanavia Suomessa (Kemppainen 2015, 364). Elo–lokakuussa 2015 The Voicen osuus 15–24-vuotiaiden joukossa oli 7 prosenttia, jolla se jää varsin selvästi monien muiden kanavien taakse. Kanavan suosio on ollut jo usean vuoden suurin piirtein samalla tasolla. Vuoden 2012 lopussa kuunteluosuus saman ikäryhmän keskuudessa oli 6 prosenttia.

Vaikka The Voicen nimellä varustetut radiolähetykset alkoivat vasta keväällä 2007, ovat kanavan juuret suoraan sitä edeltäneessä Kiss FM:ssä, joka tunnettiin myös nimillä Uusi KISS ja KISS (Kemppainen 2015, 364). Kiss FM aloitti lähetyksensä maaliskuussa 1995 (Kemppainen 2015, 291), ja nimivaihdoksista huolimatta Kiss-kanavan lähetykset jatkuivat tauotta vuoteen 2007 saakka (Kemppainen 2015, 364). Kiss olikin – luultavasti osittain perinteisyytensä vuoksi – pitkään koko maan nuorison suosikkikanava (emt.).

Kanava koki kovan kolauksen, kun sen suosittua aamujuontajaa epäiltiin lasten hyväksikäytöstä ja kun selvisi, että häntä seurannut juontaja oli tuomittu lapsipornon hallussapidosta (Ilta-Sanomat 2004). Kissin suosio romahti kohun vuoksi. Tilannetta yritettiin paikkailla ”uudella alulla”, jolloin kanavan nimeksi muutettiin Uusi KISS. Sekään ei kuitenkaan auttanut, ja lopulta kanavan tuolloin omistanut SBS Media päätti yhdistää KISSin The Voice -nimiseen kansainväliseen monimediabrändiin.

Maaliskuussa 2007 The Voice korvasi Kissin. Kanavan tyyli ja kohderyhmä eivät muuttuneet mainittavasti, vaan kyse oli enemmän yrityksestä puhdistaa kanavan maine. The Voice -nimiset kanavat ovat olleet toiminnassa muun muassa Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Bulgariassa. Kanava ei ole kuitenkaan koskaan saavuttanut enää 2000-luvun puolivälissä alkanutta kohua edeltävää tasoa suosiossaan. (Kemppainen 2015, 364.)

Helmikuussa 2016 kanavan omistava Bauer Media ilmoitti yllättäen, että The Voice muuttaa nimensä takaisin Kissiksi. Kyseessä ei ole kuitenkaan paluu vanhaan Kissin brändiin, vaan Bauer Media ilmoitti tuovansa Suomeen Britanniassa jo 1980-luvulla perustetun Kissin, jolla ei ole alun perin mitään yhteyttä Suomessa 1990-luvulla toimintansa aloittaneeseen Kiss FM:ään. Vaikka kanavan

nimi on nykyisin Kiss, puhun tässä tutkimuksessa siitä kuitenkin Voicena, koska tutkimusaineisto on tallennettu silloin, kun kanavan nimi oli vielä The Voice. (Radiomedia 2016b.)

The Voicen omistaa saksalaisomisteinen Bauer Media. Aikaisemmin kanavan omistajan nimi oli SBS Discovery Radio, mutta se myi radiotoimintansa kesällä 2015 Bauer Medialle, ja samalla yhtiön nimi muuttui suomessa Bauer Mediaksi. (Radiomedia 2015.)

Erityisesti Kiss FM:n aikana kanava toi edelläkävijänä Suomeen juontajavetoista ohjelmavirtalähetystä, joka ei pohjautunut enää ohjelmakarttaan vaan tunnettuihin juontajapersooniin. Kiss FM:n Aamutiimi oli 1990-luvulla erittäin suosittu – ehkä jopa suosituin – aamuohjelma.

The Voicen aamuohjelman nimi oli tammikuussa 2016 Voicen herättäjät. Ohjelma lähetettiin arkisin kello 6–10, eli se kestää neljä tuntia. Ohjelman juontajina toimivat Anssi Honkanen, Noora Hautakangas ja Jani Jääskeläinen. Honkanen työskenteli ennen Voicelle siirtymistä pitkään NRJ:n suosituissa Aamupojat-ohjelmassa, ja Hautakangas on puolestaan vuoden 2007 Miss Suomi. Jääskeläistä kutsutaan ohjelmassa ”Tuottaja Jääskeläiseksi”, koska ennen juontajaksi siirtymistä hän työskenteli iltapäivälähetysten tuottajana. Ohjelman kuvaus The Voicen nettisivuilla on seuraava:

”He juovat ensimmäiset kahvinsa ennen aamuneljää. He käyttävät aurinkolaseja ympäri vuoden, koska heidän sisäinen aurinkonsa paistaa aina. He lukevat merisään merestä. He paljastavat sielunsa joka aamu klo 6-10 kaikille Suomen herääjille. He ovat Anssi ja Noora - Voicen Herättäjät.” (The Voicen nettisivut tammikuussa 2016)

Ohjelmakuvauksessa ei puhuta ohjelman sisällöstä sanallakaan, vaan tekstissä keskitytään kuvaamaan humoristisesti kahta ohjelman juontajista: Honkasta ja Hautakangasta. Kuvaustekstin pohjalta on mahdotonta sanoa, puhutaanko ohjelmassa politiikasta.

Mediakortissa ilmoitettava The Voicen ydinkohderyhmä on nuorempi kuin muilla tämän tutkimuksen kanavilla: taulukossa ydinkohderyhmäksi ilmoitetaan 20–39-vuotiaat, ja kuvaustekstissä puhutaan 18–44-vuotiaista aktiivisista kaupunkilaisista.

6.1.8 Radio City

15–24-vuotiaiden joukossa Radio Cityn kuunteluosuus oli vuoden 2015 elo–lokakuussa 4 prosenttia, mikä tekee siitä kahdeksanneksi suosituimman kanavan kyseisessä ikäryhmässä. Suurimman kuunteluosuuden kanava kerää 25–44-vuotiaiden joukossa (5 prosenttia), mutta kanava on nuortenkin joukossa silti suosituimpi kuin kaikkien kuuntelijoiden keskuudessa.

Nykyisin Cityä suosituimpi Radio Rock aloitti vuonna 2007 ikään kuin Radio Cityn korvaajana (Kemppainen 2015, 369). Vuoden 2007 toimilupakierroksella Radio City nimittäin menetti yllättäen toimilupansa, vaikka se oli silloin Suomen vanhin kaupallinen radio, ja Radio Rock otti haltuun Cityn taajuuden (emt., 362). Cityn toiminta alkoi vuonna 1985 helsinkiläisenä paikallisradiona (emt., 171), mistä se laajeni 2000-luvulla valtakunnalliseksi radioksi yhdistyttyään Sport FM:n kanssa (emt., 361). Toimiluvan menettämisen jälkeen City jatkoi toimintaansa nettiradiona, ja vuonna 2012 kanava sai toimilupansa takaisin (emt., 364). Saksalaisomisteinen Bauer Media omistaa monien muiden tässä tutkimuksessa mukana olevien kanavien tavoin myös Radio Cityn (Radiomedia 2015).

Radio Cityn suosio on pohjautunut hyvin pitkälti samoihin elementteihin kuin sittemmin Radio Rockin: City on profiloitunut rock- ja metallimusiikista pitävien kaupunkilaisten miesten suosimaksi kanavaksi (Kemppainen 2015, 175). Radio Rockin kohdalla mainittu Jussi Heikelän Korporaatio-ohjelma sai alkunsa aikanaan Radio Cityssä, josta se siirtyi Rockille, kun Cityn toimilupa ei saanut jatkoa. Musiikin lisäksi tärkeässä roolissa on jääkiekko: kanavalla kuullaan Liiga-pelien selostukset. Jokereiden vierasotteluiden selostukset jatkuivat kanavalla nettilähetystenkin aikana (emt., 364).

Kun City palasi radioaalloille vuonna 2012, se jatkoi toimintaansa hyvin samalla formaatilla kuin ennen toimiluvan menettämistä. Aluksi se sai toimiluvan vain Helsingin alueelle, mutta puolen vuoden jälkeen tuolloin Cityn omistanut SBS Media korvasi omistamansa paikallisradiot Tampereella (Radio 957), Turussa (Radio Sata), Jyväskylässä (Radio Jyväskylä) ja Oulussa (Radio Mega) niin sanotuilla paikallistoimituksilla (Kemppainen 2015, 376). Myöhemmin paikallistoimituksia on avattu paljon lisää. Vaikka City on siis teknisesti paikallisradio, joka toimii samalla nimellä useilla alueilla, on näillä ”paikalliskanavilla” lähetetty ohjelmisto suurimmaksi osaksi identtistä (emt.). Muun muassa aamuohjelma on kaikilla kanavilla sama, ja se tehdään Helsingin studioilla. Näin olen Cityä voi pitää epävirallisena puolivaltakunnallisena kanavana samalla tavalla kuin Bauer Median omistamaa Iskelmää (emt.)

Radio Cityn aamuohjelma on nimeltään Cityn aamu, ja se lähetetään arki-aamuisin kello 6–10, eli se kestää neljä tuntia. Ohjelman juonsivat tammikuussa 2016 Mikko Honkanen ja Ville Kinaret. Ohjelman kuvaus Cityn nettisivuilla on seuraava:

”Honkamikko ja Kinaretti ovat tanassa kuin peitset joka aamu klo 6.00 riippumatta siitä oletko sinä. Kannattaisi kaupunkilaisen olla. Radio Cityn aamussa stadin humu kohtaa savikenkäisen eksotiikan,

kun Honkamikko ja Kinaretti nauravat, eivät itselleen, vaan itsensä kanssa. Joka arkiamu klo 6 - 10 kuulet nuotilleen kaiken olennaisen, mutta tunnetustihan nuotin vieressä on reilusti tilaa.” (Cityn nettisivut tammikuussa 2016).

Kuten suurimmassa osassa tämän tutkimuksen aamuohjelmien kuvauksissa, ei Cityn aamunkaan tekstissä puhuta varsinaisesti mitään ohjelman sisällöstä. Viimeinen lause viittaa siihen, että ohjelmassa puhutaan jollain tavalla ajankohtaisista (”oleellisista”) asioista.

Radio Cityn jokaisella alueellisella kanavalla on oma mediakorttinsa, joiden sisältö on kuitenkin hyvin pitkälti identtinen. Cityn Helsingin- alueradion mediakortissa ydinkohderyhmäksi määritellään 25–44-vuotiaat. Mediakortissa ei puhuta merkittävästi kanavan sisällöstä, mutta nettisivuun viitataan: ”Radion rinnalla on myös www.radiocity.fi internetsivusto, joka on suosittu ja tunnettu laajasta alueuutis- ja rockviihdesisällöstään.” Olettaa voi, että jollain tavalla tuo sama sisältö kuuluu myös kanavalla.

6.1.9 Radio Aalto

Radio Aallon kuunteluosuus 15–24-vuotiaiden joukossa oli vuoden 2015 elo–lokakuussa 3 prosenttia, mikä on vain prosenttiyksikön verran enemmän kuin sen kuunteluosuus kaikkien kuuntelijoiden keskuudessa. Sen suosio on kuitenkin ollut kyseisessä ikäryhmässä varsin vakaa: se on pysynyt suurimman osan vuodesta 2015 samana. Mielenkiintoista on se, että Aalto on suosituin 9–14-vuotiaiden joukossa: siellä se kerää 5 prosentin kuunteluosuuden, kun muissa ikäryhmissä osuus on enintään 3 prosenttia. Aalto on yrittänyt tavoittaa muun muassa Novaa kuuntelevat keski-ikäiset, muttei ole tilastojen valossa onnistunut tässä kovin hyvin. Aikaisemmin Aalto on ollut vielä suositumpi nimenomaan nuorten kuulijoiden keskuudessa.

Radio Aalto kuuluu Rockin, Loopin ja Suomipopin tavoin Sanoma-konsernin Nelonen Media –tuoteperheeseen (Kemppainen 2015, 369). Se aloitti toimintansa samaan aikaan Radio Rock, vuoden 2007 alussa (emt.). Samoin kuin Rock, myös se peri toimilupansa toiselta kanavalta: MTV Median omistamalta Sävelradiolta (emt., 367). Kun Rockia ja Aaltoa suunniteltiin, oli Sanoma-konsernilla selvä idea: Rock suunnattiin miehille ja Aalto puolestaan naisille (emt., 369). Kanavan alkuperäinen työnimi oli Lady FM.

Radio Aallon ydinkohderyhmää ja brändiä on uudistettu useaan kertaan sen olemassaolon aikana, koska kanava ei ole onnistunut saavuttamaan niin suurta suosiota kuin sille oli alun perin kaavailtu. Kanavan alkuperäinen tunnuslause oli ”pehmeät suosikit” (Kemppainen 2015, 369).

Radio Aallon aamuohjelma on nimeltään Radio Aallon Dynastia. Se lähetetään arki-aamuisin 6–10, eli kestää neljä tuntia. Ensimmäinen tunti ohjelma-ajasta oli kuitenkin analysoitavana aamuna pyhitetty aikaisempien päivien uusintoihin, eli varsinainen toimitettu aineisto sijoittui aikavälille 7–10. Tässä tutkimuksessa kuuntelen ainoastaan tuon osuuden, koska muistakaan ohjelmista ei huomioida edellisten päivien uusintaosuuksia.

Vuosien aikana Aalto on haalinut monia nimekkäitä juontajia nimenomaan aamulähetysiksiinsä, ja juontajat sekä aamuohjelman nimi ovat myös vaihtuneet muutosten mukana. Ohjelmaa juontavat Kimmo Vehviläinen, Anna Perho ja Ari Hursti. Vehviläinen ja Perho ovat tunnettuja kasvoja, jotka ovat muun muassa juontaneet useita tv-ohjelmia. Aallon nettisivuilla kuvataan ohjelmaa näin:

”Dallas on pulla. Dynastia on radio-ohjelma. Dynastia on mahtipontinen mutta höyhenenkevyt. Naisellinen mutta miehekäs. Vakava mutta höpö. Isotteleva mutta ironinen. Epätäydellinen. Siis täydellinen. Dynastiaa juontavat luutnantti Kimmo Vehviläinen, kirjailija-kolumnisti Anna Perho ja esiintyjä Ari Hursti. Dynastia arki-aamuisin klo 6-10. Dynastia tänään -ohjelmassa kuulet Dynastian parhaat palat joka arki-ilta klo 18-19. Dynastialle voit lähettää palautetta. Sähköpostilla: dynastia@radioaalto.fi. Facebookissa: <https://www.facebook.com/radioaallondynastia?ref=hl>.” (Radio Aallon nettisivut tammikuussa 2016).

Kuvaus vilisee adjektiiveja, mutta varsinaiset viittaukset ohjelman sisältöön jäävät varsin vähiin. Ohjelma on muun muassa ”vakava mutta höpö”, jonka voi päätellä viittaavan siihen, että sisällössä pyritään myös ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn vitsailun ohella.

Radio Aallon mediakortissa ilmoitetaan, että kanavan ydinkohderyhmää ovat naiset (25–44-vuotiaat), vaikka vuosien aikana kanava on julkisessa mainonnassaan vähentänyt naiskuuntelijoiden koroistamista. Sisältö tiivistetään mediakortissa heti ensimmäiseen lauseeseen: ”Radio Aallon ohjelmat tuovat kuulijoiden arkeen keveyttä, viihdettä, asiaa ja mielipiteitä.” Olettaa voi, että ”asia”-osuus pitää sisällään muun muassa politiikkaa.

6.1.10 Bassoradio

Finnpanelin mittauksissa Bassoradion osuus kaikkien kuuntelijoiden keskuudessa elo–lokakuussa 2015 oli 0 prosenttia, minkä vuoksi kanavaa ei ole merkitty tämän tutkimuksen Kuviossa 2 ollenkaan. Bassoradiolla oli kuitenkin 1 prosentin kuuntelijaosuus 15–24-vuotiaiden keskuudessa, ja suosituin se oli 25–34-vuotiaiden joukossa, joissa se saavutti 2 prosentin osuuden.

Bassoradio poikkeaa monella tavalla muista tämän tutkimuksen kanavista, ja siksi se on varsin mielenkiintoinen tapaus. Se on iältään Radio Aallon ja Radio Rockin ohella yksi nuorimmista kanavista: Bassoradion FM-lähetykset alkoivat vuonna 2007, jolloin se sai ensimmäisen toimilupansa

Helsingin alueelle. Sittemmin toimilupia on myönnetty myös muihin merkittäviin keskittyimiin, ja nykyisin Bassoradiota voi pitää jo puolivaltakunnallisena kanavana, vaikka esimerkiksi pohjoisinta Suomea se ei tavoita vielä ollenkaan.

Bassoradion toiminta ei kuitenkaan alkanut vuoden 2007 virallisista radiolähetyksistä, vaan kanava perustettiin vuonna 2004 puhtaasti nettiradioksi (Kemppainen 2015, 369). Tuolloin kanavan perustivat kolme klubi-dj:tä, jotka halusivat luoda virallisen hiphop-radiokanavan (emt., 370). Bassoradiota ei ole vielä myyty eteenpäin isolle mediatalolle, vaan sen omistaa helsinkiläinen media-alan yritys Basso Media (emt., 369). Näin ollen Bassoradio on nykyisin Suomen ainut itsenäinen puolivaltakunnallinen kaupallinen radiokanava. Sen asema on siis hyvin erilainen kuin Sanoma-konserniin kuuluvilla Suomipopilla, Rockilla, Aallolla ja Loopilla tai Bauer Median omistamilla Novalla, Voicella ja Cityllä.

Bassoradio on pitänyt tyyliinsä hyvin samanlaisena vuoden 2004 perustamisestaan lähtien. Kyseessä on hiphop-, rap- ja elektroniseen musiikkiin erikoistuneesta kanavasta, joka ei tyyllillään luultavasti pyri tai pystykään tavoittamaan erittäin suuria kuuntelijajoukkoja (emt., 369–370). Sen sijaan Bassoradion kuuntelijat ovat erittäin omistautuneita kanavalle, ja muun muassa Bassoradion keskustelupalstoilla käydään aktiivista keskustelua ennen kaikkea musiikista.

Bassoradion aamuohjelman nimi on Basson aamu, ja se lähetetään arki-aamuisin kello 7–11. Kesto on siis myös sillä neljä tuntia, vaikka ohjelma lähetetäänkin tuntia myöhemmin kuin suurin osa muiden kanavien aamuohjelmista. Ohjelmaa juonsivat vuoden 2016 alussa Iida Rauhalampi ja Ville Tanskanen. Kanavan nettisivuilla on ohjelman kuvaus:

” Basson aamuissa uuteen päivään kanssasi heräävät Iida Rauhalampi ja Ville Tanskanen. Rentoa käynnistelyä, maailman parasta musiikkia ja kaikenlaista aamusettiä. Aamuohjelmassa vakiona Tiputtelu- sekä Päivän-vastaus -kilpailut. Kovat palkinnot. Kova meininki. Joka arkipäivä klo 7-11.” (Bassoradion nettisivut tammikuussa 2016).

Ohjelman sisältöön viitataan lähinnä kuvauksissa ohjelmassa käytävistä kilpailuista ja termillä ”kaikenlaista aamusettiä”, joka voi tarkoittaa lähes mitä tahansa.

Bassoradio on The Voicen ohella toinen tutkimuksen kanavista, jotka määrittelevät mediakortissaan ydinkohderyhmänsä selvästi nuoremaksi kuin muut kanavat. Bassolla tuo ydinkohderyhmä on 19–34-vuotiaat. Myös mediakortissa korostetaan sitä, että musiikillisella tyyllillään profiloituneen

kanavan ydinsisältöä on nimenomaan tietynlainen musiikki. ”Basso tunnetaan parhaiten musiikki-osaamisestaan, mutta myös koskettavien tarinoiden kirjoittamisesta ja välittämisestä eteenpäin.”

6.2 Aineiston yhteenveto

Kuten aluksi totesin, tarkastelemani kanavat kattoivat vuoden 2015 elo–lokakuun mittauksessa 79 prosenttia 15–24-vuotiaiden radiokuuntelusta. Muutama kanava (Radio Suomi, Yle Puhe, Iskelmä ja Radio Nostalgia) tavoittavat myös kohtuullisen osuuden samassa ikäryhmässä, mutta kyseisillä kanavilla kuunteluosuus nuorten kuuntelijoiden joukossa on pienempää kuin kaikkien kuuntelijoiden keskuudessa. Siksi ne rajautuvat tästä tutkimuksesta pois.

Omistajasuhteiden osalta suurin osa kanavista jakautuu nykyään kahtia, sillä Bonnierin omistama MTV myi radiotoimintansa Bauer Medialle vuoden 2015 lopussa (MTV 2015). Suomalainen Sanoma-konserni omistaa tutkittavista kanavista neljä (Radio Suomipop, Loop, Radio Rock ja Radio Aalto) ja saksalaisomisteinen Bauer Media puolestaan kolme (Nova, The Voice ja Radio City). Monikansallinen, Ranskassa hallinnoitava NRJ Group omistaa NRJ:n, mutta sekin tekee tiivistä yhteistyötä Bauer Median kanssa. Ainoat selvät poikkeukset ovat siis Yleisradion kanava YleX ja ainut itsenäinen puolivaltakunnallinen kanava Bassoradio.

Mediakortissa ilmoitetusta ydinkohderyhmistä voi vetää sen yhteenvedon, että kaupalliset kanavat ilmoittavat ydinkohderyhmänsä selvästi sen mukaan, mikä on mainostajista houkuttelevaa. Vaikka kanavilla oli suuria kuuntelijaosuuksia 15–24-vuotiaissa ja osalla kanavista myös 9–14-vuotiaissa, yksikään kaupallinen kanava ei ilmoittanut ydinkohderyhmäänsä kuuluvan alaikäisiä. Ainoan poikkeuksen tekee Yleisradion kanava YleX, jonka pääasiallinen kohderyhmä oli ohjelmapäällikön mukaan vuonna 2016 15–29-vuotiaat. Kaupallisista kanavista nuorimman kohderyhmän ilmoittivat Bassoradio ja The Voice. Muiden kanavien ydinkohderyhmä oli lähes poikkeuksetta 25–44-vuotiaat. Sukupuoli mainittiin kolmella kanavalla: Radio Rock ilmoitti kohderyhmäkseen miehet, Aalto ja Loop puolestaan naiset. Huomioitavaa on, että YleX:llä ei ole mediakorttia, koska se ei ole kaupallinen toimija. Sen toimintaa ohjaa sen sijaan Ylen ohjelmatoiminnan ja sisältöjen eettiset ohjeet.

Aamuohjelmien kuvausteksteissä ja kanavien mediakorteissa kerrotaan ohjelmien ja kanavien sisällöstä hyvin vähän. Kahden aamuohjelman, YleX:n Aamun ja Radio Rockin Korporaation, kuvaustekstissä mainittiin ajankohtaisuus, mikä oli lähimpänä politiikan tai yhteiskunnallisten aiheiden mainitsemista. Ohjelmia ei selvästi siis mainosteta yhteiskunnallisella sisällöllä, vaikka sitä niissä

olisikin. Mainosteksteissä keskityttiin juontajien kuvailuun, vitsailuun ja sanaleikkelyyn. Kahdella kanavalla (Loop ja Nova) ei edes ollut varsinaista aamuohjelman kuvaustekstiä.

Yleisin aamuohjelman lähetysaika oli 6–10, jota käyttävät tutkittavista kymmenestä kanavasta seitsemän. Poikkeuksia ovat YleX, Radio Rock ja Bassoradio. Bassoradion lähetys alkaa ja loppuu tuntia myöhemmin, mutta on siis kokonaiskestoltaan yhtä pitkä kuin suurimmalla osalla muista kanavista. Radio Rockin lähetys kestää kokonaisuudessaan viisi tuntia (6–11). YleX:n Aamu puolestaan lähetetään 6.30–10, joten aineistoa on kolme ja puoli tuntia. Radio Aallon lähetys sijoittuu aikavälille 6–10, mutta analyysissäni on huomioitu vain kolmen tunnin sisältö (7–10), koska ensimmäinen tunti koostui pelkästä edellisen aamun sisällön uusinnasta.

7 Tulokset

Politiikka ja media kytkeytyvät toisiinsa tiukasti, mutta millainen on nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmien ja politiikan välinen suhde? Tämä kysymys pyöri mielessäni, kun aloin valmistella graduani. Tutkimustani varten olen kuunnellut kymmenen nuorison suosiman radiokanavan aamuohjelman yhtenä ja samana aamuna tammikuun 2016 lopussa. Silloin politiikan ja radion nuorisokanavien suhde vaikutti seuraavalta.

7.1 Puhutaanko nuorisokanavien aamuohjelmissa politiikasta?

Kuuntelemisiani kymmenestä radiokanavan aamuohjelmasta yhdeksässä puhuttiin politiikasta. Ainoa poikkeus oli Loop, joka poikkesi muutenkin sisällöltään selvästi muista kanavista. Kanavalla oli paljon vähemmän puhetta ja paljon lyhyempiä keskusteluita kuin muilla kanavilla. Koko Loopin aamuohjelman sisällöstä vain 10 prosenttia oli analysoitavaa keskusteluisältöä, kun kanavien keskiarvo oli 34 prosenttia analysoitavaa keskusteluisältöä koko ohjelma-ajasta. Eniten analysoitavaa puhetta oli Suomipopilla, yli puolet (51 prosenttia) ohjelma-ajasta.

Politiikkaa käsitteleviä keskustelunavauksia kanavilla oli keskimäärin 9,1 kappaletta ohjelmaa kohden, ja politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien kesto oli keskimäärin 29 minuuttia ja 52 sekuntia yhdessä ohjelmassa.

Analysoiduista kanavista kolmessa (Radio Suomipop, Radio Nova ja The Voice) politiikkaa käsittelevää keskustelua oli sekä ajallisesti että määrällisesti keskiarvoa vähemmän. Yhden kanavan (Basoradio) politiikan käsittelyn määrä noudatti suurin piirtein keskiarvolukuja: toisessa se oli hitusen keskiarvon takana, toisessa keskiarvoa ylempänä. Viiden kanavan (YleX, NRJ, Radio Rock, Radio City ja Radio Aalto) politiikan käsittelyn määrä ylitti molemmilla mittareilla (keskustelunavauksien lukumäärä tai keskustelujen kesto) keskiarvoluvut.

Seuraavassa on eroteltuna politiikasta käytävien keskustelunavauksien määrät ja keskustelunavauksien kestot niin, että kanavat on luokiteltu edellä mainittuihin kategorioihin. Kanavat esitellään järjestyksessä vähäisimmästä politiikan käsittelystä suurimpaan politiikan käsittelyyn. Ensisijaisena järjestelyperusteena olen käyttänyt politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien lukumäärää, koska se on yksiselitteinen mittari siitä, kuinka monta kertaa ohjelman aikana kanavalla on alettu uudestaan puhua politiikasta. Joillakin kanavilla politiikkaa käsitteleviä keskustelunavauksia oli yhtä monta, jolloin olen järjestänyt ne sen mukaan, kuinka kauan politiikkaa käsittelevät keskustelunavaukset yhteensä kestivät kanavilla.

7.1.1 Ei politiikkaa

Loop oli ainut kanava, jossa ei käyty yhtään keskustelua, jonka sisältö olisi täyttänyt määrittelemäni politiikan kriteerit. Kuten edellä totesin, Loopin ohjelmasisältö poikkesi muutenkin merkittävästi muista kanavista. Mainospuheidensa mukaan Loop keskittyy ensisijaisesti musiikkiin: neljän tunnin ohjelma-ajasta puhetta oli vain 23 minuuttia ja 32 sekuntia, noin 10 prosenttia.

Vaikka puhetta oli siis ajallisesti tosi vähän, Loopin aamuohjelmassa oli tilastollisesti enemmän keskustelunavauksia kuin millään muulla kanavalla: 43 kappaletta. Tämä johtuu siitä, että Loopin ohjelma koostui hyvin lyhyistä, kappaleiden välissä esitetyistä välijuonnoista, jotka oli joskus jaettu vielä pariin erilliseen keskustelunavaukseen. Yksi keskustelunavaus kesti Loopilla keskimäärin 33 sekuntia.

Lähimpänä Loopin keskustelu oli politiikan käsittelyä esimerkiksi, kun ohjelmassa soitettiin kahden kertaan lyhyitä pätkiä hyönteisistä ruokaa valmistavan kokin haastattelusta. Keskustelu käsiteli kuitenkin pelkästään hyönteisruokatrendiä, eikä siinä nostettu ollenkaan esille sen yhteiskunnallista puolta.

7.1.2 Keskiarvoa vähemmän politiikkaa

Kolmessa analysoidussa aamuohjelmassa käsiteltiin politiikkaa keskiarvoa vähemmän. Näistä kanavista vähiten politiikkaa käsitteleviä keskustelunavauksia oli **Suomipopilla**: 6 kappaletta. Poliitikkaa käsittelevien keskustelunavauksien kesto oli kanavalla yhteensä 24 minuuttia ja 2 sekuntia.

Hieman Suomipopia enemmän politiikkaa käsiteltiin **Novalla**. Novan aamuohjelmassa kuultiin 7 politiikkaa käsittelevää keskustelunavausta, ja politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien kesto oli yhteensä 24 minuuttia ja 22 sekuntia.

Keskiarvoa vähemmän politiikasta puhuttiin myös **The Voicella**, jossa politiikkaa käsitteleviä keskustelunavauksia oli 9 kappaletta. Vaikka kappalemäärässä Voice on siis Novaa ja Suomipopia edellä, ajallisesti politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien kesto oli kanavalla hieman Novaa ja Suomipopia vähäisempi. Yhteensä politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien kesto oli 23 minuuttia ja 39 sekuntia, eli vähiten niistä kanavista, joissa kuultiin ollenkaan politiikkaa käsittelevää keskustelua.

7.1.3 Keskiarvon verran politiikkaa

Kanavista **Bassoradion** sisältö oli lähimpänä kaikkien kanavien keskiarvolukuja. Kanavan aamuohjelmassa oli 9 politiikkaa käsittelevää keskustelunavausta (kaikkien kanavien keskiarvo oli 9,1), eli yhtä monta kuin luokittelussani keskiarvon alle jääneellä The Voicella. Bassoradio kuitenkin poikkeaa Voicesta siinä, että kanavalla politiikkaa käsittelevien keskustelujen kesto oli hieman keskiarvoa korkeampi: 34 minuuttia ja 31 sekuntia (kaikkien kanavien keskiarvo oli 29 minuuttia ja 52 sekuntia).

Ajassa mitattuna Bassoradio kuuluisi siis keskiarvon ylittäviin kanaviin, mutta keskustelunavauksien lukumäärässä se jää viidestä keskiarvon ylittäneestä kanavasta jälkeen. Keston puolesta Bassoradio ei kuitenkaan kuulu myöskään keskiarvon alle jääneisiin kanaviin, sillä niissä politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien kesto oli selvästi vähäisempi. Niinpä määrittelen Bassoradion keskiarvoa mukailevaksi kanavaksi, koska se on kaikkein lähimpänä keskiarvolukuja.

7.1.4 Keskiarvoa enemmän politiikkaa

Analysoiduista kanavista viidessä politiikan käsittely ylitti edellä mainitut keskiarvoluvut. Viidenneksi eniten politiikkaa käsiteltiin **Radio Rockilla**, jossa politiikkaa käsitteleviä keskustelunavauksia oli 11 kappaletta. Politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien kesto oli yhteensä 31 minuuttia ja 41 sekuntia.

Neljänneksi eniten politiikkaa käsiteltiin **YleX:llä**, jossa politiikkaa käsitteleviä keskustelunavauksia oli yhtä monta kuin Radio Rockilla: 11 kappaletta. Politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien kesto oli kuitenkin hieman pidempi, yhteensä 34 minuuttia ja 24 sekuntia.

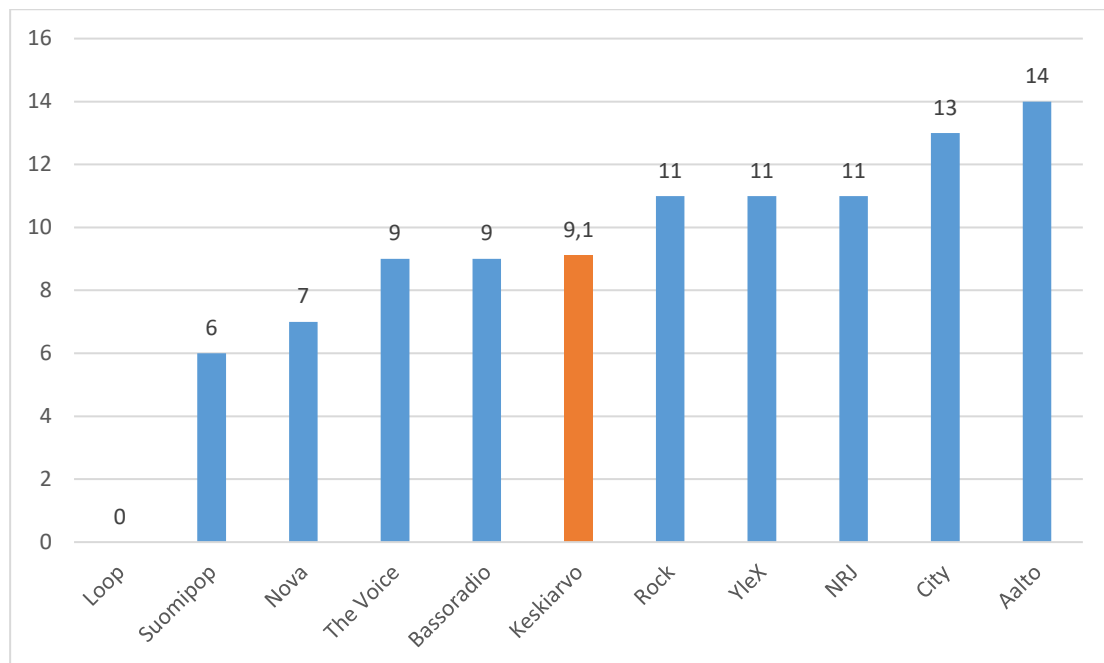
Kolmanneksi listauksessa sijoittuu **NRJ**. Myös NRJ:llä politiikkaa käsitteleviä keskustelunavauksia oli 11 kappaletta, mutta kyseisten keskusteluiden yhteenlaskettu kesto oli huomattavasti pidempi kuin YleX:llä ja Radio Rockilla. Itse asiassa keskusteluiden kestossa laskettuna NRJ on kärkisijalla. Politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien kesto oli NRJ:llä yhteensä 49 minuuttia ja 11 sekuntia.

Toiseksi eniten politiikasta puhuttiin **Radio Cityllä**. Politiikkaa käsitteleviä keskustelunavauksia kanavalla oli yhteensä 13, mutta keskustelut olivat huomattavasti lyhyempiä kuin esimerkiksi NRJ:llä. Politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien yhteiskesto oli 31 minuuttia ja 2 sekuntia.

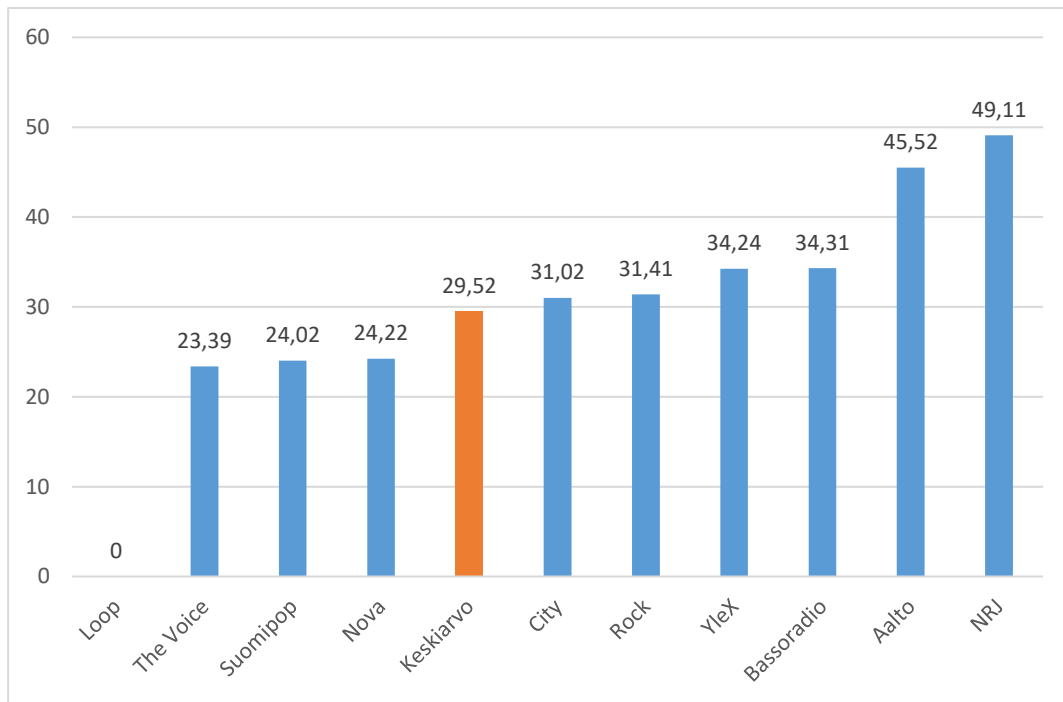
Ykköseksi listauksessa tulee **Radio Aalto**. Kanavalla oli politiikkaa käsitteleviä keskustelunavauksia 14 kappaletta, ja kyseisten keskustelunavauksien yhteiskesto oli 45 minuuttia ja 52 sekuntia. Jo tässä vaiheessa on hyvä huomatta, että Radio Aallon analysoitu ohjelma-aika oli kaikista kanavista kestoaltaan lyhyin: kun ensimmäisen tunnin ajan kestänyt edellisen päivän uusinta karsittiin pois, analysoitavaksi ohjelma-ajaksi jäi vain kolme tuntia. Suurin osa ohjelmista kesti neljä tuntia, joten Aallossa politiikan saama suhteellinen osuus on vielä huomattavasti muita suurempi.

7.1.5 Kokonaisuus

Seuraavissa kahdessa kuviossa on esitelty politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien lukumäärät ja kestot kanavittain suuruusjärjestyksessä.

Kuvio 3: Poliitiikkaa käsittelevien keskustelunavausten lukumäärä kullakin kanavalla

Kuvio 4: Poliittikkaa käsittelevien keskustelunavausten kesto minuutteina ja sekunteina kullakin kanavalla

Luvut osoittavat, että kanavien suosion ja niissä käsiteltävän politiikan määrällä ei ole nähtävissä selvää korrelaatiota. On tosin totta, että kolme vähiten politiikkaa käsitteleviä keskustelunavauksia sisältävää kanavaa (Loop, Suomipop ja Nova) kuuluvat nuorten kuuntelijoiden joukossa viiden suosituimman kanavan joukkoon: Suomipop oli kuunnelluin, Loop neljänneksi kuunnelluin ja Nova viidenneksi kuunnelluin 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä. Toisaalta kuitenkin viiden suosituimman kanavan joukosta kaksi (YleX ja NRJ) sisälsivät politiikkaa käsitteleviä keskustelunavauksia keski-vertoa enemmän. Ajassa mitattuna NRJ:llä (kolmanneksi kuunnelluin kanava ikäryhmässä) politiikkaa käsittelevät keskustelunavaukset saivat peräti eniten aikaa.

Lisäksi on hyvä huomata, että kanavista kaikkien kuuntelijoiden joukossa suosituimmat, eli nuorten kuuntelijoiden lisäksi myös muita kohderyhmiä hyvin tavoittavat kanavat, eivät sisältäneet sen enempää politiikkaa kuin vain nuorten kuuntelemat kanavat. Kaikkien kuuntelijoiden joukossa neljä suosituinta olivat Radio Suomipop, Nova, Radio Rock ja YleX. Niistä Suomipop ja Nova sijoittuvat häntäpäähän, Rock ja YleX puolestaan keskivaiheille.

Omistussuhteilla ei näyttänyt olevan merkittävää vaikutusta politiikan käsittelyn määrään. Keskustelunavauksien lukumäärää tarkastellessa Sanoma-konsernin kanavat sijoittuvat sekä viimeiseksi (Loop) että ensimmäiseksi (Aalto). Samoin Bauer Median kanavista osalla (Nova ja The Voice) politiikka sai vähemmän aikaa, mutta osalla (Radio City) politiikasta puhuttiin selvästi enemmän.

Huomattavaa on myös se, että politiikkaa käsittelevien keskustelunavausten lukumäärää tarkastellessa sekä Yleisradion kanava YleX että ainut yksityisomisteinen puolivaltakunnallinen kanava Bassoradio sijoittuivat suurin piirtein puoliväliin. Kestossa tarkasteltuna molemmat ovat hieman puolivälin paremmalla puolella.

Myöskään tavoitellulla kohderyhmällä ei näytä olevan merkittävää vaikutusta politiikan käsittelyn määrään. Kanavista nuorimman kohderyhmän mediakortissaan ilmoittivat The Voice ja Bassoradio. Keskustelunavauksien lukumäärässä kumpikaan niistä ei ole kärkisijoilla, mutta ei silti kolmen viimeisenkään joukossa. Kestoa mitatessa The Voicella politiikkaa käsittelevät keskustelunavaukset saivat Loopin jälkeen vähiten aikaa, mutta Bassoradio puolestaan sijoittuu aikaa tarkastellessa kärkikolmikkoon. Iäkkäimmän kohderyhmän (25–54-vuotiaat) ilmoittanut Nova puolestaan sijoittuu keskustelunavauksien lukumäärässä Bassoradion ja Voicen taakse ja kestossa niiden väliin.

Kanavista YleX ja Radio Rock ilmoittivat aamuohjelmansa kuvaustekstissä sisällöksi ajankohtaisuuden, mikä oli lähimpänä yhteiskunnallisen tai poliittisen aiheen mainintaa. YleX ja Rock sijoituivat sekä keskustelunavauksien lukumäärää että keskustelunavauksien kestoa tarkastellessa noin puoliväliin, joten myöskään ohjelmien kuvaustekstistä ei voi automaattisesti päätellä, sisältävätkö ohjelmat paljon politiikkaa tai eivät.

Kokonaisuutena voi siis sanoa, että kanavilla käsiteltävän politiikan määrällä ja niiden kuulumisella tiettyyn ryhmään ei ollut havaittavissa selvää yhdenmukaisuutta tänä kyseisenä päivänä, jonka valitsin analysoitavaksi. Tämän tutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että esimerkiksi kanavien suosio, niiden kohdentaminen pelkästään nuoriin kuuntelijoihin tai niiden omistussuhteet eivät vaikuta merkittävästi yksittäisenä päivänä siihen, minkä verran kanavalla puhutaan politiikasta. Kanavat ja niiden juontajat näyttävät tekevän valinnan tapauskohtaisesti.

7.2 Kuinka paljon politiikasta puhutaan?

Tiivistettynä voi sanoa, että suurimmassa osassa nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmista puhuttiin politiikasta. Keskustelunavauksien määrät ja kokonaiskestot vaihtelivat kanavittain merkittävästi (minimissään kuusi keskustelunavausta ja noin 24 minuuttia, enimmillään 14 keskustelunavausta ja 49 minuuttia), mutta politiikkaa käsittelevää keskustelua oli kuitenkin kaikilla muilla kanavilla paitsi Loopilla.

Kokonaan toinen kysymys on kuitenkin se, *kuinka paljon* politiikasta kyseisillä kanavilla puhutaan. ”Kuinka paljon” vertautuu kysymyksenä aina johonkin muuhun. Tässä tutkimuksessa tuo kysymys

suhteutuu kanavien kokonaissisältöön. Eli: kuinka paljon radiokanavilla puhuttiin politiikasta verrattuna kaikkeen kanavilta analysoituun puheisisältöön?

Ennen ”Kuinka paljon” -kysymykseen vastaamista on siis avattava sitä, miten paljon puheisisältöä ylipäänsä oli analysoiduilla kanavilla:

- Keskustelunavauksien lukumäärä vaihteli kanavittain 23 keskustelunavauksen ja 43 keskustelunavauksen välillä. Keskustelunavauksien keskiarvo oli 32,9 keskustelunavausta yhdellä kanavalla.
- Keskustelunavauksien kesto vaihteli puolestaan 23,5 minuutin ja 122,5 minuutin välillä. Keskustelujen keston keskiarvo oli 80 minuuttia ja 56 sekuntia yhdellä kanavalla.

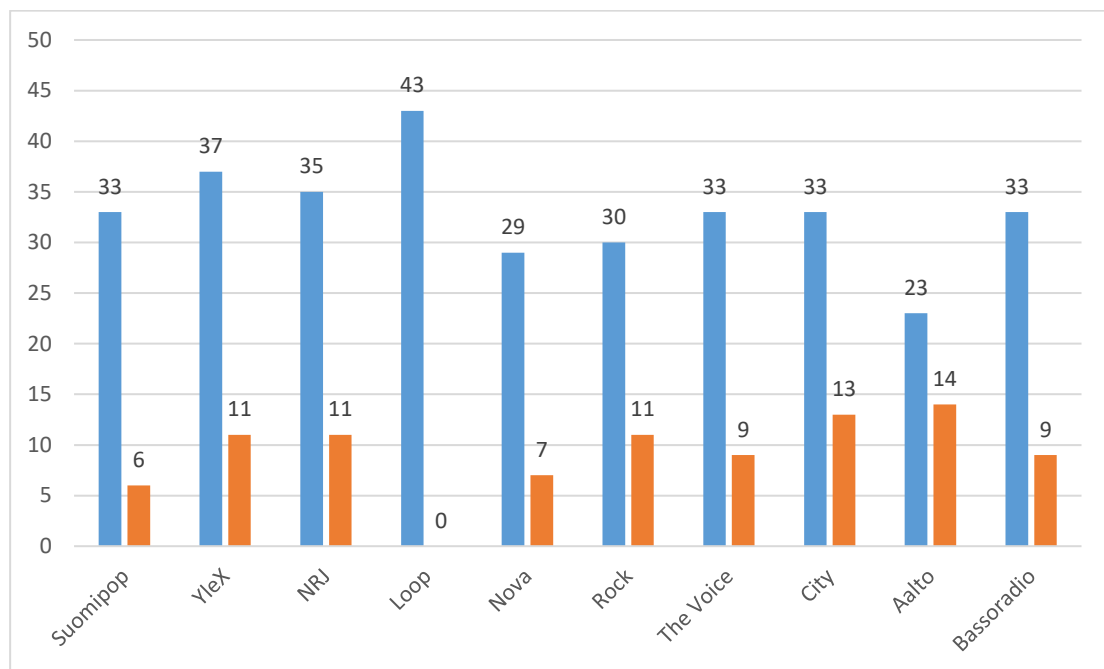
Mielenkiintoinen yksityiskohta on se, että kappalemäärältään keskustelunavauksia (43) oli eniten Loopilla – samalla kanavalla, jonka keskustelunavauksien kokonaiskesto oli kaikkein vähäisin: 23 minuuttia ja 32 sekuntia. Loop oli samalla kanavista se, jolla puhetta oli vähiten koko ohjelma-ajasta (10 prosenttia). Tämä kertoo juuri Loopin poikkeuksellisesta tyylistä verrattuna muihin radiokanaviin: ylivoimaisesti suurin osa ohjelma-ajasta oli musiikkia, ja lyhyitä keskustelunavauksia kuultiin suhteellisen tiuhaan, jokaisen kappaleen jälkeen, mutta useimmiten niissä lähinnä kerrottiin seuraavan kappaleen nimi. Välillä soitettiin pätkiä haastatteluista.

Kappalemäärässä mitattuna kaikkein vähiten keskustelunavauksia (23) oli Radio Aallolla, mikä on sinänsä ymmärrettävää, koska Aallon analysoitu ohjelma-aika oli kaikkein lyhyin: kolme tuntia. Aallon ohjelma-ajasta ensimmäinen tunti oli edellisen päivän uusintaa, ja sitä ei huomioitu tutkimuksessa ollenkaan. Keskustelunavauksien kestossa Aalto oli kuitenkin lähes puolivälissä 67 minuutilla ja 3 sekunnilla.

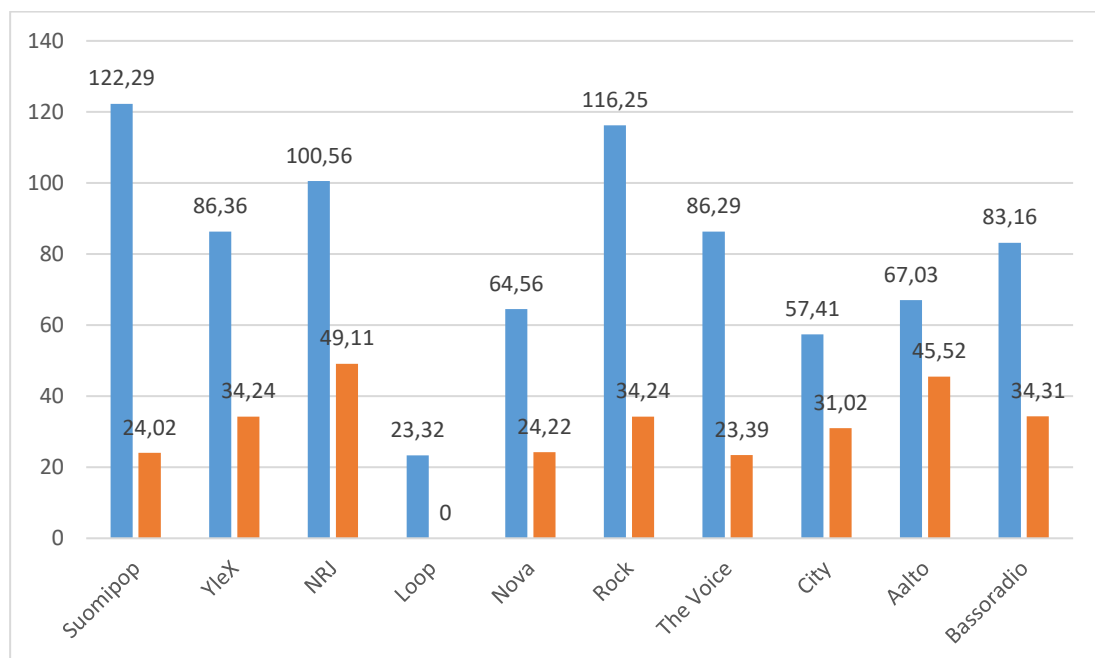
Kaikkein eniten keskustelua käytiin ajallisesti mitattuna Radio Suomipopilla. Se oli ainut kanava, jossa ohjelma-ajasta yli puolet (51 prosenttia) oli analysoitua puhetta: yhteensä 122 minuuttia ja 29 sekuntia. Keskustelunavauksien lukumäärässä Suomipop oli noin puolivälissä 33 keskustelunavauksella.

Seuraavissa kahdessa kuviossa on vielä esitelty, kuinka paljon kullakin kanavalla oli yhteensä keskustelunavauksia ja mikä oli kullakin kanavalla kaikkein keskustelunavauksien, eli analysoidun aineiston, kokonaiskesto. Molemmissa kuvioissa on myös vertailupalkkina politiikkaa käsittelevän

keskustelun määrä: ensimmäisessä politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien lukumäärä ja toisessa politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien kesto.

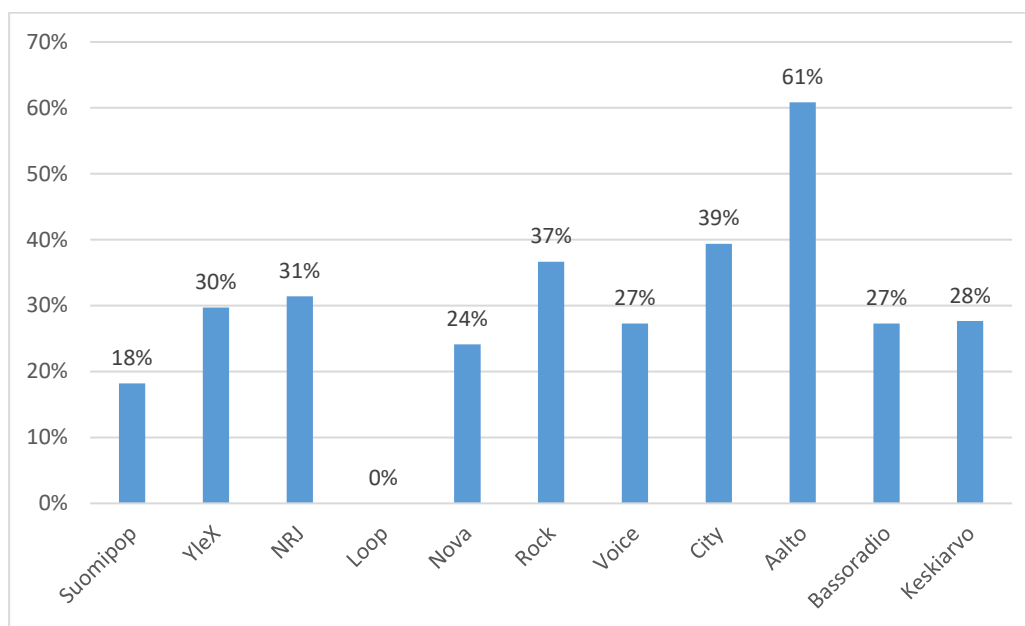
Kuvio 5: Kaikkien keskustelunavauksien ja politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien lukumäärä.

Kuvio 6: Kaikkien keskustelunavauksien kesto ja politiikkaa käsittelevän keskustelun kesto.

Kuinka paljon siis politiikkaa käsittelevä keskustelu sai huomiota suhteutettuna kaikkeen kanavilla kuultuun puhesisältöön? Edellä kuvioissa 5 ja 6 on jo rinnastettu kaikkien keskustelunavauksien ja

politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien määrä. Seuraavassa kuviossa nähdään politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien prosenttiosuus kaikista keskustelunavauksista kullakin kanavalla.

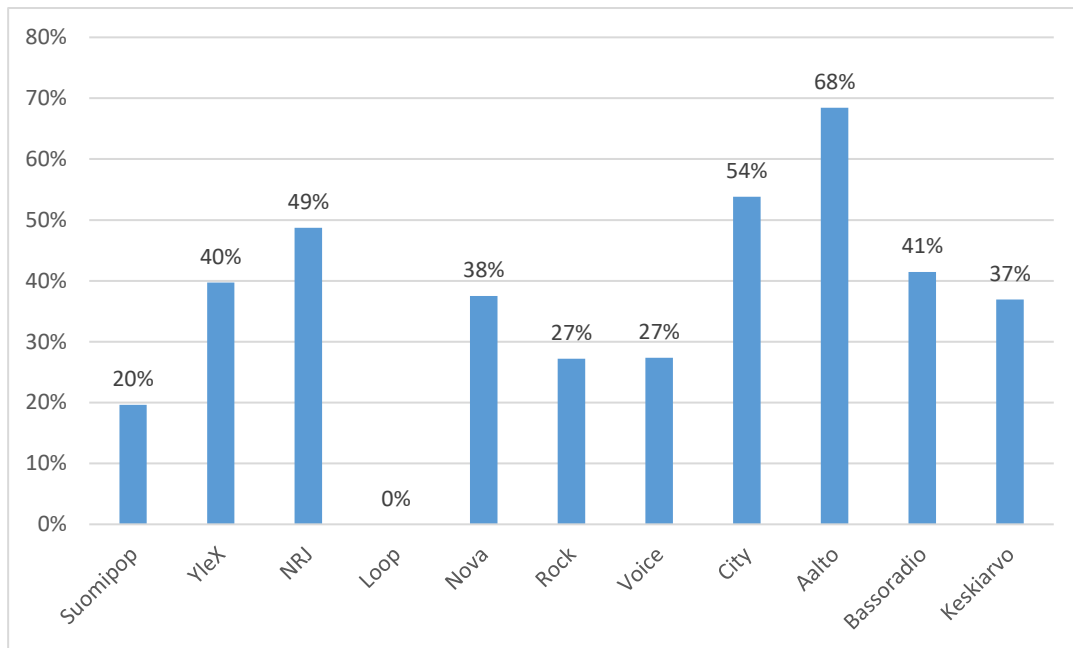

Kuvio 7: Politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien prosenttiosuus kaikista keskustelunavauksista.

Kuten kuvio osoittaa, politiikkaa käsittelevien keskustelunavauksien osuus kaikista keskustelunavauksista on paria poikkeusta lukuun ottamatta aika tasainen. Perää pitää tietenkin Loop, jolla politiikkaa käsitteleviä keskustelunavauksia ei ollut ollenkaan. Kärjessä on puolestaan Aalto, joka ai-noana kanavana ylittää 50 prosentinrajan – ja vieläpä reippaasti. Aallon aamuohjelmassa peräti 61 prosenttia keskustelunavauksista sisälsi politiikkaa käsittelevää puhetta.

Aaltoa ja Looppia lukuun ottamatta erot ovat kuitenkin varsin tasaisia: kappalemääriä tarkastellessa toiseksi pienimmän osuuden politiikkaa käsittelevät keskustelunavaukset saivat Suomipopilla (18 prosenttia) ja toiseksi suurimman osuuden Cityllä (39 prosenttia). Enemmistö sijaitsee noin 30 prosentin tuntumassa. Tiivistettynä voi siis sanoa, että suurimmalla osalla kanavista hieman alle joka kolmas keskustelunavaus sisälsi politiikkaa.

Kappalemäärän lisäksi tilannetta voi tarkastella myös keston osalta: kuinka suuren osuuden politiikkaa sisältäneet keskustelunavaukset saivat kaikesta puhesisällöstä ajallisesti? Seuraavasta kuviosta näkee, että tällä tavalla tarkasteltuna erot ovat suurempia kuin kappalemäärien saamia osuuksia tarkastellessa.

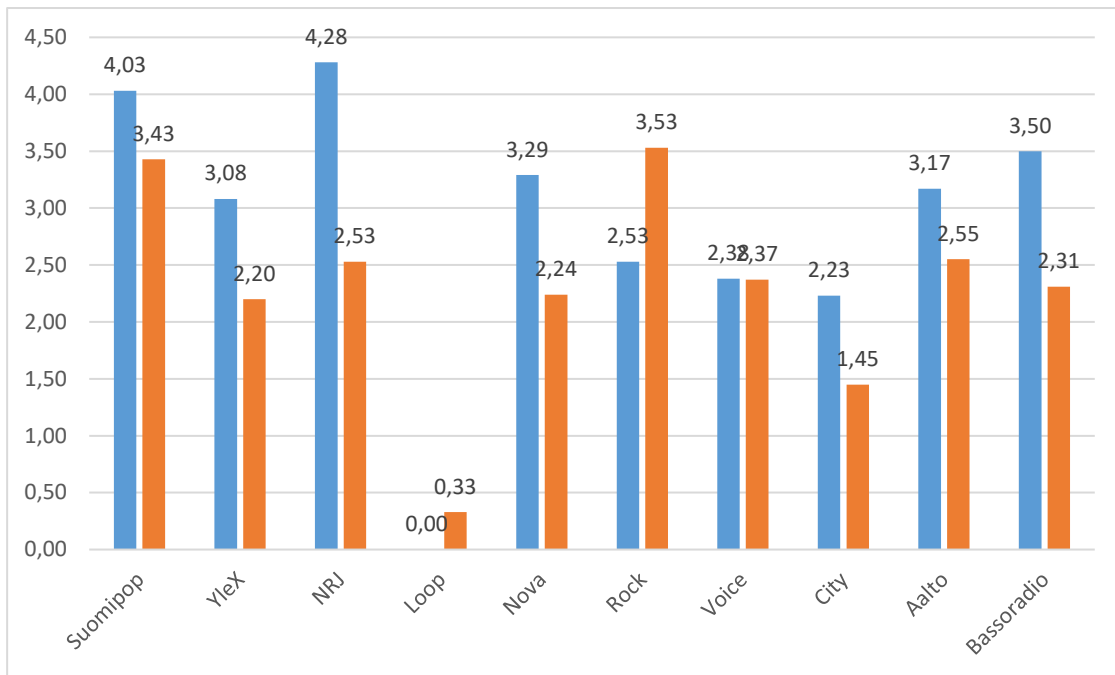
Kuvio 8: Poliittikaa käsittelevien keskustelunavauksien keston osuus kaikkien keskusteluiden kestopista.

Myös tässä tilastossa Loop on perällä ja Aalto kärjessä. Kestoja tarkastellessa Aalto saa vielä hieman suuremman osuuden kuin kappalemäärien kohdalla. Poliittikaa sisältäneet keskustelunavaukset veivät ajallisesti kanavalla 68 prosenttia kaikkien keskusteluiden kestopista.

Aallon lisäksi myös suurimmalla osalla muista kanavista osuudet ovat kestoja tarkastellessa korkeammat kuin kappalemääriä tarkastellessa. Esimerkiksi Cityllä poliittikaa sisältäneet keskustelunavaukset saivat ajallisesti 54 prosenttia kaikkien keskusteluiden kestopista, ja myös NRJ pääsi tässä vertailussa lähes puoleen: ajallisesti 49 prosenttia kuului keskustelunavauksille, joissa puhuttiin poliittikasta.

Tiivistettynä voi sanoa, että hieman yli kolmannes kanavilla kuullusta keskustelusta kuului ajallisesti keskustelunavauksille, jossa puhuttiin poliittikasta. Tässä kohtaa on kuitenkin hyvä muistaa, että kaikissa näistä keskustelunavauksista ei puhuttu koko ajan poliittikasta, vaikka selvästi suurimmassa osassa puhuttiin.

Joka tapauksessa tulos kertoo siitä, että poliittikan käsittelyä sisältäneet keskustelunavaukset saivat keskimäärin enemmän aikaa kuin keskustelunavaukset, joissa ei käsitelty poliittikaa. Sama tulos on nähtävissä seuraavassa kuviossa, jossa on vierekkäin poliittikaa sisältäneiden keskustelunavauksien keskimääräinen kesto ja kaikkien keskusteluiden keskimääräinen kesto jokaisella kanavalla.

Kuvio 9: Politiikkaa sisältävien keskusteluiden ja kaikkien keskusteluiden keskimääräinen kesto.

Kuten kuviosta näkee, kahdeksalla kanavalla politiikkaa sisältävät keskustelut kestivät keskimäärin pidempään kuin kaikki keskustelut. Loopin lisäksi ainut poikkeus oli Radio Rock, jossa politiikka käsittelevien keskusteluiden keskimääräinen kesto oli peräti minuutin lyhyempi kuin kaikkien keskusteluiden keskimääräinen kesto. Suurin ero oli NRJ:llä, jossa politiikkaa sisältäneet keskustelut kestivät keskimäärin 4 minuuttia ja 28 sekuntia, kun taas kaikki keskustelut vain 2 minuuttia ja 53 sekuntia.

Eli: *kuinka paljon* politiikasta puhutaan nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmissä? Hieman yleistäen voi sanoa, että politiikkaa sisältävät keskustelunavaukset saivat kanavilla keskimäärin noin kolmasosan kaikesta puheisisällöstä – kappalemäärissä laskettuna hieman alle kolmasosan, ajassa laskettuna hieman päälle kolmasosan. Eroja toki oli kanavittain: esimerkiksi Aallon ohjelmassa politiikkaa sai selvästi suuremman osuuden, noin kaksi kolmasosaa.

Kokonaiskuva on kuitenkin se, että keskimäärin puheisisällöstä noin kolmasosa sisälsi politiikkaa. Onko se *paljon* vai *vähän*? Oma tulkintani on se, että tietyssä määrin se on varsin paljon – tai ainakin huomattavan verran. Kun ottaa huomioon, että politiikka on vain yksi keskusteluaihe (joita on kymmeniä), on kolmasosan osuus yhdelle aiheelle varsin merkittävästi. Silti politiikka ei ole varsinaisesti nuorisokanavien aamuohjelmien ykkösaiehe, jolla ohjelmia myytäisiin. Politiikka kuuluu silti selvästi ohjelmien aiheistalle ja saa säännöllisen osuuden puheajasta.

Olennaista on huomata myös se, että lähes jokaisella kanavalla politiikkaa sisältävät keskustelunavaukset kestivät pidempään kuin keskustelunavaukset keskimäärin. Poliitiikan käsittely ei siis jää vain lyhyisiin spiiikkeihin, vaan aihe nousee esille ohjelmien pitkissä keskusteluissa. Siinä mielessä voi sanoa, että politiikka saa tietyllä tavalla *paljonkin* aikaa nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmissa – ainakin enemmän kuin monet muut aiheet.

Jos tuloksiani vertailee joihinkin muihin politiikan käsittelyn tutkimuksiin, tukee sekin ajatusta siitä, että noin kolmasosa on merkittävä osuus. Esimerkiksi Boninin ja Morellon (2014) tutkimuksessa tutkittiin italialaisten tärkeimpien radiokanavien uutistarjontaa ja politiikan osuutta kanavien uutisissa. Boninin ja Morellon tutkimuksen mukaan 12–21 prosentin osuudella uutislähetysten sisällöstä politiikka oli merkittävä osa uutislähetysten sisältöä. On kuitenkin huomattava, että Bonini ja Morello määrittelivät politiikan paljon kapeammin kuin minä, joten luvut eivät ole sinänsä vertailtavissa. Selvää on kuitenkin se, että kolmasosakin on ehdottomasti tulkittavissa merkittäväksi osuudeksi, jos vähäisempikin osuus on sellaiseksi tulkittu.

Australiassa puolestaan radiosta ja sen aamuohjelmista oli tullut jopa politiikan käsittelyn ykköspaikka (mm. Lee 2007): vastaavaa ei sentään voi päätellä Suomen tilanteesta tämän tutkimuksen perusteella. Toki Australiassakin kyse oli ensisijaisesti muista kuin nuorison suosikkikanavista.

Suomalaisessa uutisten sisältötutkimuksessa (Suikkanen, Holma & Raittila 2012) politiikka todettiin toiseksi tärkeimmäksi uutisten aiheeksi vapaa-ajan jälkeen. Tässä tutkimuksessani on määritellyt muita aiheita politiikan ulkopuolelta sen tarkemmin, mutta yleiskatsauksen perusteella luultavasti juuri vapaa-ajan tapainen osa-alue olisi ollut omassakin tutkimuksessani keskusteluissa kaikkein isoimman osuuden saanut aihe. Tältä pohjalta voi jopa siis varovaisesti arvioida, että aineistoni näyttää jossain määrin samoja trendejä kuin Suikkasen ym. tutkimuksissa esitellyt tulokset.

7.3 Mitä politiikasta puhutaan?

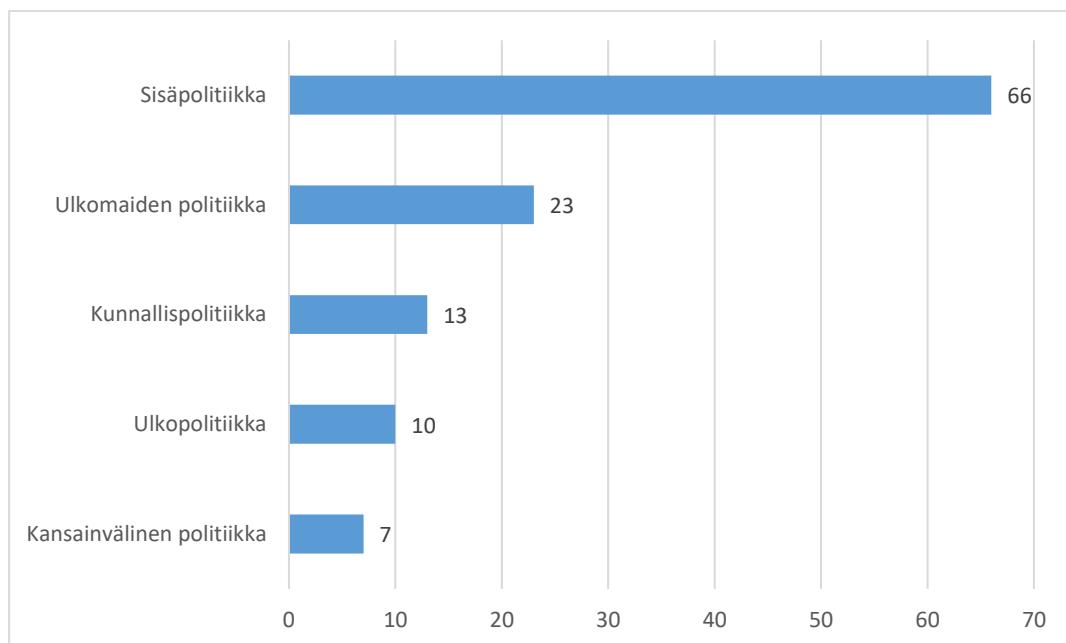
Politiikasta siis puhutaan lähes kaikilla nuorison suosimilla radiokanavilla, ja politiikasta puhuminen sai keskimäärin noin kolmasosan ohjelmien puheajasta. Mutta mitä politiikasta kanavilla puhuttiin? Kuten olen kirjoittanut, halusin määritellä tässä tutkimuksessa politiikan laajemmaksi kuin perinteiseksi puoluepolitiikaksi.

Tutkimukseni ensimmäisessä luvussa määrittelin politiikan Paloheimon ja Wibergin sekä Hagen ja Harropin näkemyksiä mukailleen yhteiskunnallisten asioiden hoitamiseksi, joihin liittyy eri toimijoi-

den konfliktit, yhteistyö ja vallankäyttö. Laajempi määritelmä on hyvä muistaa myös tämän tuloslusun määriä esitellessä: kapeammalla politiikan käsityksellä myös politiikan määrä olisi näyttäytynyt huomattavasti vähäisempänä. Mielestäni on kuitenkin oleellista osoittaa se, että kanavilla puhutaan yhteiskunnalliseksi määriteltävistä ja vallankäyttöön liittyvistä aiheista, vaikka niistä kaikkia ei ajatellekaan osana niin sanottua perinteistä politiikkaa.

Laajasta politiikan käsityksestä huolimatta politiikan aiheiksi ei ole laskettu esimerkiksi teknologian kehittymistä, terveyttä tai lääketiedettä, hyönteissyönnin kaltaisia ruokatrendejä, yritysten tuotteisiin liittyviä ongelmia, liiketoimintaa itsessään, rikoksia, tapakulttuuria ja eläin- tai luonnontiedettä.

Mitkä aiheet ja osa-alueet sitten nousivat esille näillä määritelmillä? Seuraavassa kuviossa on esitelty, miten ohjelmissa nousseet politiikan aiheet jakautuvat viiteen politiikan osa-alueeseen: sisäpolitiikkaan, kunnallispolitiikkaan, ulkopolitiikkaan, kansainväliseen politiikkaan ja ulkomaiden politiikkaan. On hyvä huomata, että osassa keskustelunavauksista käsiteltiin useampaa politiikan osa-alueita, eli lukumäärät eivät vastaa politiikkaa käsitelleiden keskustelunavauksien lukumäärää.

Kuvio 10: Ohjelmissa käsitellyt politiikan osa-alueet.

Kuten kuviosta näkyy, ylivoimaisesti eniten ohjelmissa puhuttiin sisäpolitiikasta. Toiseksi eniten esille nousi ulkomaiden politiikka, mutta sekin jää lähes kolmasosaan sisäpolitiikan huomiosta.

Kunnallispolitiikka, ulkopoliitiikka ja kansainvälinen politiikka jäivät vielä paljon vähemmälle huomiolle. Seuraavassa on jokaisesta politiikan osa-alueesta esimerkki siitä, millaisia keskusteluja kyseisestä osa-alueesta käytiin:

Miesjuontaja1: ”Teemu Selänne on ottanut blogissaan kantaa aiheuttamaansa kohuun. Selänne kirjoittaa, ettei hyväksy rasismia missään olosuhteessa. Hän kuitenkin kertoo, että turvapaikanhakija raiskasi hänen ystävänsä alaikäisen tyttären ja tämä sitten sai Selänteen pohtimaan rajaa auttamisen, suvaitsevaisuuden ja riskinottamisen välillä.”

Miesjuontaja2: ”Mä en kerta kaikkiaan oo ymmärtänyt. Olen siis tätä Teemu Selänne -kohua tässä nyt seurannut jotenkin huuli pyöreänä, enkä voi ymmärtää, että miten tämä Teemu Selänteen twiitailu on voitu tulkita rasismina. Jotenkin mun mielestä on hirveän halpamaista vilautella tota rasismikorttia joka käännteessä, jos tästä maahanmuutto-ongelmasta, mikä meillä nyt on tällä hetkellä päällä faktisesti, niin siitä puhutaan, niin heti vilautetaan rasismikorttia. Tää Teemu Selänteen avautuminen Twitterissä sai itseasiassa alkunsa Aleksi Valavuoren (öö) olikse nyt Facebookiin, joo se oli Facebookiin tekemä päivitys, jonka itse kyllä luin alusta loppuun. Ja hän kerto siinä, että nyt vois ne poliitikot, jotka on tätä maahanmuuttopolitiikkaa puoltaneet, niin nostaa kätensä pystyyn sen merkiksi, että ei tää nyt oo ihan maaliin mennyt tämmösenä mitä se tällä hetkellä on. Ja Selänne lisäsi omassa twiitailussaan, että raiskauksiin ja vastaaviin rikokseen syyllistyminen pitää olla riittävä peruste karkoitukselle.”

(Voicen herättäjät, sisäpolitiikka, Teemu Selänteen kirjoitus turvapaikanhakijoista / maahanmuuttopolitiikka)

Miesjuontaja 1: ”Ikikonservatiivisessa äärikatolisessa Italiassa paavi on menettänyt yönensä ja menettää jatkossakin. Italiassa nimittäin homoliittoja koskeva lakialoite on edennyt ensimmäistä kertaa käsiteltäväksi parlamenttiin saakka. Laki antaisi homoille mahdollisuuden rekisteröidä suhteensa, ottaa yhteisen sukunimen ja adoptoida lapsia. Näin Italia saavuttaisi muiden vapaiden sivistysvaltioiden tason ja lainsäädännön ja jatkossa ei myöskään enää sanota mamma mia vaan paappa perseeseen.”

Miesjuontaja 2: (nauraa) ”Ohhoh.”

Miesjuontaja 1: ”Meillä tuli vähän kiire näiden kanssa.”

(Cityn aamu, ulkomaiden politiikka, tuoreet poliittiset päätökset)

Naisjuontaja: ”Taide puhuttaa tänäänkin. Mehän eilen käsiteltiin tätä kiiskiteosta, joka on tulossa sinne lastensairaalan kattoon. Se on siis tommonen (hmm) mikä toi on, ei halko, vaan siis tukki.”

Miesjuontaja: ”Hyvä määritelmä oli se, että (öö) pötkylä oksennusta, johon on laitettu silmät.”

Naisjuontaja: (nauraa) ”Joo, tai kuvittele sellainen viiden metrin koirankakka, johon on laitettu kaks rusinaa, ja sit sanotaan, että se on kiiski. Mutta ei siinä vielä kaikki, koska Ilta-Sanomien tänään pohdiskelee sitä, että onko ylipäätään nää taidehankinnat, jotka sinne sairaalaan on tehty, ihan liian synkkiä. Tuleeks tästä pelottava paikka ylipäätään.”

(Radio Aallon Dynastia, kunnallispolitiikka, kulttuurituotteet ja politiikka)

Miesjuontaja1: ”Mun mielestä on jotenkin villi visio kans, nyt jos miettii, että mistä kaikesta he [Hjallis Harkimo ja Sauli Niinistö] on voineet puhua. Espoon Bluesilla kun ei nyt niin kovaa mee, et jos ne ois antaneet myös sillä saralla vinkkejä, että Hjallis vanhana Jokeri-nikkarina ois antanu vinkkejä siitä, miten saatais pk-seudulle omat seurajoukkueet kaverien kesken.”

Miesjuontaja2: ”No esimerkiksi.”

Miesjuontaja1: ”Siinä tapauksessa Sauli jos sulla löytyy luppoaikaa, kun ei noi pressahommat enää hirveen pitkään jatku, niin jos toi jääkiekko kiinnostaa, niin se on mukavaa hommaa. Venäläisten kautta voi rikastua oikein hyvin.”

Miesjuontaja2: ”Niin ja saa hyvät lämpimät suhteet myös Venäjälle, kun perustat joukkueen ja viet sen KHL:ään, niin voila. Sen jälkeen ollaan hyvää pataa.”

Miesjuontaja1: ”Niin hänhän tuntee Putininkin valmiiksi!”

(YleX:n Aamu, ulkopoliitiikka, Suomen, EU:n ja Venäjän suhteet)

Miesjuontaja1: ”Mut hei, nopeesti sanon vaan, että ootko aina ihmetellyt, että mikä on Franco-Prussian War, eli Ranska–Preussi-sota? Jos olet, niin minäkin. Mä katoin. Tällä päivämäärällä on tää homma tapahtunut.”

Miesjuontaja2: ”Oho.”

Miesjuontaja1: ”En mä...”

Miesjuontaja2: (puhuu päälle) ”Älä enempää mee siihen asiaan.”

Miesjuontaja1: ”Joo ei!”

Miesjuontaja2: ”Älä missään nimessä.”

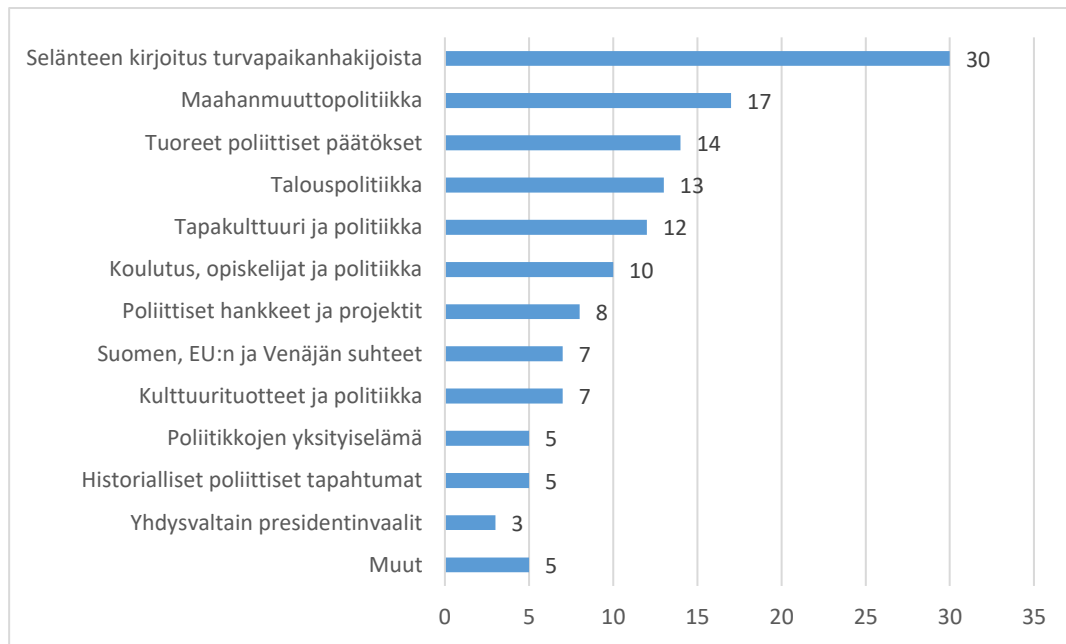
(Suomipopin Aamulypsy, kansainvälinen politiikka, historialliset poliittiset tapahtumat)

Kanavakohtainen tarkastelu osoittaa myös sen, että sisäpolitiikan ylivoimainen suosio ei johdu vain joidenkin kanavien dominoinnista, vaan sisäpolitiikka oli suosituin politiikan osa-alue jokaisen kanavan aamuohjelmassa. Sen jälkeen hajontaa oli hieman enemmän, vaikka myös ulkomaiden politiikka oli toiseksi suosituin puolella kanavista.

Tuloksia on hyvä verrata Suikkasen, Holman ja Raittilan (2012) tekemään uutisten sisältötutkimukseen, josta politiikan osa-alueiden luokittelurunko on peräisin. Mielenkiintoista onkin huomata, että järjestys on hyvin pitkälti sama kuin edellä mainitun tutkimuksen tuloksissa. Esimerkiksi vuonna 2012 Suikkasen ym. mukaan eniten puhuttiin sisäpolitiikasta, toiseksi eniten ulkomaiden politiikasta, kolmanneksi eniten kunnallispolitiikasta, neljänneksi eniten kansainvälisestä politiikasta ja vähiten ulkopoliitikasta (emt., 20).

Järjestys on muuten sama kuin tässä omassa tutkimuksessani, paitsi että tässä tutkimuksessa vähiten puhuttiin kansainvälisestä politiikasta ja toiseksi vähiten ulkopoliitikasta. Nuorison suosimien kanavien aamuohjelmissa käsitellyt politiikan osa-alueet näyttävät siis jakaumaltaan noudattavan varsin samaa kaavaa kuin yleisesti politiikan aiheiden käsittely suomalaisessa mediassa.

Politiikan osa-alueiden lisäksi olen luokitellut keskusteluiden sisällöt myös yksityiskohtaisempiin aiheisiin puhtaasti sen mukaan, minkälaisia aiheita ohjelmissa nousi esille. Näiden eri aiheiden suosio on nähtävillä seuraavassa kuviossa. Tässäkin kuviossa on hyvä huomata se, että yksi sisäpolitiikkaan luokiteltu keskustelu on saattanut sisältää useamman eri keskustelunaiheen. Yksittäisiä aiheita on siis enemmän kuin politiikan osa-alueita yhteenlaskettuna.

Kuvio 11: Ohjelmissa käsitellyt politiikan aiheet.

Päivän polttava – ja ainakin aamuohjelmien aikaan käytännössä ainut merkittävä puheenaihe – oli nimenomaan sisäpoliittinen aihe (Teemu Selänteen kirjoitus turvapaikanhakijoista), jonka tosin oli käynnistänyt ulkomailla asuva entinen suomalaisurheilija.

Selänteen kirjoituksessa oli siis kyse (kuten edellä litteroimassani aamuohjelman keskustelussa kävi ilmi) alun perin urheiluvaikuttaja Aleksi Valavuoren maahanmuuttopolitiikkaa kritisoinneesta Facebook-kirjoituksesta, jonka Selänne oli jakanut Twitterissä omilla saatesanoillaan. Kun Selänteen twiitistä syntyi kohu, Selänne jatkoi aiheen kommentointia bloginsa puolella.

Laskin keskustelun Selänteen kirjoituksista puhtaasti sisäpolitiikaksi, koska siitä siinä oli kyse, vaikka Selänne itse ei Suomessa asukaan. Samalla erotin keskustelun Selänteen kirjoituksesta omaksi aiheekseen kaikesta muusta maahanmuuttopolitiikkaa koskevasta keskustelusta, koska Selänteen kirjoitus oli niin vahvasti tutkimusaineistoaamua hallitseva teema.

Kanavilla puhuttiin Selänteen kirjoituksesta yhteensä 30 keskustelunavauksessa. Vaikka se oli suosituin politiikan aihe vain neljällä kanavalla, se sai kaikilla kanavilla tasaisesti niin paljon huomiota, että siltä ei voinut vältyä, jos kuunteli nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmia 28. tammi-kuuta 2016. Aiheen huomio nousi jopa sille tasolle, että yhdessä aamuohjelmassa keskustelu Selänteen kirjoituksesta eteni jo metatasolle: keskusteluksi siitä, pitäisikö Selänteen kirjoituksesta keskustella.

Naisjuontaja: ”Tää on nyt päivä 2 Teemu Selänteen (öö) Twitter...”
Miesjuontaja: (puhuu päälle) ”Gatessa”
Naisjuontaja: (nauraa) ”Twittergatessa. Aikaisemmin tuli jo tekstari, että älkää te nyt ainakaan alkako jauhaa siitä. Mut ihan vähän! Ihan vähän!”
Miesjuontaja: ”Tää on varmasti nyt tänä aamuna ollut joka paikalla puheenaiheena...”
Naisjuontaja: (puhuu päälle) ”Mmm.”
Miesjuontaja: ”Koska mä eilen illalla kun tulin kotiin ja aloin käymään läpi uutisvirtaa, et mitä on tapahtunut liittyen tähän aamuun, että mistä voisi puhua, niin tam-tam-tam-tam tasaisesti...”
Naisjuontaja: (puhuu päälle) ”Mä en tiedä...”
Miesjuontaja: (puhuu päälle) ”Monta, monta, monta viestiä...”
Naisjuontaja: (puhuu päälle) ”Mä vähän niin kuin jälkijättöisesti hyppäsin tähän koko keissiin eilen mukaan. En, en vielä niinku aamulla aktivoitunut. Täähän lähti liikkeelle toissa iltana, tiistai-iltana. Urheilumediapersoona Alekski Valavuori (öö) Twitterissä julkaisi tämmöisen tai (öö), niin no julkaisi tekstin, jossa sitten vähän arvosteli suomalaista maahanmuuttopolitiikkaa, et menikö tää nyt kaikkien mielestä ihan käsikirjoituksen mukaan.”
(Novan aamu, sisäpolitiikka, Teemu Selänteen kirjoitus turvapaikanhakijoista)

Selänteen kirjoituksesta puhuttiin eniten Radio Rockilla, jossa se nousi aiheeksi seitsemässä keskustelunavauksessa. Radio Aallolla ja Radio Citylläkin Selänteen kirjoituksesta puhuttiin viiteen kertaan. Vähiten Selänteen kirjoitus sai huomiota Loopin (jossa ei käyty yhtään politiikkaa käsittelevää keskustelua) ohella NRJ:llä ja Radio Suomipopilla, jossa se nousi puheenaiheeksi vain kerran.

Selänteen kirjoituksen vaikutus näkyi myös siinä, että toiseksi suosituin puheenaihe oli maahanmuuttopolitiikka yleisesti. Monet keskustelut nimenomaan saivat kimmokkeen Selänteen kirjoituksesta ja päättyivät sitten analysoimaan laajemmin Suomen turvapaikanhakijatilannetta ja esimerkiksi niihin vastareaktiona syntyneitä katupartioita. Maahanmuuttopolitiikka nousi välillä aiheeksi kuitenkin myös omana itsenään, ilman viittauksia Selänteen kirjoituksiin. Erityisesti Ruotsin ja Venäjän maahanmuuttopolitiikasta puhuttiin muuten vain. Useimmin maahanmuuttopolitiikka nousi aiheeksi Radio Cityllä – kuusi kertaa.

Bergin ym. (2009) tutkimuksen mukaan suomalaisessa mediassa politiikan journalismia hallitsevat asia-aiheet (emt., 39). Myös nuorten suosimien radiokanavien aamuohjelmissa nimenomaan asia-aiheet nousivat – ehkä jopa hieman yllättäen – suosituimpien listalle. Vaikka Selänteen kirjoitukseen liittyy viihteellinen julkkispersoona, on siinäkin kyse asia-aiheesta (maahanmuutto). Muutkin listan kärjessä olevat aiheet (maahanmuuttopolitiikka, tuoreet poliittiset päätökset ja talouspolitiikka) ovat vahvasti asiapitoisia aiheita. Yksityiselämän tapaiset aiheet jäivät paljon vähemmälle huomiolle, kuten suomalaisessa mediassa keskimäärin muutenkin (emt., 53).

Toisaalta kuitenkin tulokset tukevat ainakin tietyssä määrin myös Pernaan ja Niemen (2009) tutkimuksessa käsiteltyä hypoteesia politiikan käsittelyn henkilöitymisestä, viihteellistymisestä ja skandaalivetoisuutta. Päivän ykkösaiheeksi noussut keskustelu Teemu Selänteen sosiaalisen median kirjoituksesta on nimenomaan malliesimerkki henkilöityneestä, viihteellisestä ja jossain määrin skandaalivetoisestakin politiikan käsittelystä. Vaikka taustalla on merkittävä asia-aihe (maahanmuuttopolitiikka), siihen paneuduttiin nimenomaan julkisuudesta kaikkien tunteman henkilön kautta ja vieläpä varsin viihteellisesti, niin sanottua ”sosiaalisen median skandaalia” perkaamalla.

Huomattavaa on myös se, että keskustelu Selänteen kirjoituksesta oli suositumpaa kuin keskustelu pelkästään maahanmuuttopolitiikasta. Toisaalta Selänteen tapauksen ohella aiheissa on varsin vähän viihteellisiä aiheita. Ehkä kyse ainakin nuorison suosimilla kanavilla onkin se, että asia-aiheita käsitellään myös paljon, mutta nimenomaan helposti henkilöitävä tai viihteellinen aihe nousee helpommin päivän ykköspuheenaiheeksi. Bergin ym. (2009) tutkimuksen mukaan erityisesti televisiosta ja päivälehdistä kerätty aineisto ei sen sijaan tue hypoteesia politiikan viihteellistymisestä.

Keskusteluiden aiheiden tarkastelu osoittaa sen, että ykköskriteeri radiossa puheenaiheita valitessa on viihteellishuolista huolimatta nimenomaan ajankohtaisuus. Poliitikka nousi suurimmassa osassa tapauksista puheenaiheeksi nimenomaan sen takia, että kyseisenä aamuna (tai edellisenä iltana) oli sattunut jotain sellaista, miksi tuo aihe kannattaa nostaa esille nyt. Näistä sattumuksista monet olivat Suomessa tapahtuneita. Kolmanneksi suosituin puheenaihe oli tuoreet poliittiset päätökset, jonka suurin osa aiheista oli joko sisä- tai kunnallispolitiikkaa: esille nousi esimerkiksi tuore päätös poliisiasemien sulkemisesta. Nämä ovat radio-ohjelmien ydinaiheita. Tuoreet poliittiset päätökset nousivat eniten puheenaiheeksi NRJ:llä (kuusi kertaa).

Myös neljänneksi suosituimman aiheen, talouspolitiikka, teemat olivat suurimmaksi osaksi sisäpolitiikkaa, vaikka mukana oli myös pari ulkomaiden talouspolitiikan huomiota. Talouspolitiikankin suosio selittyy niin ikään ajankohtaisuudella: niin sanotut yhteiskuntaneuvottelut (sittemmin kilpailukyky sopimusneuvottelut) olivat alkaneet juuri samana aamuna, jolloin aihe nostettiin esille esimerkiksi huumorin varjolla:

Naisjuontaja: ”Eikös oo semmoinen sanonta, että viides kerta toden sanoo?”

Miesjuontaja: ”Kuudes”

Naisjuontaja: (nauraa)

Miesjuontaja: ”Ei oo viides.”

Naisjuontaja: ”Eiks oo viides? Koska tota yhteiskuntasopimusneuvottelut starttaa jälleen tänään, ja tää on nyt se viides kerta. Mä oon vaan ehkä liian toiveikas.”

Miesjuontaja: ”Yks menee vielä ainakin.”
Naisjuontaja: ”Meinaatko näin?”
(Novan aamu, sisäpolitiikka, kotimaan talouspolitiikka)

Toki talouspolitiikasta puhuttiin aamuohjelmissa myös muutoin. Erityisesti verotuksen, leikkausten ja jatkuvan talouden epäviireisyyden syitä käsiteltiin muutamassa ohjelmassa. Eniten talouspolitiikasta puhuttiin Bassoradiolla ja Suomipopilla (kolme keskustelunavausta).

Huomattavaa on se, että edellisessä kuviossa esitellyistä aiheista vain yksi on puhtaasti ulko- ja kansainvälistä politiikkaa (Suomen, EU:n ja Venäjän suhteet) ja yksi puhtaasti ulkomaiden politiikkaa (Yhdysvaltain presidentinvaalit). Muuten ulkopolitiikka, kansainvälinen politiikka, kunnallispolitiikka ja ulkomaiden politiikka sisältyivät osaksi aiheita.

Suuret, puhuttavat puheenaiheet muista kategorioista olivat varsin vähissä 28. tammikuuta 2016. Mutta koska ajankohtaisuus on radion ydintä, jonain toisena aamuna tilanne olisi juuri samasta syystä voinut olla aivan päinvastainen. Jos jotain kuohuttavaa olisi tapahtunut ulkomaiden politiikassa, ulkomaiden politiikan aiheet olisivat hyvin saattaneet nousta aamun puhutuimmaksi aiheeksi. Tilanteen laukeaminen vaatii kuitenkin tuoreuden, ajankohtaisen tapahtuman. Esimerkiksi Syyrian kriisin tapaisista pitkään pinnalla olleista vakavista tapahtumista ei puhuttu yhdessäkään aamuohjelmassa.

Ajankohtaisuus ja tuoreista poliittisista päätöksistä raportoiminen liittyvät vahvasti Herkmanin (2011) esittämään kritiikkiin siitä, että poliittisen journalismin yksi suurimmista ongelmista on liiallinen reaktiivisuus. Herkmanin mukaan kansalaisten osallistamisen kannalta olisi olennaista valmiiden päätösten raportoimisen sijaan ottaa selvää päätöksentekoprosesseista silloin, kun ne ovat kesken. Analysoimissani ohjelmissa keskusteluaiheet olivat kuitenkin lähes yksinomaan nimenomaan valmiista päätöksistä ja tapahtumista keskustelua. Yksi harvoista poikkeuksista oli edellä esiintämäni keskustelu kesken olleista yhteiskuntasopimusneuvotteluista. Niissäkin aihe tosin nousi aiheeksi vain siksi, että neuvottelut olivat alkaneet uudestaan.

Aineistoni perusteella näyttääkin siltä, että nuorten suosimien radiokanavien aamuohjelmat sortuvat nimenomaan ”helppoon” keinoon: tuottaa lyhyitä tietoisuuksia valmiista asioista esimerkiksi ihmisten osallistamisen, poliittisen aktivoiminnan tai keskustelualustan tarjoamisen sijaan. Tällä tavalla kanavat täyttävät Herkmanin (emt.) esittämistä median tehtävistä (kansalaisten aktivoiminen, dialogisuuden

lisääminen, poliittisen tiedon välittäminen) lähinnä viimeistä – ja sitäkin helpoimmassa muodossa.

Christiansin ym. (2009) teoksessa esitellyistä median neljästä avainroolista (tarkkaileva, yhteistyötä tekevä, auttava ja radikaali) nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmat näyttävät hyvin vahvasti toteuttavan nimenomaan tarkkailevaa roolia, joka onkin kaikkein tavallisin ja yleisesti hyväksytyin (emt., 125–126). Tarkkailevassa roolissa median tehtäviin kuuluu lähinnä nykyisten ja tulevien tapahtumien raportointi sekä johonkin pisteeseen saakka kommentointi sekä vahtikoirana toimiminen. Kommentointia ohjelmissa kuultiin jonkun verran (lisää siitä luvussa 7.5), vahtikoirana toimimista ei oikeastaan ollut havaittavissa.

Huomattavaa on myös se, että suosituimmat aiheet (maahanmuuttopolitiikka, talouspolitiikka, tuoreet poliittiset päätökset) edustavat niin sanottua perinteistä politiikkaa (asia-aiheita): päätöksentekoa, joka hoidetaan eduskunnassa tai muissa poliittisissa elimissä. Vaikka tässä tutkimuksessa politiikka on mielletty tätä laajemmalla tavalla, suosituimmat aiheet olisivat olleet mukana myös kaapeammalla tarkastelulla.

Toisaalta esimerkiksi 12 keskustelunavausta kerännyt tapakulttuuri ja politiikka -kategoria olisi suurimmaksi osaksi jäänyt perinteisen politiikan rajauksen ulkopuolelle, koska sen keskusteluissa puhuttiin paljon esimerkiksi pienten yhteisöjen vallankäytöstä ja sopimisesta.

Naisjuontaja: ”(Öö) Briteissä on mielenkiintoinen... Toi, ongelma.”

Miesjuontaja: (nauraa) ”Minkälainen?”

Naisjuontaja: ”Etpä arvaa, millanen.”

Miesjuontaja: ”En varmaan. Siellä on tullut pari senttiä lunta? Onko?”

Naisjuontaja: ”Sekin voi olla. (Ää) Mut toinen on se, et siellä lapset ja nuoret ja jopa aikuiset on ruvennu kulkemaan pyjamissa.”

Miesjuontaja: ”Niin onks tää sit, johtuuk tää siitä, että siellä ollaan vaan laiskoja eikä jaksu laittaa...”

Naisjuontaja: (puhuu päälle) ”Niin.”

Miesjuontaja: ”Normikledjui päälle ja sit kun pääsee takas kotiin, eli himessiiviin, niin sit voi vaan mennä saman tien sänkyyn takas ja laittaa vaan sen yömyssyn päähän?”

Naisjuontaja: ”No sehän on helppoa. Ja täst voitaiskin puhua, et miks ei voi pitää pyjamaa päällä. Mut siel on tää mennyt niin pitkälle tän ongelman kanssa, että toi opettajat ovat lähettäneet lasten kouluihin viestiä, et katsokaa et lapsenne laittaa vaatteet päälle eikä tule muun muassa aamutohveleissa kouluun.”

Miesjuontaja: ”Mut onks se silleen, et pitääks jengi oikeesti pyjamii nowadays? Tai onks kukaan koskaan pitänytään jotain yöpukua...”

Naisjuontaja: (nauraa, puhuu päälle) ”Briteissä pitää ilmeisesti ainakin vissiin.”

(Bassoradion aamu, ulkomaiden politiikka, tapakulttuuri ja politiikka)

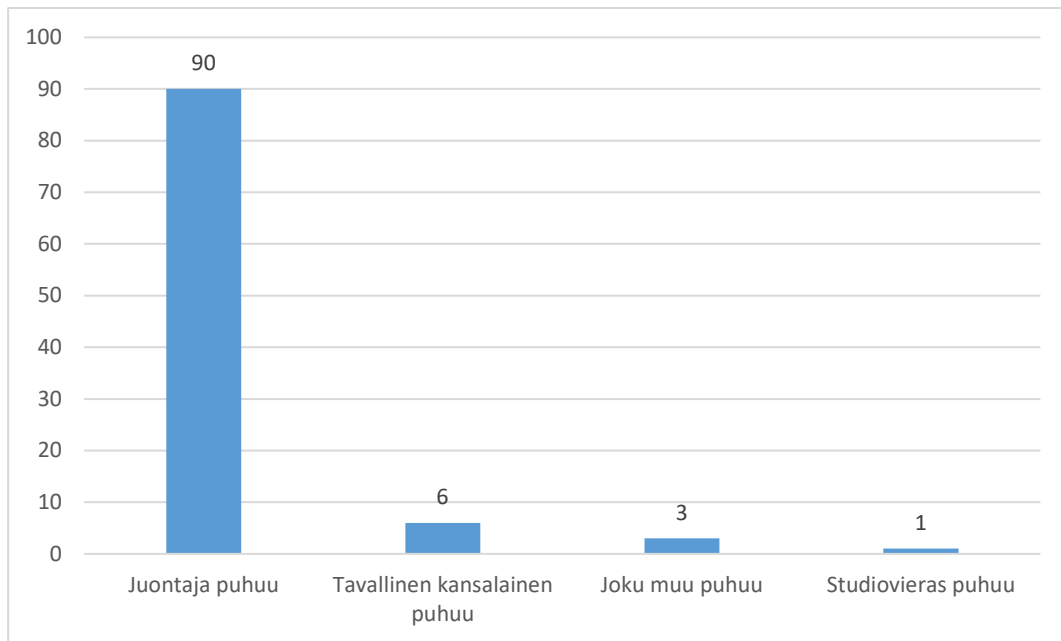
Yllä olevassa esimerkissä tapauksesta teki politiikkaa se, että kyseessä on paikallisen tason vallankäyttöä (koulut päättivät Britanniassa kieltää oppilaita ja vanhempia saapumasta kouluun yöasuissa). Samasta aiheesta puhuttiin useissa analysoiduissa aamuohjelmissa, ja siinä mielessä aihe on erinomainen esimerkki siitä, miten vallankäyttö voi tosiaan nousta helposti nuorisokanavien aamuohjelmien aiheeksi silloinkin, kun kyse ei ole perinteisestä politiikasta.

Samoin koulutus, opiskelijat ja politiikka sekä kulttuurituotteet ja politiikka -kategoriat sisälsivät osittain perinteisen politiikan ulkopuolelle jääneitä aiheita. On kuitenkin mielenkiintoista huomata, että analysoimani aamuna enemmistö nuorisokanavien aamuohjelmissa käydyistä politiikan keskusteluista oli nimenomaan perinteistä politiikkaa.

7.4 Ketkä politiikasta puhuvat?

Politiikasta siis puhutaan nuorison kuuntelemien radiokanavien aamuohjelmissa, ja aiheiksi nousevat niin perinteisen politiikan kuin laajemminkin määritellyn politiikan aiheet. Entä kuka politiikasta oikeastaan nuorisokanavilla puhuu? Oleellinen kysymys politiikan käsittelyä pohtiessa on se, ketkä pääsevät ääneen silloin, kun politiikka on keskustelunaiheena. Olen tarkastellut tätä teemaa tilastoimalla keskustelijoiden sukupuolia ja rooleja sekä keskusteluissa käytettyjä lähteitä.

Kaikkein selvintä on, että politiikasta (ja aika lailla kaikesta muustakin) radiokanavien aamuohjelmissa puhuvat lähes yksinomaan ohjelmien juontajat. Juontajat ovat tietenkin kanavilla ylivoimaisesti eniten äänessä, mutta politiikan tapauksessa tilanne tuntui vielä korostuvan. Käytän tarkoituksella tässä tutkimuksessa ohjelmaa toimittavista henkilöistä sanaa ”juontaja” sanan ”toimittaja” sijasta. Lähtökohtaisesti aamuohjelmaa toimittavat henkilöt ovat tietenkin toimittajia, mutta monet tässäkin tutkimuksessa olevat kanavat puhuvat esimerkiksi oman nettisivunsa kuvauksissa nimenomaan juontajista ja välttävät sanan ”toimittaja”-käyttämistä. Esimerkiksi vuonna 2016 Radio Suomipopin ohjelmapäällikkö ilmoitti, että kanavalla ”on töissä juontajia, ei journalisteja” (Iltalehti 2016). Seuraavassa kuviossa on esiteltyä keskustelijoiden rooleja politiikkaa käsittelevissä keskustelunavauksissa.

Kuvio 12: Keskustelijoiden roolit politiikkaa käsittelevissä keskustelunavauksissa.

Vaikka lähes jokaisessa aamuohjelmassa oli joku studiovieras tai ennalta nauhoitettu haastattelu, vain yhdellä kanavalla ja yhden kerran tuo vieras pääsi osalliseksi keskusteluun, jossa puhuttiin politiikasta. Paljon sen useammin eivät päässeet ääneen tavalliset kansalaiset (kuusi kertaa) ja muut puhujat (kolme kertaa).

Erityisen huomioitavaa on se, että yhdelläkään kanavalla ääneen ei päässyt (esimerkiksi haastattelun muodossa) yksikään poliitikko – tai sen enempää muukaan ei-perinteinen vallankäyttäjä. Ainut politiikasta puhunut studiovieras oli muusikko. Kyseisessä tapauksessa itse aihe oli varsin poikkeuksellinen: kannabislainsäädäntö Suomessa.

Naisjuontaja: ”Mitkä on Francis Koiran tärkeimmät statementit? Mitä se halua sanoo meille?”

Studiovieras: ”(öö) Se halua sanoo ihmisille sen, et ensinnäkin rakastakaa toisianne, ja se, et tääl on ihan turhaan ihan urpoi lakei. Pajautus ei oo niin paha ku mitä luullaan, et tota se on vaihtoehto. Ei sekään oo niinku... Se ei kaikille sovi, mutta tota, meikälle sopii.”

Miesjuontaja: (nauraa)

Studiovieras: ”Ja tota se on huomattavasti mun mielestä miedompi vaihtoehto kun alkoholi ja se vois olla sellainen pieni tota... Se vois tuoda hyvii asioita tähänkin maahan, jos se jollain tasolla laillistettais tai sitä hyödynnettäis ihan valtion tasollakin. Siihen liittyvää teollisuutta ja kaikkee. Et se ei oo pelkästään vaan se, että sitä poltetaan ja et vintti menee sekaisin, vaan et se on... Niinku se on Intiassa niin se on pyhä kasvi. Se on sakramentti.”

Naisjuontaja: ”Mm.”

Studiovieras: ”Et se nostaa jollain tasolla korkeammalle tasolle mutta sit se ulottuu senkin yli, että siinä on niinku teollisuudelle kanssa todella paljon.. Kansantalous nousee (huokaisee).” (nauraa)

Miesjuontaja: (nauraa) ”Täl pystyttäis ehkä myös laittaa jollain tasolla Suomi nousee.”

Studiovieras: ”Mm.”

Miesjuontaja: ”Monellakin aspektilla.”

Studiovieras: ”Joo mut ei tuu kyl tapahtuu” (nauraa)

Miesjuontaja: ”Ei varmaan ihan hetkeen (rykäisee), mutta toivoo on hyvä pitää yllä.”

Studiovieras: ”Mm.”

(Bassoradion aamu, sisäpolitiikka, poliittiset hankkeet ja projektit)

Samoin kuin lähes jokaisessa ohjelmassa kuultiin studiovieras, lähes jokaisella kanavalla oli myös ohjelmaosuuksia, jossa tavalliset kansalaiset saivat soittaa studioon. Silti vain parissa poikkeuksessa politiikka nousi keskustelunaiheeksi näiden puheluiden aikana. Useimmissa soittajien kanssa käydyissä keskusteluissa politiikan aiheen kommentointi jäi vielä poikkeuksellisen lyhyeksi, esimerkiksi nopeaksi osaksi ohjelman kilpailuosiota. Poikkeuksen teki lähinnä The Voice, jossa yksi soittaja pääsi kommentoimaan aikaisemmin ohjelmassa käsiteltyä uutisaihetta.

Miesjuontaja1: ”Jonkunlaista hysteriaa on aiheuttanut myöskin, Tuottaja Jääskeläinen, sinun uutinen, josta puhuit aikaisemmin. Siitä, että olemme menossa Suomen armeijassa sukupuolineutraalimpaan suuntaan, joka on kyllä todella hieno asia. Eli käytännössä kun esimerkiksi solttuja sijoitetaan erilaisiin tehtäviin, niin voidaan paremmin ottaa huomioon kunkin tyypin erikoisominaisuuksia. Tää esimerkiksi naisissa ja miehissä tarkoittaa sitä, et kun miehet ovat ehkä vähän fyysisempiä, niin miehiä voidaan sijoittaa fyysisempiin tehtäviin, kun taas naiset, jotka on siis (ää) tarkkaavaisempia. Naisia voidaan laittaa niinku enemmän tiedusteluun. Täähän on valtavan hieno uutinen.”

Miesjuontaja2: ”Juuri näin. Ja tää on hei kirvoittanut aika paljon kommentteja. 020350200 tänne saa soittaa, ja Vesa kehiin. Kerro!”

Soittaja: ”No niin, hyvää huomenta vaan. Joo, asia liittyy siihen, että kun tuli tos semmonen asia mieleen, että jos naissotilaat menis armeijassa, sodassa kaikki eturintamaan Jos sattuis, että kaikilla olis samaan aikaan kuukautiset. Sehän on hirvee raivo joillakin naisilla kuukautisaikana. Sit annetaan niille aseet ja osoitetaan, et tuol on vihollinen. Lähtee ite pois tieltä, niin kuinkahan siinä mahtais käydä? Vois olla voitto alta aikayksikön.”

(Voicen aamu, sisäpolitiikka, poliittiset hankkeet ja projektit)

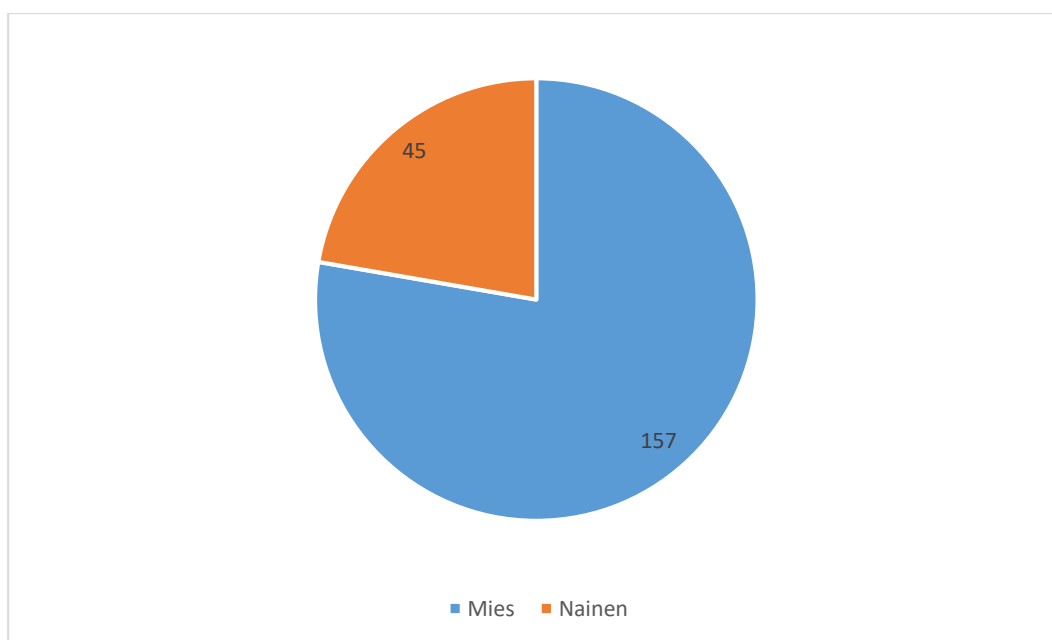
Juontajien, tavallisten kansalaisten ja studiovieraan lisäksi aamuohjelmissa pääsi kolme kertaa äänneen myös ”joku muu”. Kahdessa tapauksessa kyse oli Radio Cityn aamuohjelmassa järjestetystä kuuntelijakilpailusta, jossa soitettiin pieni äänipätkä. Siinä tuntemattomaksi jäänyt henkilö kommentoi Suomen politiikkaa suomettumisen aikana. Kuuntelijoiden piti arvata, kuka tunnettu henkilö sanoi nuo sanat, mutta kukaan ei arvannut oikein ohjelman aikana. Kolmas tapaus ”joku muu” -kategoriassa oli Radio Suomipopin aamussa kuultu niin sanottu radiokolumni, jossa kirjailija Juha Vuorinen (ei siis toimituksen jäsen tai aamuohjelman juontaja) kommentoi muun muassa kotimaan talouspolitiikkaa. Vuorista ei kuitenkaan voi laskea studiovieraaksi, koska hän ei ollut ohjelmassa haastateltavana, vaan kyseessä oli ohjelmaan kuuluva Vuorisen kolumniosuus.

Kolumnisti: ”En nimittäin koskaan kyllästynyt kuulemaan, millaista oli paeta nuorena naisena sodan jaloista Karjalasta ja elää evakkona pienessä pohjoissavolaisessa pitäjässä. Niitä tarinoita kuultuaan on kovin vaikeaa ymmärtää ammattiliittoja, jotka ovat itsekkyydellään ajamassa Suomea kurjuuteen. Syksyllä mummo oli katsonut tv-uutisia Suomeen tulleista pakolaisista ja kuulemma kysynyt: ”Siis, valittavatko nuo todella saamastaan ruuasta?” Siihenkään en olisi keksinyt mitään lisättävää.” (Suomipopin Aamulypsy, sisäpolitiikka, kotimaan talouspolitiikka ja maahanmuuttopolitiikka)

Näiden tulosten perusteella näyttää siltä, että analysoidut aamuohjelmat eivät kovin hyvin esimerkiksi tarjoa keskustelualustaa muille (Christians, Glasser, McQuail, Nordenstreng & White 2009) eivätkä siis näin ollen erityisesti paranna tavallisten kansalaisten poliittista aktiivisuutta. Kuten edellä todettua, tavallisten kansalaisten osallistuminen keskusteluun jäi harvoissa politiikkakeskusteluissakin hyvin lyhyeksi.

Analysoituissa ohjelmissa ei ole myöskään havaittavissa missään määrin samanlaista trendiä kuin australialaisissa ohjelmissa, joissa poliitikot jopa käyttivät aamuohjelmaa eräänlaisena suodattamattoman esiintymisen välineenä (Lee 2007, 130). Ohjelmissa ei tosiaan kuultu yhdenkään poliitikon haastattelua, mikä jollain tavalla viittaa myös ohjelmien vahvaan viihteelliseen puoleen.

Keskustelijoiden roolien lisäksi hyvin selvä jakauma oli myös keskustelijoiden sukupuolissa. Aamuohjelmien politiikkaa käsittelevissä keskustelunavauksissa miehet pääsivät reilusti naisia useammin ääneen. Jakauma on esitetty ympyräjakautuksena, ja selitteenä ovat mies- ja naiskeskustelijoiden lukumäärät politiikkaa käsitelleissä keskustelunavauksissa.

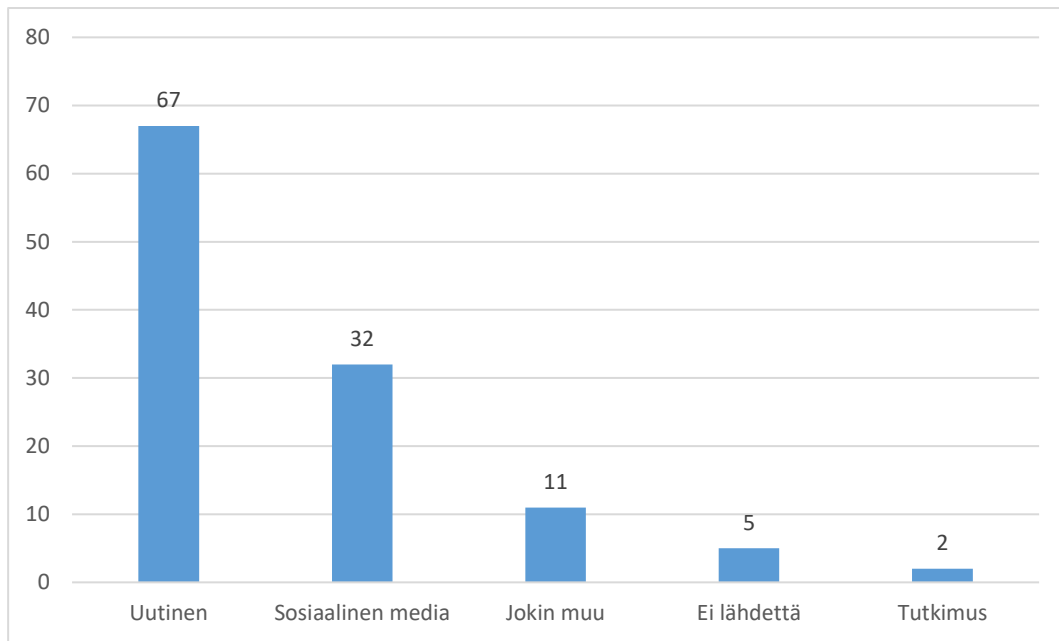
Kuvio 13: Keskustelijoiden sukupuolet politiikkaa käsittelevissä keskustelunavauksissa.

Miehet pääsivät aamuohjelmien politiikkaa käsittelevissä keskusteluissa enemmän ääneen ennen kaikkea sen takia, että selvä enemmistö kanavien aamuohjelmien juontajista oli miehiä. Kanavista Suomipopilla, Loopilla, Radio Rockilla, The Voicella ja Radio Cityllä ei ollut analysoituna aamuna studiossa yhtään naisjuontajaa. Suomipopin ja The Voicen aamuohjelmajuontajiin tosin kuuluu myös naisjuontaja, mutta molemmilla kanavilla juuri hän puuttui lähetyksestä analysoimanani aamuna.

Erityisen mielenkiintoista on kuitenkin se, että myös kaikilla niillä kanavilla, joissa oli sekä mies- että naisjuontaja, miehet pääsivät useammin ääneen politiikkaa käsittelevissä keskusteluissa kuin naiset. Se johtuu siitä, että lähes kaikki muutkin politiikan keskusteluissa ääneen päässeet (tavalliset kansalaiset, studiovieraat ja muut) sattuiivat olemaan miehiä. Lisäksi NRJ:llä ja YleX:llä ohjelmien naisjuontaja oli huomattavasti vähemmän äänessä koko ohjelman ajan kuin miesjuontajat.

Tiivistettynä voi siis sanoa, että politiikan käsittely radion nuorisokanavien aamuohjelmissa oli tämän analysoidun aamun perusteella ylivoimaisen miesvoittoista. Miesten osuus politiikkaa käsittelevissä keskustelunavauksissa oli peräti 78 prosenttia. Tämä voi tietenkin olla täysin puhdasta sattumaa, mutta on silti hyvä huomata, että miesjuontajien enemmistön lisäksi muutenkin miehet hallitsivat politiikkaa käsitteleviä keskusteluja.

”Ketkä puhuvat” -kysymykseen liittyy keskustelijoiden aseman ja sukupuolen lisäksi myös se, mistä keskustelijat ovat ammentaneet aiheensa keskusteluihin. Seuraavassa kuviossa on esitelty, miten politiikkaa käsittelevien keskusteluiden lähteet jakautuivat.

Kuvio 14: Keskusteluiden lähteet politiikkaa käsittelevissä keskustelunavauksissa.

Kuviota tarkastellessa on hyvä huomioida, että yhdellä keskustelunavauksella saattoi olla useampia lähteitä. Esimerkiksi kaikki keskustelut Teemu Selänteen turvapaikanhakijakirjoituksiin pohjautuivat sosiaaliseen mediaan (Twitter ja blogit), ja lisäksi osan Selänne-keskusteluiden lähteenä olivat uutiset, jossa Selänteen kirjoittelua oli käsitelty.

Sosiaalisen median suosio (lähteenä 32 keskustelunavauksessa) näyttäytykin tässä tilastossa suurena nimenomaan Selänteen kirjoitusten keskusteluissa saaman huomion vuoksi. Selänteen kirjoitusten lisäksi sosiaalista mediaa käytettiin aamuohjelmien politiikkaa käsittelevissä keskustelunavauksissa lähteenä vain muutaman kerran. Toisaalta sosiaalinen media on hyvin suosittu lähde aamuohjelmien puheenaiheille, ja sosiaalisesta mediasta nousee säännöllisesti myös poliittisia kohuja. Jos 28. tammikuuta ei olisi siis ollut Teemu Selänteen kirjoituksista noussutta kohua, tilalla olisi voinut olla joku toinen sosiaalisesta mediasta ammennettu aihe. Aina tällaisia aiheita ei kuitenkaan ole, joten sosiaalisen median suosio politiikkaa käsittelevän keskustelun lähteenä on todennäköisesti varsin vaihteleva.

Sen sijaan uutisten suosio politiikkaa käsittelevien keskusteluiden lähteenä on tuskin kovinkaan paljon vaihteleva. Uutiset olivat merkittävin lähde jokaisen kanavan aamuohjelmissa: suurin osa politiikkaa käsittelevistä keskustelunavauksista nousi ohjelmissa puheeksi nimenomaan siksi, että niistä oli ensin kerrottu ohjelman uutislähettyksessä tai koska niistä oltiin pian kertomassa uutislähettyk-

sessä. Kanavien omien uutisten lisäksi yhtä lailla suosittuja uutislähteitä olivat muut mediat: esimerkiksi iltapäivälehtiä, Yleisradiota ja Helsingin Sanomia siteerattiin kanavien keskusteluissa. Tämä osoittaa vahvasti sen, että päivän tarjonta näyttää määrittelevän sen, nousevatko politiikkaa käsittelevät aiheet esille aamuohjelmissa ja kuinka paljon ne nousevat esille.

Uutisten ja sosiaalisen median lisäksi keskusteluissa esiintyi jonkun verran myös muita lähteitä. Tutkimuksiin – edes välillisesti (eli tutkimuksista kertovat uutiset mukaan laskettuna) – viitattiin vain kahteen kertaan, vaikka tutkimukset ovat perinteisesti varsin merkittävä lähde politiikkaa käsittelevälle keskustelulle. ”Jokin muu” -lähteisiin kuuluivat muun muassa televisio-ohjelmat, dokumentit, Wikipedia-artikkelit ja kuuntelijoiden lähettämä palaute. Muutamissa, mutta varsin harvoissa, keskustelunavauksissa ei ollut mitään mainittua tai taustalla olevaa lähdettä, vaan keskustelu lähti puhtaasti niin sanotusti juontajien päästä.

Kokonaisyhteenvetona politiikasta keskustelijoista voi siis sanoa sen, että vaikka juontajat (joita on nuorison kuuntelemien radiokanavien aamuohjelmissa selvästi enemmän miehiä kuin naisia) hallitsevatkin lähes yksinomaan politiikkaa käsittelevää keskustelua ohjelmissaan, itse aiheet tulevat useimmiten muualta kuin heidän mielikuvituksestaan. Uutiset ja sosiaalinen media määrittävät vahvasti aamuohjelmien politiikkaa käsittelevää keskustelua, mutta on toki huomattava se, että juontajat tekevät silti kaikkein oleellisimman valinnan: poimivat lukemattomista uutisaiheista ne, joista haluavat ohjelmassaan puhua. Kuten luvussa 7.3 on nähtävillä, yksittäiset aiheet poikkeavat kuitenkin kanavien välillä varsin merkittävästi, vaikka periaatteessa kaikki olisivat päivän tarjonnan perusteella voineet puhua ihan samoistakin asioista.

Keskusteluiden lähteitä tarkastellessa on hyvä pitää myös mielessä huoli politiikan käsittelyn viihteellistymisestä (mm. Pernaa & Niemi 2009, 10). Erityisesti sosiaalisen median suosio ja tutkimusten lähes olematon rooli politiikan keskusteluiden lähteenä viittaavat siihen, että jossain määrin politiikan käsittely analysoiduissa aamuohjelmissa on ajautumassa viihteellisempään ja skandaalihaikuisempaan suuntaan. Sosiaalisessa mediassa on tarjolla esimerkiksi paljon kohuja: Selänteen kirjoituksistakin puhuttiin yhdessä aamulähetyksessä jo ”Twittergatena”, joka on leikkimielinen viittaus 1970-luvun Watergate-skandaaliin.

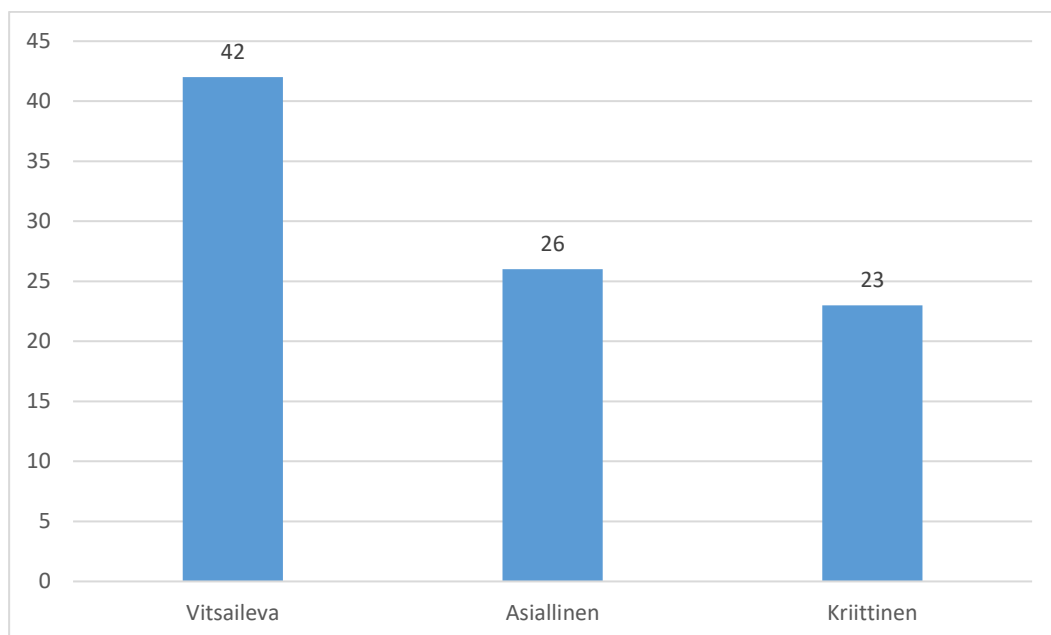
Toisaalta taas suosituin lähde keskusteluille oli edelleen uutinen, mikä tukee muun muassa Bergin ym. (2009) näkemystä siitä, että viihteellistymisestä huolestumisesta huolimatta asia-aiheet (ja tässä tapauksessa lähteet) hallitsevat politiikan käsittelyä. Toki uutisissa merkittävässä roolissa lähteenä

olivat nimenomaan iltapäivälehdet, joiden on todettu edustavan politiikan käsittelyn viihteellisempää suuntaa (emt., 53). Kuten luvussa 7.3 politiikan aiheista totesin, merkittävä osa suosituimmista aiheista kuului kuitenkin niin sanottuihin asia-aiheisiin.

7.5 Miten politiikasta puhutaan?

Olen edellisissä alaluvuissa keskittynyt politiikan käsittelyn määrään ja erilaisiin määrällisesti mitattaviin yksiselitteisiin muuttujiin, kuten keskusteluiden aiheisiin, keskustelijoiden sukupuoleen ja keskusteluiden lähteeseen. Kuten tutkimusmenetelmää käsittelevässä luvussa kirjoitin, tutkimukseni on ensisijaisesti määrällinen, vaikka tämän kaltainen tutkimus edellyttää aina tietynlaista laadullista luokittelua. Samalla kuitenkin päätin, että haluan tarjota jonkinlaisen näkemyksen myös siihen, millä tavalla politiikasta nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmissa puhutaan.

Olen selittänyt tutkimusmenetelmäluvussa tarkemmin sitä, millä tavalla olen aineistolähtöisesti luokitellut keskusteluiden sävyt kolmeen kategoriaan: vitsailevaan, asialliseen ja kriittiseen. Seuraavassa kuviossa on esitelty, millä tavalla politiikasta puhuttiin.

Kuvio 15: Keskusteluiden sävy politiikkaa käsittelevissä keskustelunavauksissa.

Kuten taulukosta näkyy, politiikkaa käsittelevistä keskustelunavauksista lähes puolet oli sävyiltään vitsaileva tai kepeitä. Asiallisia ja kriittisiä oli huomattavasti vähemmän kuin vitsailevia, molempia suunnilleen yhtä paljon. Kanavakohtaisen erottelun perusteella vitsaileva sävy oli yleisin kuudella kanavalla (YleX, Nova, Rock, City, Voice ja Bassoradio). Kriittinen sävy oli yleisin kahdella kanavalla (Suomipop ja NRJ), ja asiallinen sävy yhdellä kanavalla (Aalto).

Yleistäen voi siis sanoa, että analysoidun aamun perusteella vaikuttaa siltä, että nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmien politiikkaa käsittelevissä keskusteluissa humoristinen, jopa leikkisä, tyyli on merkittävässä osassa. Vaikka myös analysoivaa ja kriittistäkin sävyä esiintyi huomattavasti, vitsaileva sävy oli selvästi yleisin tapa käsitellä politiikkaa. Keskusteluiden sävyä tarkastellessa voi siis todeta, että politiikan käsittely on merkittävässä määrin viihteellistä nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmissa.

Tulokset antavat myös ainakin osviittaa siitä, että nuorisokanavien aamuohjelmia ei pidetä lähtökohtaisesti parhaana paikkana kovin syvälliselle poliittiselle keskustelulle, vaan politiikan noustessa puheenaiheeksi se nouse usein samanlaisen vitsin roolin kuin monet muutkin aamuohjelmissä käsitellyt aiheet. Tältä osin analysoiduissa kanavissa näyttää olevan samoja piirteitä kuin australialaisissa aamuohjelmissä, jotka ovat olleet Australiassa suosittu paikka politiikan käsittelylle. Tutkimuksissa on todettu muun muassa, että politiikkaa kanavilla käsitelleet radiojuontajat eivät ole politiikan eksperttejä (Lee 2007, 122) ja että keskustelu on osoittautunut journalistisia tuotoksia yksipuolisemmaksi sekä näkökulmaltaan rajoittuneeksi (Turner 2009, 425).

Vaikka oma analyysini ei käsittelekään aamuohjelmissä politiikasta keskustelleiden ihmisten tietotaitoa, tulosten pohjalta on hyvä miettiä sitä, riittääkö pelkkä politiikan käsittely vai onko sillä myös väliä, miten politiikkaa käsitellään. On vähintään huomionarvoista, että suurimmalla osalla kanavista juontajat kokivat nimenomaan vitsailevan, eli varsin pinnallisen, tavan parhaaksi tyyliksi politiikan käsittelylle.

Kuten johdantoluvussa kirjoitin, viime vuosina muutama aamuohjelman yhteiskunnallinen keskustelu on saanut hyvää journalistista tapaa valvovalta Julkisen Sanan Neuvostolta langettavan päätöksen ja jopa vakavan huomautuksen. Analysoimani aamuna ei tullut vastaan selviä ylilyöntitapauksia, josta olisi voinut kuvitella Julkisen Sanan Neuvoston kiinnostuvan. On toki mahdotonta ennakoita, miten JSN reagoi kuhunkin tilanteeseen, mutta mitään selvää esimerkiksi virheellisen tiedon levittämistä tai ihmisarvon loukkaamista ei ohjelmissä ollut. Viime vuosilta JSN:n huomautukset ovat tulleet tapauksista, joissa on vitsailtu keskistysleireille joutuneiden juutalaisten kärsimyksellä, tehty pilaa Eurooppaan pyrkineiden pakolaisten hukkumisista, annettu väärää tietoa kansanedustajan yhteydestä moottoripyöräkerhoon sekä kritisoitu kuolleen lapsen vanhempia täysin väärin tietojen perusteella (JSN 2016; JSN 2015a; JSN 2015b; JSN 2013). Näin räikeitä tapauksia ei politiikan käsittelyssä kanavilla tullut vastaan.

Keskusteluiden sävyjä tarkastellessa mielenkiintoista on se, miten samasta aiheesta saatettiin puhua eri kanavilla (ja joskus samallakin kanavalla ohjelman eri vaiheissa) hyvin eri sävyillä. Erityisesti päivän puheenaiheeksi leimautunut Teemu Selänteen kirjoitus turvapaikanhakijoista sai keskusteluissa hyvin erilaisia sävyjä.

Kriittinen:

Miesjuontaja1: ”Teemulla on oikeus tähän.”

Miesjuontaja2: ”On.”

Miesjuontaja1: ”Tähän näkemykseensä. Ja minusta se on... halventavaa jollain tavalla täälläkin esimerkiksi (öö) entinen maajoukkuekoripalloilija, Walter Ry:n toiminnanjohtaja Maurizio Pratesi on Ilta-Sanomille todennut: On parempi keskustella niistä asioista, joista ymmärtää. Viittaa Selänteseen. Millä natsoilla näitä asioita sitten ymmärretään? Kertokaa minulle.”

Miesjuontaja2: ”Juuri näin. Ja tää kommentti pisti munkin silmään ja sai hieman ärsyyntymäänkin. Toisaalt mult puuttuu semmonen taito kuin hieman ärsyyntyä, vaan ärsyynnyin ihan rajustikin. Tää on juuri se, mistä me puhuttiin eilen, joka myöskin ymmärrettiin joidenkin kuulijoiden toimesta väärin. Kritisoin vahvasti sitä vastaan, että ihminen ei saa puhua asiasta, mistä jonkun toisen osapuolen mukaan hän ei ole validi kertomaan...”

Miesjuontaja1: (puhuu päälle) ”Mm.”

Miesjuontaja2: ”Koska hänellä on kokemusta tai koulutusta tai jotain muuta väkinäisyyttä liian vähän kommentoidakseen.”

Miesjuontaja1: ”Niin ja kertokaa mulle, missä pätevoidytään...”

Miesjuontaja2: (puhuu päälle) ”Juuri näin.”

Miesjuontaja1: ”Asioiden (öö) erityisasiantuntijoiksi. Ja pitääkö tää nyt jättää vain erityisasiantuntijoiden käsiin? Tämänkaltainen keskustelu. Ehkä...”

Miesjuontaja2: (puhuu päälle) ”Näkökulmasta tulee vähän kapeempaa ja latteempaa, jos ei ihminen, joka on jotain mieltä asiasta, pysty sitä tuottamaan ulos.”

(Radio Rockin Korporaatio, sisäpolitiikka, Teemu Selänteen kirjoitus turvapaikanhakijoista)

Asiallinen:

Miesjuontaja: ”Eli Teemu Selänne, joka tällä hetkellä tuntuu olevan ainakin suomalaisittain suuri mielipidevaikuttaja maahanmuuttokeskusteluissa ja pakolaiskeskusteluissa sosiaalisessa mediassa. Ja on nyt sitten halunnut selventää ajatuksiaan twiittiensä aiheuttaman keskustelun vuoksi ja tällaisen blogipostauksen nyt tehnyt tästä aiheesta. Ja sen lueskelin tossa aamutuimaan, ja pakko se on sanoa, että kyllä se meidän Teemu siellä aika fiksuja puhelee. On sanonut siellä, että missään nimessä hän ei mikään rasisti ole, vaan kyse on siitä, että hädänalaiset turvapaikanhakijat hän mielellään tänne Suomeen hän ottaa. Mutta sitten se, että pienikin rikos jos tapahtuu, niin siitä pitää rangaista, ja semmoinen ihminen ei hänen mielestään turvapaikkaa ansaitse ja täten ois sitten maasta karkoitettava etiäpäin. Jos haluat tuon blogipostauksen kokonaisuudessaan lukea, niin selanne.com on tuo osoite, mistä löytyy enemmän tietoa.”

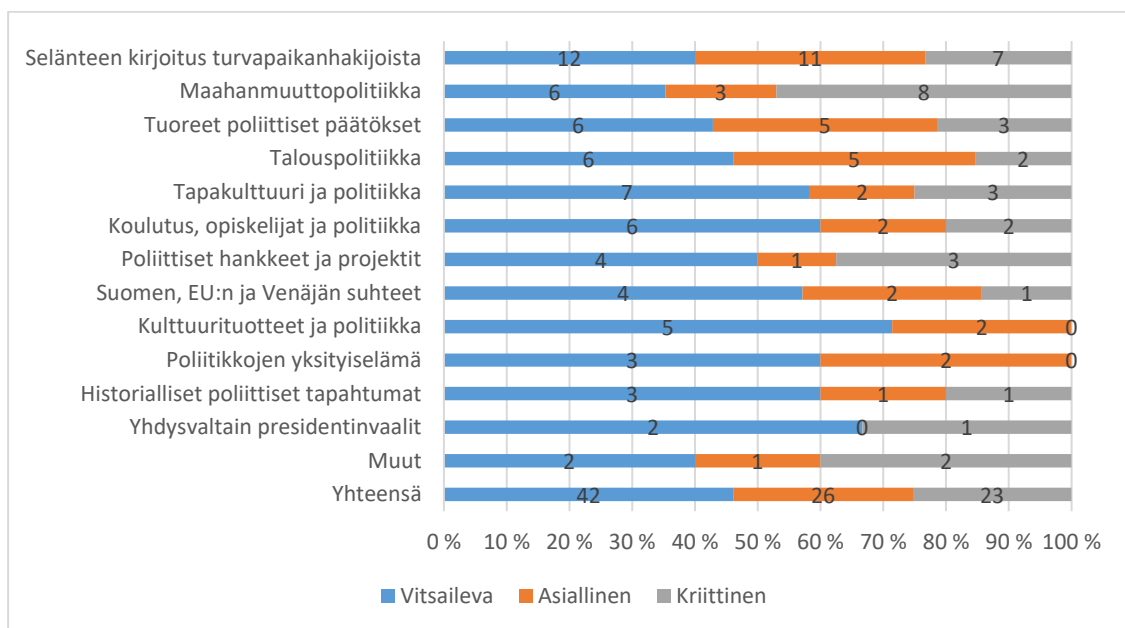
(NRJ:n Aamu, sisäpolitiikka, Teemu Selänteen kirjoitus turvapaikanhakijoista)

Vitsaileva:

Miesjuontaja: ”Kiekkolegenda Teemu Selänne on jälleen ajankohtainen ja otsikoissa. Mies on avannut uuden blogin osoitteessa selanne.com. Hieno mies! Niin taitava maalintekijä! Ja kuudet olympiakisat! Se on hauska... Hyvä isä. Ja komeakin vielä! Mut en mä enää muista, mihin tää liittyy. Mut joka tapauksessa: Uskomaton fysiikka!”

(Radio Cityn Aamu, sisäpolitiikka, Teemu Selänteen kirjoitus turvapaikanhakijoista)

On myös huomattava, että eri aiheissa keskusteluiden sävyjen jakautumisessa oli selviä eroja eri keskustelunaiheiden välillä. Esimerkiksi maahanmuuttopolitiikkaa käsitelleistä keskusteluista lähes puolet (kahdeksan) oli sävyiltään kriittisiä. Vitsailevia keskusteluja maahanmuuttopolitiikasta käytiin kuusi kappaletta, asiallisia kolme kappaletta. Teemu Selänteen kirjoitusta käsitelleissä keskusteluissa asiallinen sävy sai selvästi isomman osuuden kuin kokonaistaulukossa: keskusteluista 12 oli sävyiltään vitsailevia, 11 asiallisia ja 7 kriittisiä. Muissa aiheissa vitsailevan sävyn osuus nousi huomattavasti merkittävämmäksi, kuten seuraava kuvio osoittaa.

Kuvio 16: Vitsailevan, asiallisen ja kriittisen sävyn prosentuaaliset osuudet eri aiheiden käsittelyssä.

Aihepiiri näyttää siis selvästi vaikuttavan siihen, millä tavalla politiikasta puhutaan ohjelmissa. Maahanmuuttoon liittyvät keskustelut tuntuivat herättävän analysoiduissa aamuohjelmissa selvästi enemmän kriittisiä sävyjä, ja vastaavasti vitsailu maahanmuuttopolitiikalla oli harvinaisempaa kuin millään muulla politiikan aiheella. Myöskään Selänteen kirjoitus ei kirvoittanut yhtä paljon vitsailevia keskusteluja kuin muut politiikan aiheet, joten tämän perusteella näyttää siltä, että maahanmuuttopolitiikkaan ja siihen liittyvät aiheet ovat sellaisia, joista vitsailua ainakin varotaan tarkemmin kuin muissa politiikan aiheissa. Maahanmuuttopolitiikka on ollut vuosina 2015–2016 poikkeuksellisen tulenarka puheenaihe suomalaisessa politiikassa, joten sen käsittelyn tapaa mietitään varmasti tarkkaan myös nuorisokanavien aamuohjelmissa.

Vastaavasti eniten aamuohjelmissa vitsailtiin niin sanotusti kevyistä politiikan aiheista puhuttaessa: esimerkiksi kulttuurituotteita ja politiikkaa, poliitikkojen yksityiselämää sekä tapakulttuuria ja politiikkaa käsittelevät keskustelut olivat suurimmaksi osaksi vitsailevia. Myös koulutukseen ja opiskelijoihin liittyvät politiikan keskustelut olivat ensisijaisesti vitsailevia.

Asiallisen sävyn saivat erityisesti ”perinteistä politiikkaa” edustavat aiheet. Talouspolitiikan ja tuoreiden poliittisten päätösten keskusteluissa asiallinen sävy oli keskivertoa enemmän esillä. Tämän perusteella voi rajusti yksinkertaistaen sanoa, että niin sanotusti kuivat aiheet saavat keskivertoa useammin myös kuivan käsittelyn.

7.6 Yhteenveto

Olen tässä luvussa tarkastellut politiikan käsittelyä yhtenä tammikuuisena aamuna nuorisomien radiokanavien aamuohjelmissa monesta eri näkökulmasta. Kantava kysymykseni on ollut se, puhutaanko ohjelmissa politiikasta ja kuinka paljon siitä puhutaan. Lisäksi olen tarkastellut politiikasta käsiteltyjä aiheita, politiikan käsittelijöitä ja hieman myös sitä, miten politiikkaa on käsitelty. Tässä vielä tiivistettynä oleellisimmat tulokset tästä aineistosta.

Kuuntelemistani kymmenestä kanavasta yhdeksällä puhuttiin politiikasta. Ainut poikkeus oli Loop, jossa politiikasta ei puhuttu ollenkaan. Poliitiikkaa käsitelleille kanavillakin määrät vaihtelivat varsin merkittävästi: eniten politiikkaa käsitteleviä keskustelunavauksia oli Radio Aallolla (14 kappaletta) ja vähiten Radio Suomipopilla (6 kappaletta). Eniten politiikkaa käsitelleet keskustelunavaukset saivat aikaa NRJ:llä (noin 49 minuuttia) ja vähiten The Voicella (noin 23,5 minuuttia).

Kokonaisuutena tarkasteltuna politiikka sai analysoiduilla kanavilla keskusteluista noin kolmanneksen osuuden. Keskustelunavauksista keskimäärin 28 prosenttia käsitteli politiikkaa ja keskusteluiden kestoista politiikkaa käsitelleet keskustelunavaukset saivat keskimäärin 37 prosentin osuuden. Voi siis sanoa, että politiikasta keskustelu sai varsin paljon aikaa ohjelmissa. Kun ottaa huomioon, että ohjelmissa puhutaan kymmenistä muista teemoista, noin kolmasosan osuus kaikesta keskustelusta on merkittävä.

Huomionarvoista on myös se, että politiikkaa sisältäneet keskustelut kestivät keskimäärin pidempään kuin yleisesti kaikki keskustelut. Ainoastaan Radio Rockilla ja Loopilla, joista jälkimmäisellä politiikkaa käsiteltyä keskustelua ei ollut ollenkaan, kaikkien keskustelujen keskiarvokesto oli pidempi kuin politiikkaa käsitelleiden keskustelujen keskiarvokesto.

Politiikan aiheita hallitsivat vahvasti kyseisen aamun uutistapahtumat. Jääkiekkoilija Teemu Selänteen sosiaalisen median kirjoitus turvapaikanhakijoista ja Suomen maahanmuuttopolitiikasta oli noussut suureksi kohun aiheeksi edellisenä iltana ja yönä, joten siitä puhuttiin selvästi eniten. Samalla myös maahanmuuttopolitiikka nousi suosituksi puheenaiheeksi. Muutenkin ajankohtaiset aiheet, kuten tuoreet poliittiset päätökset hallitsivat politiikan aihekirjoa. Selvästi eniten ohjelmissa puhuttiin sisäpolitiikasta, toiseksi suosituin aihealue oli ulkomaiden politiikka.

Politiikasta nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmissa puhuivat lähes yksinomaan ohjelmien juontajat. Muutamana kerran ääneen pääsi studioon soittanut kuuntelija. Yhdessä kerran politiikasta puhui studiovieras. Poliitikkoja ei kuultu äänessä yhdelläkään kanavalla. Juontajista puolestaan selvä enemmistö oli miehiä, minkä vuoksi politiikan keskustelua kanavilla hallitsivat miehiset äänet. Lähteinä keskusteluissa käytettiin selvästi eniten päivän uutisia, mutta (Teemu Selänteen kirjoituksesta nousseen keskustelun vuoksi) myös sosiaalinen media oli hyvin suosittu lähde ohjelmien keskusteluille. Vastaavista tutkimuksista käytettiin keskusteluiden lähteinä erittäin niukasti.

Politiikasta puhuttiin nuorison suosimien kanavien aamuohjelmissa selvästi eniten vitsailevasti. Keskusteluista lähes puolessa oli vitsaileva sävy. Asiallinen ja kriittinen sävy olivat molemmat esillä keskusteluissa noin neljäsosan verran. On kuitenkin huomattavaa, että keskustelunaihe vaikutti selvästi keskustelun sävyyn: esimerkiksi maahanmuuttopolitiikasta puhuttiin paljon enemmän kriittisesti kuin muista aiheista.

8 Pohdinta

Puhutaanko nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmissa politiikasta? Lähdin tekemään tätä tutkimusta tuon kysymyksen innoittamana syksyllä 2015. Loppuvuoden aikana valitsin kanavat ja rajasin aineiston. Tammikuun 2016 lopussa tallensin kymmenen radiokanavan (Suomipop, YleX, NRJ, Loop, Nova, Rock, Voice, City, Aalto ja Bassoradio) aamuohjelmat yhdeltä ja samalta aamulta. Sen jälkeen olen käyttänyt aikani selvittämällä, miten politiikka kyseisillä kanavilla todella kuului. Tulos oli selvä: analysoiduista kanavista yhdeksällä puhuttiin politiikasta, monilla vieläpä varsin paljon.

Ennen pohdintaa on vielä hyvä muistaa, että sellaisenaan tutkimukseni tieto ei anna aihetta kovin laajaan yleistykseen siitä, miten paljon politiikasta puhutaan nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmissa *yleensä* tai *aina*. Sellaisen tiedon saaminen olisi vaatinut aivan toisen kokoluokan pitkäaikaista seuranta, ja kuukausienkin mittaisen aineiston jälkeen yleistettävyyys ei olisi silti täysin pätevää.

Niinpä tutkimukseni on tarkoituksella ensisijaisesti tapaustutkimus: se antaa kokonaiskuvan siitä, kuinka paljon politiikasta puhuttiin yhtenä satunnaisesti valittuna aamuna kaikilla niillä kanavilla, jotka määritelmäni mukaan olivat tuolloin nuorison suosimia radiokanavia. Tällaisena nuorisokanavien politiikan käsittely myös näyttäytyisi satunnaiselle kuuntelijalle, joka päättäisi jonain aamuna kuunnella kanavien tarjontaa.

Vaikka tutkimukseni tulokset eivät ole kovin pitkälle yleistettäviä, ne antavat silti mielenkiintoista aihetta jatkopohdintaan. Mitä se tarkoittaa, että nuorison suosimilla kanavilla puhutaan politiikasta huomattavan verran? Onko politiikasta keskustelu tarpeellista edes nuorison suosimilla radiokanavilla? Haluavatko nuoret kuunnella yhteiskunnallista keskustelua?

Satunnaisenkin aamun tuloksen perusteella vaikuttaa selvältä, että politiikka on suurimmalla osalla kanavista oleellinen osa sisältöä. Poliitiikan käsittelyä sisältäneet keskustelut olivat myös keskimäärin kestoaltaan varsin pitkiä. Huomioitavaa on myös se, että puheenaiheiksi nousivat monet niin sanottua perinteistä politiikkaa edustavat sisällöt: talouspolitiikka, tuoreet poliittiset päätökset ja maahanmuuttopolitiikka. Toki aiheina olivat myös julkisuuden henkilön aiheuttama kohu maahanmuuttopoliittisesta keskustelusta ja muutamat kevyet, ei-tyypillistä politiikkaa edustavat, aiheet.

Yksi tutkimukseni tausta-ajatuksista oli politiikan keskustelussa jatkuvasti kasvava huoli siitä, kiinnostaako politiikka enää nuoria ja miten nuoret saataisiin osallistumaan politiikkaan paremmin. Siksi tahdoin tarkastella sitä, miten todistetusti nuoria kiinnostavassa mediasisällössä, nuorten kuuntelemien radiokanavien aamuohjelmissa, politiikka on esillä. Voidaanko todeta, että radiokanavat ainakin pyrkivät pitämään yllä nuorten kiinnostusta politiikkaan ja yhteiskunnallisiin aiheisiin nostamalla niitä esille ohjelmassaan?

Kanavilla kuullun politiikkaa käsittelevän keskustelun merkitystä ei kannata yliarvioida. Olisi luultavasti liiallista olettaa, että nuorison suomien radiokanavien varsin lennosta keksittyjen puheenaiheiden suunnittelussa otettaisiin ainakaan kovin merkittävässä määrin huomioon sisällön niin sanottu yhteiskunnallisesti kasvattava rooli.

Kun radiojuontaja sattuu päättämään puhuvansa kahden minuutin mittaiseksi määritellyssä ohjelmapaikassa esimerkiksi jostain tuoreesta poliittisesta päätöksestä, hän tuskin ajattelee sillä olevan merkittävä vaikutus siihen, kiinnostuvatko nuoret politiikasta enemmän. Paljon todennäköisempää on, että aiheet valitaan sekä helppouden että kiinnostavuuden mukaan. Valitsemani aamuna Teemu Selänteen maahanmuuttokirjoituksesta puhuttiin niin paljon, koska Selänne on myyvä nimi ja monet kuuntelijat varmasti myös olettivat kuulevansa keskustelua aiheesta – ei niinkään välttämättä sen poliittisen sisällön vaan Selänteen itsensä vuoksi. Kiinnostavuuden ohella merkittävä tekijä on nimenomaan helppous: esimerkiksi uutisaiheista on helppo jatkaa keskustelua kanavilla, koska uutiset on kuultu juuri sitä ennen ja ne ovat kuuntelijoilla tuoreessa muistissa. Uutiset puolestaan roolinsa puolesta sisältävät usein politiikkaa käsitteleviä aiheita.

Toisaalta on hyvä muistaa, että politiikan käsittely kanavilla ei ole mikään itsestäänselvyys. Siitä esimerkkinä toimii nimenomaan aineistossani esille noussut Loop, jossa ei ollut yhtään politiikkaa käsittelevää keskustelunavausta. Loop on kanavana valinnut hyvin toisenlaisen tien kuin muut tämän hetken nuorison suosimat radiokanavat: sillä kuullaan todella vähän keskustelua, vähäisenkin puheisisältö on merkittävässä määrin valmiiksi nauhoitettuja haastatteluja. Esimerkiksi juontajan kommentteja päivän ajankohtaisista puheenaiheista ei ole käytännössä ollenkaan. Tyyli ei rajoitu vain ohjelman aamuosioon, vaan kanavalla on ylipäänsä todella vähän nimettyä ohjelmasisältöä muihin kanaviin verrattuna.

Loop on siis osoitus siitä, että nykyiset kaupallisten radioiden toimilupasäädökset eivät sinänsä edellytä kanavilta minkäänlaista kovin säännöllistä tai uniikkia puhesisältöä eikä varsinkaan yhteiskunnallisten aiheiden käsittelyä. Millään kanavalla ei olisi siis periaatteessa velvollisuutta käsitellä politiikkaa aamuohjelmissaan, mutta silti Loopia lukuun ottamatta kaikilla kanavilla näin tehtiin useaan kertaan. Jonkinlaisesta tietoisesta valinnasta tämä kertoo.

Vaikka yksittäinen radiojuontaja ei ajattelisikaan satunnaisella puheenaihevalinnallaan olevan minkäänlaista yhteiskunnallista kasvattavaa roolia, kanavilla selvästi nähdään yhteiskunnallisia aiheita käsittelevällä keskustelulla jonkinlainen arvo. Kaupallinen arvo se tuskin on, koska politiikka on hyvin harvoin parhaiten myyvä aihealue. Silti lähes jokaiselle kanavalla keskusteltiin säännöllisesti joko uutislähetystyksiä ennen tai uutislähetysten jälkeen lyhyesti päivän uutisaiheista. Lisäksi usealla kanavalla (muun muassa City, Aalto, Voice ja NRJ) oli vielä erikseen ohjelmaosio, jossa puhuttiin esimerkiksi päivän ajankohtaisista aiheista tai niin sanotuista tärkeistä uutisista, jotka on hyvä tietää päivän aikana. Näissä keskusteluissa politiikkaa käsittelevät aiheet nousivat nimenomaan hyvin usein esille. Tällainen tietoinen ohjelmasuunnittelu antaa osviittaa siitä, että politiikkaa käsittelevällä keskustelulla on jonkinlainen merkitys nuorison suosimille radiokanaville.

Politiikan käsittelyn arvoa pohdittaessa on erikseen vielä hyvä mainita, että analysoiduista kanavista ainut Yleisradion kanava YleX keskittyy yhteiskunnalliseen keskusteluun vielä muita kanavia enemmän, vaikka se ei aamuohjelman sisällössä kovin selvästi näykään: tunti YleX:n aamuohjelman loppumisen jälkeen kanavalla lähetetään arkisin Etusivu-niminen ohjelma, joka keskittyy nimenomaan yhteiskunnallisiin aiheisiin.

On siis todennäköistä, että nuorison suosimilla radiokanavilla pidetään politiikan tai yhteiskunnallisten aiheiden käsittelyä ainakin jossain määrin merkittävänä. Kokonaan toinen kysymys on kuitenkin se, mikä merkitys näiden aiheiden käsittelyllä on ohjelmien kuuntelijoille. Luvussa 2 pohdin alustavasti sitä, puhuttaisiinko nuorten suosimilla radiokanavilla politiikasta, jos nuoret saisivat itse päättää. 2000-luvulla tehdyt kansainväliset tutkimukset (Werner 2009, Glevarec 2005) osoittavat, että ainakaan niissä tutkituissa ohjelmissa, jossa nuoret ovat saaneet päättää ohjelman sisällöstä, politiikka ei ole noussut kovin merkittävään asemaan. Omat tulokseni osoittavat sen, että ainakaan politiikan käsittely ei ole ilmeisesti kovin suuri karkotin (tai toisaalta politiikan vähäinen käsittely ei ole myöskään houkutin), koska yhden analysoidun päivän perusteella kanavien suosiolla ja niissä käsitellyn politiikan määrällä ei ole mitään selvää korrelaatiota.

Tämän tutkimuksen pohjalta on mahdotonta todentaa sitä, kokevatko ohjelmien nuoret kuuntelijat politiikan aiheiden käsittelyn jotenkin hyödylliseksi, kiinnostavaksi tai jopa politiikan yleistä kiinnostavuutta lisääväksi. Mahdollista se ainakin on: politiikkaa myös pyritään mahdollisesti pureskelemaan ohjelmissa nuorille helposti käsiteltäväksi, koska selvästi useimmin politiikan aiheita käsiteltiin vitsailevasti tai kepeästi. Kovin suoraa syy–seuraus-suhdetta kanavilla käsitellyn politiikan määrän ja nuorten poliittisten aktiivisuuden välille on tietenkin täysin turha vetää, koska kanavien suosioista huolimatta ohjelmia kuuntelee vain osa ikäryhmästä. On silti vaikea nähdä, että politiikan käsittelystä näissä ohjelmissa olisi ainakaan mitään haittaa. Ehkä pidemmällä aikavälillä se todella voi lisätä myös politiikan lähestyttävyyttä ja sillä tavalla sen kiinnostavuuttakin. Poliitiikan suuri ongelma on nimenomaan se, että se näyttäytyy usein hyvin epäkiinnostavana, ja siinä mielessä on virkistävää ja tarpeellistakin, että sitä käsitellään muuallakin kuin Ylen iltauutisissa ja Helsingin Sanomien pääkirjoitussivulla.

Kuten luvussa 3 käsittelemäni tutkimukset toteavat, suurin ongelma nuorten poliittisessa aktiivisuudessa vaikuttaa olevan nimenomaan se, että nuoret eivät ole kiinnostuneita politiikasta, vaikka heillä on tietoa aiheesta. Eurooppalaisessa vertailussa suomalaisnuoret olivat yksiä vähiten politiikasta kiinnostuneita – mutta samalla suomalaisnuoret kuitenkin sijoittuivat kärkipäähän yhteiskunnallista tietämystä mitattaessa. Jos siis haluaa asettaa jonkinlaisia nuorten poliittisen aktivoimisen toiveita nuorten suosimille kanaville, oleellista on nimenomaan se, miten politiikasta saataisiin nuorten silmissä kiinnostavaa. Lisäsivistystä tai -tiedottamista kanavilta ei varmasti kaivata. Tässä mielessä kevyt keskustelu poliittisista aiheista nuorten muutenkin kuluttamassa mediasisällössä voi olla pitkällä tähtäimellä erittäin hyvä keino politiikan kiinnostavuuden herättämiseen.

Luvussa 3 kävin läpi myös nuorten poliittisen aktiivisuuden tutkimuksessa esitettyä näkemystä siitä, että nuorten vähäinen äänestysaktiivisuus ei kerro koko totuutta siitä, kuinka kiinnostuneita nuoret ovat yhteiskunnallisista aiheista. Nuoret voivat olla esimerkiksi kiinnostuneita vaihtoehtoista vaikuttamisen tavoista, joita ei ole tehty mahdolliseksi. Tällaisiin vaihtoehtoihin vaikuttamisen tapoihin (tai oikeastaan mihinkään vaikuttamisen tapoihin) kannustamista ei analysoiduissa ohjelmissa ollut kuitenkaan havaittavissa. Kuten tulosluvussa on todettu, politiikka kuitenkin näyttäytyi ohjelmissa nimenomaan laajana yhteiskunnallisten aiheiden kirjona – myös sellaisina, joita ei perinteistä politiikan käsittelyä tarkastellessa olisi huomioitu.

Ehkä politiikan kiinnostavaksi tekemiseen osittain liittyy myös se, että tietyillä kaupallisilla kanavilla on myös politiikasta puhuttaessa otettu hyvin raflaava, yhden kanavan oman kuvailun mukaan

”rosainen”, tyyli. Tämä puolestaan on johtanut viime vuosina ylilyönteihin, joista JSN on myös antanut langettavia päätöksiä ja jopa vakavia huomautuksia.

Kuten tulokseni osoittivat, suosituin tapa politiikan käsittelyyn analysoiduissa aamuohjelmissa oli vitsaileva sävy. Vitsailussa ja kepeässä tyyliässä on vaikea nähdä mitään pahaa, mutta sen sijaan silloin on ylitetty joku raja, jos ohjelmassa päädytään vitsailemaan keskitysleirien kärsimyksestä tai pakolaisten hukkumisesta. Samalla tavoin on huolestuttavaa, jos provokatiiviseen ja kriittiseen keskusteluun pyrkiminen johtaa siihen, että kanavien juontajat esittävät ohjelmassa väitteitä, jotka ovat täysin virheellisiä. Vaikka on siis virkistävää, että politiikan käsittely ei näyttäydä aina vain kuivakan asiallisena, on silti vielä tärkeämpää, että kiinnostavuutta ei tavoitella niin sanotusti hinnalla millä hyvänsä.

Erityisen huolestuttavaa, että sama ohjelma saa samasta aiheesta langettavan päätöksen kahtena vuotena peräkkäin. Vuoden 2016 päätöksessä myös Radio Suomipopin ohjelmapäällikkö toteaa viimeisimmän tapauksen (vitsailu pakolaisten hukkumisesta) selkeäksi ylilyönniksi ja sanoo ymmärtävänsä virheen olevan erittäin raskauttava siksi, että Aamulypsy on Suomen kuunnelluin aamuohjelma. On hyvä, että johtoportaassa tällaiset asiat huomioidaan: kun ohjelmaa tehdään suurelle kuuntelijaryhmälle, josta vielä merkittävä osa on nuoria, on tärkeää miettiä, millaista sisältö tarkalleen on.

Analysoimani aamuna tämänkaltaisia ylilyöntejä ei kuitenkaan tullut vastaan, joten jatkuvaa huolta mauttomasta politiikan aiheiden käsittelystä ei tutkimukseni perusteella tarvitse kantaa. Tämän syvällisempään laadulliseen pohdintaan en tutkimuksessani päässyt, mutta yhteenvetona aiheesta voi sanoa sen, että määrä ei voi korvata laatua: ei ole automaattisesti hyvä uutinen, että kanavilla puhutaan politiikasta, jos keskustelu on esimerkiksi ihmisarvoa loukkaavaa.

Politiikan käsittelystä radion nuorisokanavilla riittäisikin aineksia paljon useampaankin tutkimukseen kuin vain tähän käsillä olevaan. Määrällisen tutkimuksen vastapainoksi aiheesta olisikin hyvin mielenkiintoista lukea myös puhtaasti laadullinen tutkimus. Pääsin tässä tutkimuksessa tarkastelemaan politiikan käsittelyn laatua vain hyvin lyhyesti ja varsin pintapuolisesti, mutta jo pelkästään se antoi ideoita siihen, miten mielenkiintoista olisi lukea perusteellinen analyysi siitä, minkälaisia puhetapoja politiikan käsittelyssä esiintyy. Kuten tulosluvussa nostamani litteroidut esimerkit osoittavat, varsin rikasta ja poikkeuksellista kielenkäyttöä näissä keskusteluissa esiintyy. Edellä mainitut JSN:n tapaukset osoittavat, että toisinaan päästään vielä aivan toisenlaiselle tasolle. Oleellista on

myös se, että kansainvälisissä tutkimuksissa on todettu, että radioiden aamuohjelmien tietämys politiikasta ja kyky syvälliseen keskusteluun politiikasta on varsin vähäistä (mm. Lee 2007), joten olisi mielenkiintoista lukea tutkimus, jossa olisi tarkemmin paneuduttu myös suomalaisten radiojuontajien politiikan käsittelyn tasoon.

Aihetta voisi lähestyä myös yleisön näkökulmasta. Kuten edellä totesin, tällä tutkimuksella ei ole edellytyksiä vastata kysymykseen siitä, kokevatko nuorisokanavien aamuohjelmia kuuntelevat henkilöt politiikan käsittelyn mielekkääksi tai tärkeäksi osaksi ohjelmasisältöä ja haluaisivatko he kuunnella politiikan käsittelyä ohjelmissa, jos saisivat itse päättää. Kysymys on kuitenkin niin tärkeä, että olisi hyvin mielenkiintoista nähdä aihetta perusteellisesti tarkasteleva yleisötutkimus.

Yhtä kaikki, politiikka ja media näyttävät kietoutuvan yhteen myös nuorison suosimien radiokanavien aamuohjelmissa. Niissä siis puhutaan myös paljon muusta kuin säästä, kuten tutkimukseni alussa huomautin.

Lähteet

Abilgaard, Mette Simonsen (2015) Sometimes I think it is hell to be a girl: a longitudinal study of the rise of confessional radio. *Media, Culture & Society* 37 (2), 232–250.

Ala-Fossi, Marko (2006) Toimiluvanvarainen radiotarjonta 2005. Helsinki: Liikenne- ja viestintäministeriö.

Ala-Fossi, Marko (2007) Toimiluvanvaraisten radioiden sisältötutkimus 2007. Helsinki: Viestintävirasto.

Ala-Fossi, Marko (2008) Aina äänessä, mutta vastahakoisesti valokeilassa? Kaupallisen radion tutkimuksen esteitä ja erityispiirteitä. Teoksessa Keinonen, Heidi; Ala-Fossi, Marko ja Herkman, Juha (toim.) *Radio- ja televisiotutkimuksen metodologiaa: näkökulmia sähköisen viestinnän tutkimiseen*. 33–47. Tampere: Tampere University Press.

Ala-Fossi, Marko ja Holma, Aino (2008) Toimiluvanvaraisten radioiden sisältötutkimus 2008. Helsinki: Viestintävirasto.

Ala-Fossi, Marko ja Haara, Paula (2009) Toimiluvanvaraisten radioiden sisältötutkimus 2009. Helsinki: Viestintävirasto.

Ala-Fossi, Marko ja Holma, Aino (2010) Toimiluvanvaraisten radioiden sisältötutkimus 2010. Helsinki: Viestintävirasto.

Ala-Fossi, Marko ja Holma, Aino (2011) Toimiluvanvaraisten radioiden sisältötutkimus 2011. Helsinki: Viestintävirasto.

Baisley, Elizabeth (2014) Genocide and constructions of Hutu and Tutsi in radio propaganda. Julkaisussa *Race & Class* 55 (3) 38–59.

Bauer Media (2016) Bauer Median yt-neuvottelut ovat päättyneet. Luettu 2.2.2016.
<http://www.epressi.com/tiedotteet/media/bauer-median-yt-neuvottelut-ovat-paattyneet.html>

Berg, Laura, Niemi, Mari K., Pernaa, Ville, Pitkänen, Ville ja Railo, Erkki (2009) Poliitiikan julkisuuden perusvirta. Teoksessa Pernaa, Ville, Niemi, Mari K. ja Pitkänen, Ville (toim.) *Poliitiikan journalismin tila Suomessa*. 33–78. Turku: Kirja-Aurora.

Blais, André & Wass, Hanna & Weide, Marjukka & Morin-Chassé, Alexandre (2013) Does the effect of individual characteristics on turnout depend on citizenship status? Paper prepared for presentation at the Canadian Political Science Association annual conference, British Columbia, June 4–6, 2013. Ei julkaistu.

Bonini, Tiziano & Morello, Giuseppe (2014) No news from abroad: A comparative content analysis of news issues on Italian radio. *European Journal of Communication* 29 (2) 218–229.

Borg, Sami (2009) Nuorten poliittinen osallistuminen. Teoksessa Borg, Sami ja Paloheimo, Heikki (toim.) *Vaalit yleisdemokratiassa*. 149–174. Tampere: Tampere University Press.

Borg, Sami (2012) Nuorten äänestysvalinnat, puoluekiinnittyminen ja edustautuminen. Teoksessa Ronkainen, Jussi (toim.) *Nuoret ja ääni. Nuoret eduskuntavaaleissa 2011*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

Christians, Clifford G., Glasser, Theodore L., McQuail, Denis, Nordenstreng, Kaarle ja White, Robert A. (2009) *Normative Theories of the Media*. Urbana ja Chicago: University of Illinois Press.

Finnpanelin radiotutkimukset (2015). <https://www.finnpanel.fi/tulokset/radio/krt/>

Fitzgerald, Megan, Sapolsky, Barry ja McClung, Steven (2009) Offensive Language Spoken on Morning Radio Programs. Julkaisuissa *Journal of Radio & Audio Media* 16 (2) 181–199.

Forsman, Michael (2000) Från klubbrum till medielabyrinth. Ungdomsprogram i radio och TV 1925-1993. Värnamo: Stiftelsen Etermedierna i Sverige.

Glevarec, Hervé (2005) Youth radio as ‘social object’: the social meaning of ‘free radio’ shows for young people in France. *Media, Culture & Society* 27 (3) 333–351.

Gunders, Lisa (2012) Local Talkback Radio and Political Engagement. *Media International Australia* 142 (1) 50–60.

Hague, Rod & Harrop, Martin (2001) *Comparative Government and Politics*. New York: Palgrave Macmillan.

Harju, Auli (2002) *Journalistisen työn sääntely ja ammattietiikka*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Herkman, Juha (2011) *Politiikka ja mediajulkisuus*. Tampere: Vastapaino.

Hujanen, Taisto ja Ala-Fossi, Marko (2012) Radio. Teoksessa Nordenstreng, Kaarle ja Wiio, Osmo A. (toim.) *Suomen mediamaisema* 121–149. Tampere: Vastapaino.

Ilta-Sanomien (2004) Kiss FM:n uudella aamujuontajalla tuomio lapsipornosta. Luettu 19.1.2017. <http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-2000000066914.html>

Ilta-Sanomien (2016) Suomipopille kaksi langettavaa päätöstä – ohjelmapäällikkö puolustautuu: ”Meillä on juontajia, ei journalisteja”. Luettu 19.1.2017. http://www.iltalehti.fi/viihde/201611172200028878_vi.shtml

JSN (2016) Langettava ja vakava huomautus 6319/R/16. Luettu 15.1.2017. <http://www.jsn.fi/paatokset/6319-r-16/?year=2016>

JSN (2015a) Langettava 5830/R/15. Luettu 15.1.2017. <http://www.jsn.fi/paatokset/5830-r-15/?year=2015>

JSN (2015b) Langettava ja vakava huomautus 5725/R/15. Luettu 15.1.2017. <http://www.jsn.fi/paatokset/5725-r-15/?year=2015>

JSN (2014) Vapauttava 5514/R/14. Luettu 15.1.2017. <http://www.jsn.fi/paatokset/5514-r-14/?year=2014>

JSN (2013) Langettava 4902/R/12. Luettu 15.1.2017. <http://www.jsn.fi/paatokset/4902-r-12/?year=2013>

Keinonen, Heidi; Ala-Fossi, Marko ja Herkman, Juha (2008) Radio- ja televisiotutkimuksen metodologiaa: näkökulmia sähköisen viestinnän tutkimiseen. Tampere: Tampere University Press.

Kemppainen, Pentti (2001) Radion murros. Julkisiradioiden kanavauudistus Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa. Helsinki: Helsingin yliopiston viestinnän laitos.

Kemppainen, Pentti (2011) Aina soi Sävelradio. Radiomusiikista musiikkiradioon. Helsinki: Avain.

Kemppainen, Pentti (2015) Radio kuuluu kaikille! Kaupallisen radion historia Suomessa. Helsinki: Into.

Koivula, Jukka (2015) Poliitiikan journalismin tabloidisaatio presidentinvaaleissa 2012. Journalistii-
kan pro gradu -tutkielma: Tampereen yliopisto.

Kunelius, Risto (2003) Viestinnän vallassa. Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin. Helsinki: WSOY.

Kuusela, Vesa (2000) Tilastografiikan perusteet. Helsinki: Edita.

Lee, Carolyne (2007) Mornings with Radio 774: Can John Howard's Medium of Choice Enhance Public Sphere Activity? *Media International Australia Incorporating Culture & Policy* 122 (1) 122–131.

Maasilta, Mari (2012) Maahanmuutto, media ja eduskuntavaalit. Tampere: Tampere University Press.

Martikainen, Tuomo (1978) Ikä ja sitoutuminen politiikkaan : tutkimus eri ikäryhmien, erityisesti nuorten osallistumisesta v. 1975 valtiollisiin vaaleihin. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus.

Martikainen, Tuomo & Yrjönen, Risto (1980) Nuoret ja politiikka : tutkimus suomalaisen vaali-ins-
tituution toimivuudesta. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus.

Martikainen, Tuomo & Yrjönen, Risto (1984) Nuorten poliittinen suuntautuminen : tutkimus nuor-
ten äänestysvalinnoista. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus.

Mikkonen, Susanna (2011) Nuoret vaikuttajat verkossa – Tutkimus akaalaisten nuorten poliittisesta osallistumisesta Internetissä. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma: Tampereen yliopisto.

MTV (2014) MTV:n ja NRJ Finlandin radioiden mediamyynnit yhdistyvät. Luettu 20.1.2016. <http://www.mtv.fi/uutiset/talous/artikkeli/mtv-n-ja-nrj-finlandin-radioiden-mediamyynnit-yhdistyvat/4429010>

MTV (2015) MTV myy Novan saksalaiselle Bauer Media Oy:lle. Luettu 20.1.2016. <http://www.mtv.fi/uutiset/talous/artikkeli/mtv-myy-novan-bauer-media-oy-lle/5591122>

Myllyniemi, Sami (2014) Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013. Helsinki: Opetus- ja kulttuurimi-
nisteriö.

Mäntymaa, Antti (2011) Pikkutuhmaa aamutuimaan. Sukupuoli- ja seksuaalidiskurssien tarkastelua formaattiradion aamuohjelmissa. Tiedotusopin pro gradu -tutkielma: Tampereen yliopisto.

Nelonen (2016) Loop ja Suomipop putsasivat pöydän – Katso koko Radiogaalan voittajalista. Luettu 25.3.2016. <http://www.nelonen.fi/uutiset/viihde/1880321-loop-ja-suomipop-putsasivat-poydan--katso-koko-radiogaalan-voittajalista>

Olli, Hanna (2014) Poliitiikan journalismi tabloidisoituu? Määrällinen ja laadullinen sisällönanalyysi ulkoministeri Ilkka Kanervan tekstiviestikohusta Helsingin Sanomissa, Turun Sanomissa ja Iltalehdessä keväällä 2008. Tiedotusopin pro gradu -tutkielma: Tampereen yliopisto.

Paakkunainen, Kari (2007) Nuorten poliittinen osallistuminen kahdeksassa Euroopan unionin maassa – Kansallisten empiiristen tulosten vertailua ja tulkintaa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

Paloheimo, Heikki ja Wiberg, Matti (1997) Poliitiikan perusteet. Helsinki: WSOY.

Pernaa, Ville ja Railo, Erkki (2006) Valtapolitiikasta tunnepolitiikkaan. Teoksessa Pernaa, Ville ja Pitkänen, Ville (toim.) *Politiikot taistelivat, media kertoo. Suomalaisen politiikan mediapelejä 1981–2006*. 17–54. Helsinki: Ajatus Kirjat.

Pernaa, Ville, Pitkänen, Ville ja Railo, Erkki (2006) Poliitiikan peleistä mediapeleihin. Teoksessa Pernaa, Ville ja Pitkänen, Ville (toim.) *Politiikot taistelivat, media kertoo. Suomalaisen politiikan mediapelejä 1981–2006*. 272–281. Helsinki: Ajatus Kirjat.

Pernaa, Villa (2009) Uutisista, hyvää iltaa. Ylen tv-uutiset ja yhteiskunta 1959–2009. Helsinki: Karttakeskus.

Pernaa, Ville, Niemi, Mari K. ja Pitkänen, Ville (2009) Poliitiikan journalismin tila Suomessa. Turku: Kirja-Aurora.

Pernaa, Ville ja Niemi, Mari K. (2009) Tutkimuskohteena politiikan journalismi. Teoksessa Pernaa, Ville, Niemi, Mari K. ja Pitkänen, Ville (toim.) *Politiikan journalismin tila Suomessa*. 9–16. Turku: Kirja-Aurora.

Pernaa, Ville ja Railo, Erkki (2012) Jytky. Eduskuntavaalien 2011 mediajulkisuus. Turku: Kirja-Aurora.

Radiomedia (2013) NRJ kahmi radiopalkintoja. Luettu 25.3.2016. <http://www.radiomedia.fi/uutiset/nrj-kahmi-radiopalkintoja>

Radiomedia (2015) Bauer Media ostaa SBS Discovery Radion. Luettu 4.2.2016. <http://www.radiomedia.fi/uutiset/bauer-media-ostaa-sbs-discovery-radion>

Radiomedia (2016a) RadioAwards voittajat. Luettu 25.3.2016. <http://www.radiomedia.fi/voittajat-2>

Radiomedia (2016b) The Voice palaa Kissiksi. Luettu 20.4.2016. <http://www.radiomedia.fi/uutiset/voice-palaa-kissiksi>

Reunanen, Esa ja Harju, Auli (2012) Media iholla. Poliitiikan julkisuus kansanedustajien ja aktivistien kokemana. Tampere: Tampere University Press.

Sandell, Lena (2016) Radion kuuntelu Suomessa 2015. Esitelmä Tennispalatsissa 4.2.2016.
http://www.finnpanel.fi/lataukset/radiovuosi_2016.pdf

Schoultz, Vera (2010) Nuorten poliittinen osallistuminen ja sen murros. Teoksessa Anttila, Anu-Hanna, Kuussaari, Kristiina ja Puhakka, Tiina (toim.) *Ohipuhuttu nuoruus?* 93–104. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

Skuse, Andrew (2002) Radio, Politics and Trust in Afghanistan: A Social History of Broadcasting. *International Communication Gazette* 64 (3) 267–279.

Stiernstedt, Fredrik (2013) Från radiofabrik till mediehus. Medieförändring och mediaproduktion på MTG-radio. Örebro: Örebro universitet.

Strand, Tea R. (2012) Winning the Dialect Popularity Contest: Mass-mediated Language Ideologies and Local Responses in Rural Valdres, Norway. *Journal of Linguistic Anthropology* 22 (1) 23–43.

Suikkanen, Risto; Holma, Aino ja Raittila, Pentti (2012) Muuttumaton uutinen? Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta 2007–2012. Tampere: Tampereen yliopisto.

Suoninen, Annikka, Kupari, Pekka & Törmäkangas, Kari (2010) Nuorten yhteiskunnalliset tiedot, osallistuminen ja asenteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Suomipop (2016) Tämä kolmikko teki sen taas – Aamulypsy on vuoden radio-ohjelma! Luettu 25.3.2016. <http://www.radiosuomipop.fi/#!/post/56ec76bf9cb03d0300634954>

Taanila, Aki (2014) Määrällisen aineiston kerääminen. Helsinki: Haaga-Helia Ammattikorkeakoulu.

Tilastokeskus (2014) Joukkoviestimet 2013. Helsinki: Edita Prima.

Torkkola, Sinikka (2014) Vaaliraha ja lautakasa journalismissa – kohun lietsoja vai vastuullinen arvioija? Tampere: Tampereen yliopisto.

Turner, Graeme (2009) Politics, radio and journalism in Australia. The influence of ‘talkback’. *Journalism* 10 (4) 411–430.

Uimonen, Heikki (2011) Radiomusiikin rakennemuutos. Kaupallisten radioiden musiikki 1985–2005. Tampere: Tampereen yliopisto.

Vilka, Hanna (2007) Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Vilkko, Arto (2010) Soittolistan symbolinen valta ja vallankäytön mekanismit. Tampere: Tampereen yliopisto.

Werner, Ann (2009) Girls consuming music at home: Gender and the exchange of music through new media. *European Journal of Cultural Studies* 12 (3) 269–284.

Yleisradio (2015) Ylen ohjelmatoiminnan ja sisältöjen eettiset ohjeet. Luettu 3.11.2015.
<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/01/11/ylen-ohjelmatoiminnan-ja-sisaltojen-eettiset-ohjeet>

YleX (2016) Stamlna haukkui YleX:n musiikin – ja samalla bändin levy soi YleX:n Viikon albumina. Luettu 15.1.2017. http://yle.fi/ylex/uutiset/stamlna_haukkui_ylexn_musiikin_ja_samalla_bandin_levy_soi_ylexn_viikon_albumina/3-8743262